

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské výchovy

Farnost a její společenství na příkladu dvou farností

Diplomová práce

Autor: Bc. Václav Hrabálek

Vedoucí práce: Mgr. Marcela Fojtíková Roubalová, PhD.

OLOMOUC 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně. Veškerou literaturu i ostatní zdroje, ze kterých jsem čerpal, jsem řádně citoval a uvedl do seznamu literatury.

Ve Šlapanicích dne 15. dubna 2019

.....

Bc. Václav Hrabálek

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval vedoucí diplomové práce Mgr. Marcele Fojtíkové Roubalové, PhD. za pomoc, odborné vedení práce, vstřícnost a připomínky.

Také bych rád poděkoval farnosti Šlapanice i minoritské farnosti sv. Janů v Brně za poskytnutí informací.

OBSAH

ÚVOD	- 5 -
1 Farnost	- 6 -
1.1 Co je to farnost	- 6 -
1.2 Služba kněze	- 7 -
1.3 Služba jáhna	- 8 -
1.4 Služba laika	- 9 -
1.5 Úkoly farnosti	- 10 -
1.6 Farnost a církve	- 12 -
1.7 Farnost jako společenství	- 13 -
1.8 Aktivity ve farním společenství	- 14 -
2 Farnost Šlapanice	- 35 -
2.1 Historie města Šlapanice	- 35 -
2.2 Historie farnosti	- 36 -
2.3 Aktivity ve farnosti Šlapanice	- 38 -
3 Minoritská farnost sv. Janů v Brně	- 52 -
3.1 Historie města Brna	- 52 -
3.2 Historie minoritského kostela	- 53 -
3.3 Historie minoritského řádu	- 56 -
3.4 Aktivity v minoritské farnosti sv. Janů v Brně	- 58 -
4 Vyhodnocení aktivit dvou farností	- 70 -
4.1 Charakteristika farností	- 70 -
4.2 Analýza dvou farností podle pastoračních úkolů	- 70 -
4.3 Analýza aktivit dvou farností	- 77 -
Závěr	- 85 -
Použité prameny a odborná literatura	- 87 -
Seznam příloh	- 93 -

ÚVOD

Tato diplomová práce, nazvaná *Farnost a její společenství na příkladu dvou farností*, se bude zabývat analýzou aktivit dvou odlišných farností. Jedna je v centru velkého města Brna, zaštitěná klášteřem minoritů, a druhá v menším městě Šlapanice, do které spadá několik malých obcí.

První kapitola se bude věnovat pojmu farnost a tím, co se k ní vztahuje. Popíšu, co je to farnost z pohledu církve. Zmíním i službu kněze, jáhna i laika jako běžného věřícího. Uvedu také úkoly, jež se od každé skupiny očekávají. Podrobněji se zaměřím na jednotlivé významné aktivity farnosti a napíši krátce něco o nich.

Druhá kapitola se bude věnovat farnosti Šlapanice. Jedná se o malé město nacházející se na jihovýchod od Brna. Provedu náhled do minulosti, jak se město a farnost v průběhu staletí vyvíjela. Dále pak rozepíši aktivity podle skupin zaměření.

Třetí kapitola se bude zabývat minoritskou farností. Jedná se o kostel nacházející se v centru jihomoravské metropole Brna společně s mnoha jinými kostely. Obsahem podkapitoly bude nástin historie města Brna i minoritského kostela s klášteřem spravovaným řeholním řádem. Krátce napíši i něco o historii minoritského řádu. Dále pak rozepíši aktivity podle skupin zaměření podobně jako u farnosti Šlapanice.

Poslední kapitola bude věnována cíli mé diplomové práce. Bude jím srovnání těchto dvou různých farností a jejich aktivit. Provedu analýzu, co a jak se kde odehrává, a pokusím se vystihnout příležitosti k pozvednutí života farního společenství. Ať už přínosně pro tyto farnosti vzájemně, tak také pro jiné farnosti.

1 Farnost

Slovo farnost, pocházející z latinského *parrochia*, představuje „nejmenší územní správní jednotku vymezenou biskupem, s vlastním kostelem a správcem“¹. Církevní právo ji vymezuje jako „určité, natrvalo zřízené společenství křesťanů v místní církvi, svěřené pod vedením diecézního biskupa do pastorační péče farářů, jako jejímu vlastnímu pastýři“.² Plenární sněm katolické církve dodává ještě schopnost misijně působit na svátostný život a katechezi dětí i dospělých.³ Současné definování farnosti prošlo jistou změnou – farnost je vnímána spíše jako společenství věřících. Podstatný obsah ovšem platí stále stejný, tedy farnost jako část diecéze, farář jako duchovní pastýř spadající pod vliv diecézního biskupa.⁴ Prostřednictvím evangelia a eucharistie je v Duchu svatém shromážděna a působí jedna svatá katolická a apoštolská církev.⁵

1.1 Co je to farnost

Diecézní biskup zřizuje farnost zpravidla na určitém území, kde do ní zahrnuje všechny věřící, kteří zde bydlí.⁶ Biskup také zohledňuje možnosti daného umístění a určí, jaký druh farnosti bude ustanoven. Přihlíží se přitom například na množství osob účastnících se bohoslužeb, k územnímu uspořádání, atd.

Farnost můžeme klasifikovat jako teritoriální a personální. Teritoriální farnost zahrnuje příslušnost společenství katolíků k osobě vlastního pastýře na určitém území. Oproti tomu personální farnost spojuje věřící podle obřadu, jazyka, národnosti a dalších individualit katolíků přebývajících na území diecéze.⁷

Z hlediska vztahu k diecézi můžeme rozdělit farnost na diecézní a řeholní. Faráře v diecézní farnosti ustanovuje diecézní biskup, zatímco farář řeholní farnosti

¹ *Slovník cizích slov: Pojem farnost* [on-line]. [cit. 2018-07-19]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/farnost>

² JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vyd. s věc. rejstř.* Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-082-6, kán. 515, §1.

³ KAŠNÝ, Jiří. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě: závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7195-162-9, odst. 158.

⁴ PREININGER, Miloslav. *Revue 8 3/97: Farnost* [on-line]. [cit. 2018-07-19]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/1-10/farnost.htm>

⁵ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 369.

⁶ Tamtéž, kán. 372, §1.

⁷ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 515.

je kněz pověřený kompetentním představeným řádu a potvrzený diecézním biskupem.⁸

Místními církvemi mohou být územní prelatury nebo územní opatství řízené prelátem nebo opatem. Dále apoštolské prelatury, vikariáty a administratury. Prelatury jsou vymezenými částmi misijního území, kde předtím fungovaly mise. V čele stojí kněz podléhající *Kongregaci pro evangelizaci národů*. Vikariát je mezistupeň prelatury a diecéze. V čele stojí vikář. Administratura je oblast, ve které ze zvláštních důvodů papež nezřídil diecézi. V čele stojí administrátor.⁹ Dále se pak tyto celky mohou rozdělovat na jednotlivé nižší správní jednotky – farnosti. Ty pak se případně mohou spojovat (např. z pastoračních důvodů) do děkanátů.

Dále existují tzv. kvazifarnosti. Jedná se o náhradní formy či předstupně farnosti, které lze nazývat i jinak (např. kuratela či lokálie). Pokud právo neurčí jinak, stojí na stejné rovině jako farnost.¹⁰ Jde o společenství věřících pod vedením kněze. Tam, kde není možné zřídit farnost ani kvazifarnost, se postará diecézní biskup o zajištění pastorační péče jiným způsobem.¹¹ Prakticky se jedná o náhradní formu farnosti, anebo stupni k jejímu zřízení. Je přípustná jen v misijních oblastech.

Kanonicky zřízená farnost se vyznačuje duchovní a materiální samostatností, soběstačností a trvalostí. Vedení může být svěřeno jednomu i více kněžím nebo jáhnovi. V největší nouzi lze také svěřit vedení laikovi či společenství osob.¹² V tomto případě musí diecézní biskup stanovit kněze, jenž bude na pastoraaci dohlížet.

1.2 Služba kněze

Osoba kněze představuje ve farnosti osobu zplnomocněnou k posvěcování věřících. Tu získal kněžským svěcením a pověřením diecézního biskupa. Oba jsou zástupci živého Krista mezi námi. Knězi je svěřena služba i úkol pečovat o farnost. Biskup má na něj dohlížet a zároveň na něho hledět jako na svého spolupracovníka,

⁸ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 28.

⁹ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 370–371.

¹⁰ PREININGER, Miloslav. *Revue 8 3/97: Farnost* [on-line]. [cit. 2018-07-19]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/1-10/farnost.htm>

¹¹ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 516.

¹² Tamtéž, kán. 517.

tak jako Kristus na své apoštoly. Nenazýval své učedníky služebníky, ale přáteli.¹³ Jak diecézní tak řeholní kněží jsou svěcením a službou přidruzeni ke sboru biskupů, podle svého povolání a podle své milosti by měli sloužit dobru celé církve.¹⁴

Kněz před vysvěcením prochází teologickým vzděláním na vysoké škole a absolvuje formaci v semináři. Knězem se stává po vysvěcení a může mu být svěřena farnost ke správě nebo jen k výpomoci. Z duchovních úkolů má kněz především sloužit mši svatou, přivádět věřící k eucharistii, udělovat křest, zprostředkovávat pečeť darů Ducha svatého, udělovat svátost manželství a také právo odpouštět hříchy ve svátosti smíření. Dalším důležitým úkolem je věnovat se pastoraci. S tím souvisí vyučování a kázání, pečování o farnost i o věřící, rozvíjení farních aktivit a také podporování farního společenství. Neméně podstatným je úkol učit, posvěcovat a řídit farní společenství.¹⁵ Jde o soustavnou činnost, aby věřící byli formováni ve víře a směřovali ke křesťanské zralosti. Náročnost úkolu dává knězi možnost pomoci a i povinnost nechat věřící podílet se na svých povinnostech. Následně se má starat o formaci věřících k vykonávání vybraných úkolů.¹⁶ Výrazně se tím podněcuje povolání laiků k práci katechetů, akolytů, lektorů či prací s mládeží, rodinami nebo k jiným funkcím. Pověření laici pak nesou za svěřený úkol patřičnou zodpovědnost.¹⁷ Kněz na ně dohlíží jako zodpovědná osoba. Kněz má za úkol také pořádat misie, duchovní obnovy či jinak soustavně pozvedat život církevní obce.

1.3 Služba jáhna

Jedná se o neplnohodnotné nižší kněžské svěcení. Přijímající osoba nemá právo provádět svátost oltářní (proměňování chleba a vína) a odpouštět hříchy. Má vykonávat především službu liturgickou, kazatelskou a charitativní. Jeho kompetencí je zejména slavnostně udělovat křest, uchovávat a rozdělovat eucharistii, jménem církve asistovat při uzavírání manželství a žehnat mu, přinášet umírajícím svátostnou posilu na cestu do věčnosti, předčítat věřícím Písmo svaté, vyučovat a povzbuzovat

¹³ Jan 15,15.

¹⁴ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 3, odst. 28.

¹⁵ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny*. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 519.

¹⁶ Tamtéž, kán. 519.

¹⁷ ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 120.

lid, předsedat bohoslužbě a modlitbě věřících, udělovat svátostiny a vést smuteční a pohřební obřady. Stejně tak jako se Kristus stal služebníkem všech.¹⁸

1.4 Služba laika

Věřící člověk se stává laikem přijetím svátosti křtu a přijímá Kristovo všeobecné kněžství. Získáním dalších iniciačních svátostí se postupně uvádí do křesťanské plnosti. Povolání pastýři mají za úkol vést Boží lid a využívat jeho přirozených schopností, aby společně pracoval na Kristově díle spásy.

Nová hodnota významu účasti laika v církvi se objevila už začátkem dvacátého století. Osoba věřícího je zavázána k šíření radostné zvěsti o Božím království. Sám Ježíš říká v Janově evangeliu: „*Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese mnoho ovoce, neboť beze mne nemůžete dělat nic.*“¹⁹ Významnost laika pro církev tkví v jeho umístění v běžném životě, zatímco kněží vykonávají úkoly vztahující se z vnějšku okolního světa. Laici mají takto příležitost přispívat k posvěcování z nitra. Zejména příkladem svého života, vírou, nadějí a láskou přinášejí druhým Krista.²⁰ On je ústřední část církve jako těla, ze kterého jsou vyživovány všechny její údy podle toho, jakou práci vykonávají. Tím celé tělo roste v lásce.²¹

Duchovní život laika má být autentický v souvislosti s manželským, rodinným, celibátním nebo vdovským stavem. Má za úkol neustále rozvíjet své schopnosti odpovídající jeho životnímu stavu za pomoci obdržených darů Ducha svatého. Zvláštní úkol laika v církvi je hlásání Božího slova ostatním lidem svým životem a také činností pomáhající ostatním věřícím v péči o rodiny, mládež nebo různá místní či národní společenství,²² jak řekl Kristus: „*Tak ať vaše světlo svítí lidem, aby viděli vaše dobré skutky a velebili vašeho Otce v nebesích.*“²³

Svým spojením s Kristem mají věřící účast na jeho kněžském úřadu, aby vykonávali duchovní službu k slávě Boží a ke spáse lidí. Všechno jejich konání, modlitby, život v manželství a v rodině, práce, duševní i tělesný odpočinek, se

¹⁸ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 29.

¹⁹ Jan 15,5.

²⁰ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 4, odst. 30–31.

²¹ Ef 4,15-16.

²² *Dekret "Apostolicam actuositatem" o apoštolátu laiků*. České Budějovice: Biskupství českobudějovické, 1990.

²³ Mt 5,16.

odehrávají za přítomnosti Ducha svatého. Taktéž i trpělivě snášené těžkosti života se stávají Bohu milými oběťmi skrze Ježíše Krista.²⁴ Proto každé jednání laiků by mělo svou podstatou ukazovat okolnímu světu Boží přítomnost.²⁵

Jestliže věřící opravdu hlásají svým životem víru v Krista, stávají se účastníky i jeho učitelského úřadu. Manželský a rodinný život je pro tento úkol velmi významný a je posvěcen zvláštní svátostí. Zde se všichni prakticky vycvičují v laickém apoštolátu. Křesťanský život prostupuje všechny životní události a přetvořuje je. Rodiče jsou tak sobě i dětem pravými svědky víry a lásky. Na venek rodina hlásá přítomnost Božího království a naději na věčný život. Usvědčuje také svět hříchu a svítí na cestu těm, kteří hledají pravdu.²⁶

Spojením s Kristem má laik také účast na jeho královské službě. „*Kristus se stal poslušným až k smrti, a proto byl povýšen od Otce.*“²⁷ Vešel tak do slávy království Božího. Otec vše stvořené podřídí pod jeho nohy. Až se tak stane, pak i sám Kristus se mu podřídí, aby pak Bůh měl nade vším svrchovanou vládu.²⁸ Kristus tuto moc předal učedníkům, aby měli také královskou svobodu a svatým životem překonávali vládu hříchu v sobě.²⁹ Zejména však, aby sloužili druhým lidem v Kristu a trpělivě s pokorou přinášeli svým bratřím cestu ke Králi, protože jemu sloužit znamená kralovat. Vždyť všechno stvořené má jednotu a zaměření k oslavě Boha. Laici jsou předurčení ve svých světských oborech využívat, pozvedávat a rozvíjet k prospěchu všech obdržené dary, aby vedli k pokroku v lidské a křesťanské svobodě.³⁰

1.5 Úkoly farnosti

Papež Pavel VI. se zamýšlí nad posláním farnosti coby „*primárním místem katecheze*“. Mimo to má farnost sloužit k pomoci při hledání povolání svých farníků, aby byla „*rodinným, bratrským a pohostinným domovem, ve kterém si pokřtění a biřmovaní uvědomují, že jsou Božím lidem.*“³¹ Jan Pavel II. považuje farnosti

²⁴ 1 Petr 2,5.

²⁵ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 4, odst. 34.

²⁶ Tamtéž, kap. 4, odst. 35.

²⁷ Flp 2,8-9.

²⁸ 1 Kor 15,27-28.

²⁹ Řím 6,12.

³⁰ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 4, odst. 36.

³¹ JAN PAVEL II., papež. *Katecheze v církvi: Apoštolská exhorta Catechesi Tradendae*. Řím: Velehrad - Křesťanská akademie, 1982. 66, [2] s.

za „rozhodující zpřítomnění církve, a za poněkud samostatnou církev bydlící uprostřed svých synů a dcer³².“

Nezanedbatelná je stránka osobního zapojení a spojení s církví.³³ Svým životem bychom měli Krista chválit a ukazovat ostatním, že patříme k Němu.³⁴ Každý pokřtěný věřící se tak podílí na Kristově kněžském, královském a prorockém poslání jeho mystického těla, tj. farnosti.³⁵ „Vy jste tělo Kristovo, a každý z vás je jedním z jeho údů.“³⁶

Farnost má zvěstovatelský úkol. Bůh je oslovován lidmi v různých okolnostech a různými způsoby, a proto chce církev poskytnout pomoc svým služebníkům a laikům, kteří církvi pomáhají. Lidem je hlásáno Boží slovo prostřednictvím předčítání biblických textů, jejich vysvětlováním a aplikací v homiliích, kázáních, systematických katechezích pro děti a mládež, katechezí pro dospělé, katechezí u příležitosti udělování svátostí (pro rodiče před křtem jejich dětí, pro snoubence před uzavřením manželství, pro katechumeny před křtem dospělých a také proslov-katechezí při pohřbu). Prostřednictvím kněze či zplnomocněných laiků mají farníci a hledající pravdu právo na poznání Božího slova. Farnost má povinnost jim tuto službu poskytnout.³⁷

Farnost má dále posvěcující úkol prostřednictvím vykonávání posvátné liturgie a udělováním svátostí. Vrcholem je zejména svátost eucharistie. Patří sem i společná modlitba, ve které farnost věřící povzbuzuje. Dalším důležitým prvkem je konání pokání a skutků lásky. Posvěcování se tak koná ve společenství věřících (koinonia) podle Božího záměru. Správně chápané a pěstované farní společenství je nezbytnou součástí toho, co má farnost věřícím poskytnout. Farnost je místo, kde se křesťané rodí, žijí a utvářejí se pro životní úkoly.³⁸

Další role doplňující zvěstovatelský a posvěcující úkol církevního společenství, je pastýřsko-řídicí úkol. Zaměřuje se na vedení věřících na cestě života podle evangelia a na jeho ochranu. Zvláštním úkolem je pak poskytovat některým

³² JAN PAVEL II., papež. *Christifideles Laici: posynodní apoštolský list Jana Pavla II. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě z 30. prosince 1988*. Praha: [s.n.], 1990. 69 s, čl. 26a.

³³ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 24.

³⁴ Mt 5,16.

³⁵ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 26.

³⁶ 1Kor 12,27-28.

³⁷ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 80–81.

³⁸ Tamtéž, s. 81–82.

skupinám speciální pastýřskou pozornost. Jsou to nemocní, v nebezpečí smrti, chudí, utiskovaní, osamělí, rodiny, vyhnanci a postižení.³⁹

Farnost má zpřístupňovat posvěcování Božím slovem, svátostmi či jiným způsobem.⁴⁰ S tím souvisí také archivace farního dění. Církevní právo nařizuje každé farnosti vedení farních knih. Jsou výslovně zmíněny knihy pokřtěných, svateb a zemřelých. Za jejich vedení je zodpovědný farář.⁴¹

1.6 Farnost a církev

Církev jako Kristovo tělo: „*Všechno podrobil pod jeho nohy a ustanovil jej svrchovanou hlavou církve, která je jeho tělem, plností toho, jenž přivádí k naplnění všechno, co jest.*“⁴²

Sv. Pavel hovoří v listě Korintským o propojenosti křesťanských obcí. Každý pokřtěný věřící se stává součástí Kristova těla a církve. Když trpí on, trpí s ním i ostatní; a když trpí někdo jiný, trpí s ním i on, podobně když se raduje on, radují se s ním i ostatní. Navzájem tvoříme společenství Kristova těla. Každý věřící má v církvi své místo. Sv. Pavel celou církev přirovnává k tělu, jež má mnoho údů. Dostali jsme je od Boha a každému byl určen zvláštní úkol. Všechny údy jsou potřebné a dohromady tvoří společenství. Církev je Kristovo tělo a každý z věřících je jeden z jeho údů. Některé Bůh ustanovil za apoštoly, jiné za proroky a jiné za učitele. Nemohou všichni vykonávat jedno, ale jsou v jednotě.⁴³

Každý z nás dostává rozličné dary Ducha svatého. Evangelista Matouš zdůrazňuje usilování o vyšší dary v podobenství o hřivnách.⁴⁴ Dostali jsme do vínku mnoho darů a Bůh od nás očekává, že je budeme rozvíjet.⁴⁵ Forma tohoto snažení závisí na subjektivních možnostech a darech Ducha svatého. Nezanedbatelná je také

³⁹ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 529, §1.

⁴⁰ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 83.

⁴¹ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 535, §1.

⁴² Ef 1,22-23.

⁴³ 1Kor 12,14-30.

⁴⁴ Mt 24,14-30.

⁴⁵ Tamtéž.

stránka osobního zapojení a spojení s církví.⁴⁶ Svým životem ho budeme chválit a ukazovat ostatním, že patříme ke Kristu.

1.7 Farnost jako společenství

Společenství věřících se skládá ze dvou základních struktur. Jednu zastupuje stránka složená z měřitelných struktur a viditelného společenství s mocí řídicí. Druhou zastupují neviditelné a spásu nesoucí milosti odvozené od přátelství s Bohem. Jako Kristus v sobě obsahoval naše člověčenství v obrazech znamení a nástroje Božství, tak je v církvi viditelná a měřitelná část způsobující spásonosnou skutečnost.⁴⁷ Ve farnosti je aktivita farního společenství jako „malé církve“ svátostným znamením a nástrojem spásonosného procesu. Díky tomuto směřování je farnost významnější a přitom více skutečná malá část církve a přestává být jen zařízením, které farníkům zprostředkovává duchovní služby a poradnu.⁴⁸

Farní společenství nepředstavuje pouze skupinu lidí, kteří se účastní bohoslužeb, ale také ty, mnohdy opomíjené, kteří nežijí aktivním životem farnosti. Patří sem všichni pokřtění, i ti, kteří svou víru ztratili; nebo nemocní a staří, kteří do kostela chodit nemohou ze zdravotních důvodů. Můžeme sem zahrnout také sympatizanty i hledající, a dokonce i ty, kteří mají být teprve evangeliem osloveni. Mnoho lidí totiž touží po společenství, které by je přijalo, a po společném sdílení toho, co ve svém životě považují za důležité a cenné. Mnozí velmi touží po kvalitním životě křesťanské obce.⁴⁹ Z toho vyplývá nutnost pro věřící být otevřený všem lidem. Na druhou stranu je třeba se mít na pozoru, aby farní společenství neztratilo svůj charakter (např. ne vždycky lze všem žadatelům k udílení svátostí vyhovět). Je třeba se také ptát, zda jsme pro ně udělali dost, jestli jsme jim umožnili zažít setkání s živým Kristem v nás.⁵⁰ Farní společenství je společenství víry, které je důležité především k tomu, abychom zde mohli svou víru sdílet. Bez sdílení zkušenosti víry neexistuje zrání ve víře.⁵¹

⁴⁶ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 1996, s. 24.

⁴⁷ Tamtéž, s. 25.

⁴⁸ Tamtéž.

⁴⁹ OPATRŇNÝ, Aleš. *Cesty pastorače v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-930-1, s. 117.

⁵⁰ GRAUBNER, Jan. Farnost jako soustředné kruhy. *Milujte se!: Časopis pro novou evangelizaci*. 2018(45). ISSN 1802-4327, s. 17.

⁵¹ DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze jako činnost společenství Církve*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 2003. ISBN 8072661329, s. 5.

Ve společnosti, ať už mezi věřícími nebo nevěřícími, přebývá zakořeněný názor, že farnost, farář, věřící či celá církev je ideálním společenstvím. Tomu ale tak není. Je to výzva zejména pro nás křesťany se soustavně snažit o napravování svých nedostatků a učit se ze svých chyb. Pro věřícího křesťana je důležité postavení ve společnosti. Jeho posláním je ukazovat ostatním lidem přítomnost Krista v sobě. Odměnou za snažení nám může být pak s pomocí Božího milosrdenství jeho dosažení v nebesích.⁵²

1.8 Aktivity ve farním společenství

Jak již bylo uvedeno, farnost tvoří věřící a ostatní lid, který spoluvytváří farní společenství. V něm je přítomen Kristus, jako je přítomen Duch svatý v každém z věřících přijímajícím eucharistii. Vytváří se tak prostor pro nejrůznější aktivity. Některé má ze své pravomoci a povinnosti zabezpečovat a vykonávat kněz. Jiné mohou být svěřeny do rukou laiků.

Základní farní aktivitou je slavení mši svatých a udělování svátostí. Následují nejrůznější pobožnosti a adorace. Všechny aktivity se nemusejí konat v kostele. Mnoho se jich odehrává i mimo kostel na faře, ve škole nebo i jinde. Ať už jsou to aktivity pravidelné nebo jednorázové. Jedná se zejména o přípravy na svátosti, vyučování náboženství, setkávání jednotlivých věřících, hudební uskupení, aj.

1.8.1 Mše svaté a pobožnosti

Mši svatou můžeme v zásadě rozdělit na dvě části. Bohoslužbu slova, skládající se z lítosti nad svými hříchy, čtení z Písma, modlitby žalmu, čtení evangelia a případného kázání či homilie. Následuje bohoslužba oběti, při níž se přinesou dary, promění se v Kristovo Tělo a Krev, které pak věřící přijímají v eucharistii. Připomínají si jeho utrpení a oběť na kříži. Kristus nám zanechal tento obřad poslední večeře, abychom tak činili na jeho památku.⁵³ Církev směřuje k tomuto vrcholu. Je pro ni zároveň i zdrojem veškeré síly.

Cílem apoštolské práce, je všechny, kdo přijali víru a křest, shromáždit, aby uprostřed církve chválili Boha, účastnili se slavení oběti a přijali pokrm ze stolu Páně. Vhodné je pak pamatovat na správnou přípravu duchovní stránky věřících, aby jejich konání bylo čisté. Kněží mají bdít nad dodržováním ustanovených pravidel

⁵² OPATRŇ, Aleš. *Cesty pastorače v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-930-1, s. 121.

⁵³ 1 Kor, 11,25.

zachovávajících platnost a dovolenost jejich konání. Taktéž věřící by se měli účastnit uvědoměle a aktivně s duchovními plody.

Duchovní život křesťana, jak již bylo uvedeno, se neodehrává jen v kostele. Modlitba ve společenství věřících má nesporně význam, ale každý je zván také k modlitbě soukromé.⁵⁴ Dokonce bychom se měli modlit bez přestání.⁵⁵

Aby mohl Kristus lépe uskutečňovat svoje spásné dílo, je přítomen v liturgických úkonech. Předně ho nacházíme v mešní oběti a v osobě kněze. Mešní oběť ho získává při aktu proměnění a osoba kněze v okamžiku vysvěcení. Nelze však vidět Krista v knězi při všem jeho konání i neliturgických úkonech. V tomto případě se jedná pouze o zprostředkování přítomnosti Krista v okamžiku udělování svátostí. V daný okamžik svátost neuděluje kněz, ale samotný Kristus skrze osobu kněze. Je také přítomen ve svém slově při čtení Písma a také když se modlí či zpívá.⁵⁶ „*Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém, tam jsem já uprostřed nich.*“⁵⁷

Po Druhém vatikánském koncilu došlo k výrazné změně úpravy liturgie. Kněz je více situován na věřící a věřící jsou více zapojováni do jejího průběhu. Role laiků se také o mnoho zlepšila. Mohou nyní zastávat úkoly spojené s podáváním eucharistie či se zapojovat při čtení z Písma. Obě tyto funkce jsou určeny výhradně mužům po absolvování předepsané formace či školení. Ve výjimečných případech je možné svěřit čtení z Písma věřícímu neškolenému či osobě jiného pohlaví.⁵⁸

Mše svatá je základním prvkem života farnosti i každého jednotlivého věřícího. Věřící by ji měl navštívit každý týden v neděli a o zasvěcených svátcích. Pro věřící se zdravotním omezením místní farář zajistí donášku eucharistie.

Kromě bohoslužeb jsou slaveny také pobožnosti. V době postní jsou to zejména křížové cesty, v mariánských měsících pobožnosti májové, aj. Křížová cesta je symbolické znovuprožití cesty Ježíše Krista na Golgotu, někdy také nazývaná Kalvárie. O rozšíření mimo Svatou zemi, co do symbolického projití Kristovy útrpné cesty, se zasadil svatý Petronius. Postavil pro věřící repliku skutečné křížové cesty

⁵⁴ Mt 6,6.

⁵⁵ 1 Sol 5,17.

⁵⁶ PAVEL VI., *Sacrosanctum Concilium: Konstituce o posvátné liturgii* [online]. 4. prosince 1963 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html, kap. 5–12.

⁵⁷ Mt 18,20.

⁵⁸ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem*. 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 230.

ve svojí diecézi. Zaslouhou františkánského řádu byla rozšířena do celé Evropy. Obvykle mívá 14 zastavení. Občas se přidává na začátek Poslední večere a na konec prázdný hrob symbolizující Vzkříšení. Dají se ale nalézt výjimky, například ve Starém Hrozňatově u Chebu je 29 zastavení nebo v Římově u Českého Krumlova 25 zastavení a ve Vamberčicích je jich až 100. Původně však nebyly samozřejmě výbavou interiéru kostela, ale soustavou venkovních kaplí zasazených do krajiny. V naší zemi je nejstarší křížová cesta vedoucí na Svatý kopeček u Mikulova z roku 1623. Projití křížové cesty je spojeno od roku 1746 se získáním plnomocných odpustků. Od té doby jsou do kostelů křížové cesty hojně instalovány a uctívány.⁵⁹

Májové pobožnosti vzdávají úctu čistotě Panny Marie. Vznikají na popud postupně tří jezuitských kněží v 18. století. Dostává se tak do povědomí květen jako měsíc zasvěcený Panně Marii. V polovině 19. století již sloužení těchto pobožností je rozšířeno do Evropy, Ameriky i misijních oblastí. Papežové Pius VII., Řehoř XVI. a Pius IX. v 19. století přicházejí s možností při nich získat plnomocné odpustky.⁶⁰ Jan Pavel II. ve své encyklice *Mense Maio* zdůrazňuje význam měsíce května jako části roku zasvěceného Panně Marii. Je to měsíc, ve kterém jí máme dávat láskyplnými činy hold a úctu. Ona nám za to vyprošuje větší hojnost Božího milosrdenství.⁶¹

Dalším typem vzdávání úcty Kristu a svatým jsou nejrůznější procesí, litanie, uctívání svátostin a zejména adorace. Jedním z vyjádření veřejné úcty k eucharistii je průvod na svátek Těla a Krve Páně; lidově Boží tělo. Vznikl na popud augustiniánské řeholnice Juliany z Lutychu v roce 1209 poté, co spatřila zjevení měsíčního kotouče s černou skvrnou. Ta měla znázorňovat chybějící svátek eucharistie. Střídání papežů pozdrželo ustanovení tohoto celocírkevního svátku bulou Jana XXII. *Transiturus* až do počátku 14. století. Svátek pak potvrdil v polovině 16. století i Tridentský koncil v deklaraci o eucharistii. Oslavná procesí začali věřící provozovat ještě před jejím oficiálním ustanovením už od konce 13. století. Postupně se stala okázalou ukázkou vzdání úcty nesené eucharistii.⁶²

⁵⁹ FILKA, Jaroslav. *Křížová cesta začala jako pouť do Jeruzaléma*. Katolický týdeník. Březen 2013, roč. 24, čís. 10. ISSN 0862-5557, s. 8.

⁶⁰ GRASSO, Antonio. *Jak vznikly májové pobožnosti?* [online]. 3. května 2018 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/cirkev/news/2018-05/jak-vznikly-majove-poboznosti.html>

⁶¹ PAVEL VI., *Mense maio* [online]. April 29, 1965 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://w2.vatican.va/content/paul-vi/en/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_29041965_mense-maio.html

⁶² DANE, CHRISTOPHER. *Tedeum: Původ svátku Božího těla* [online]. Únor 2018 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.tedeum.cz/2018/05/31/puvod-svatku-bozeho-tela/>.

Naopak adorace je soukromým uctěním a rozhovorem s Kristem. Pro věřícího to představuje zdroj duchovní pomoci. Rozjímáním před vystavenou Nejsvětější svátostí vnímáme Boží velikost. Do našeho života to přináší pokoj. Otevírá to naše srdce a pohled za hranice našeho konání. Pomáhá nám to osvětlit naši životní cestu, rozhodování a vidět potřeby druhých. Během adorace na nás Bůh promlouvá a chce být s námi i mimo ni. Neseme si ho v sobě i po odchodu z kostela. Pomáhá nám překonávat pokušení. Ukazuje nám svoji lásku. Zvyšuje v nás touhu po milování Krista a eucharistii.⁶³

1.8.2 Svátosti a přípravy na ně

Svátost je zprostředkování neviditelné Boží milosti prostřednictvím viditelného symbolu. Předpokladem pro přijetí je víra a odhodlání v ní žít i po jejím přijetí. Jejich ustanovení má oporu v Bibli nebo tradici církve. Tridentický koncil v polovině 16. století se jimi významně zabýval a stanovil většinu nám známých pravidel. Svátostmi přijímáme milosti Ducha svatého darované Ježíšem Kristem.

Pro věřícího není nutné a ani možné přijmout všechny svátosti. Je vhodné přijmout alespoň všechny nazývané iniciačními – křest, biřmování, eucharistii a také s ní související svátost smíření, která patří spolu s pomazáním nemocných mezi tzv. uzdravující svátosti. Třetím druhem svátostí jsou svátosti společenství a poslání. Po nalezení partnera je možné přijmout svátost manželství anebo se manželství zřeknout a odevzdat se Kristu ve svátosti kněžství.

Křest

Křest je první iniciační svátostí. Jejím přijetím je věřící začleněn do společenství církve a společenství s Bohem, který ho přijímá za své dítě. Zároveň je jeho duše očištěna od Adamova dědičného hříchu u dětí, i jiných hříchů u dospělých. Přijetí křtu je základem pro možnost přijetí všech ostatních svátostí.⁶⁴ Lze ji během života přijmout jen jednou. Předpokladem pro přijetí křtu je víra, která při něm musí být veřejně vyznána (v případě dítěte za něj ručí jeho rodiče). Udělení křtu probíhá buď trojím ponořením křtěnce do křestní vody, anebo se křtěnci třikrát lije voda na hlavu. Udělovatel křtu přitom pronáší slova: „*N, já tě křtím ve jménu*

⁶³ RUTH, BAKER. *10-surprising-things-that-happen-when-you-go-to-adoration-more-often* [online]. July 10, 2017. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://catholic-link.org/10-surprising-things-that-happen-when-you-go-to-adoration-more-often/>

⁶⁴ *YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8, s. 116.

Otce i Syna i Ducha svatého.“ Pak následuje pomazání olejem křtěnců, oblečení bílého šatu (symbol čistoty) a zapálení křestní svíce.⁶⁵ V dětském věku bývá tato svátost udělována zpravidla krátce po šestinedělí nebo o něco později. V dospělosti pak o sobotní velikonoční vigilií. Jejím udělení předchází příprava. V případě dítěte je v zastoupení rodičů nebo dospělého v roli katechumena.

Po zmrtvýchvstání Ježíš posílá učedníky: „*Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky, křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.*“⁶⁶ Přijetím křtu tak uchazeči vyjadřují souhlas se začleněním do Kristovy církve a zachováváním evangelia. Se křtem přichází Jan Křtitel a říká: „*Po mě přichází větší, než jsem já. Jemu nejsem hoden ani rozvázat řemínek u opánků. On vás bude křtít Duchem svatým a ohněm.*“⁶⁷ Ježíš se od něho nechává pokřtít, aby ukázal slávu Boží. Během křtu na něho sestoupuje Duch Svatý ve formě holubice doprovázený Božím hlasem. Jedná se o již známý obřad židovského očišťování vodou, který Ježíš povýšil na svátost.

Eucharistie (první svaté přijímání) a svátost smíření

Když věřící přijímá eucharistii, osobně se setkává s Pánem Ježíšem. Je to vrcholný způsob našeho spojení s oslaveným Kristem na zemi, předjímka dokonalého spojení s Kristem na věčnosti. Proto pokřtěné děti, jakmile je jejich chápání na takové úrovni, že dokážou alespoň částečně pochopit duchovní rozměr eucharistie (tj. přibližně v devíti letech ve třetí třídě základní školy), začínají navštěvovat přípravu na svátost eucharistie a s tím také spojenou přípravu na svátost smíření.

Příprava na tyto svátosti může probíhat jen několik měsíců anebo i celý rok. Vyučování zpravidla neprovádí jen katecheta, ale podílí se na ní i kněz. Součástí může být i speciálně zaměřená mše. Udělení prvního svatého přijímání je realizováno při sváteční mši se společným vyznáním víry dětí. Tím zopakují to, co za ně slíbili jejich rodiče při křtu. Svátosti eucharistie předchází ještě svátost smíření. Aby mohly děti přijmout eucharistii, musí nejdříve smýt svůj hřích. Fyzická zpověď bývá přibližně do jednoho týdne až měsíce před přijetím eucharistie, v některých farnostech je zvykem i několik svátostí smíření před přijetím eucharistie v rámci několika měsíců před prvním svatým přijímáním.

⁶⁵ Tamtéž, s. 117.

⁶⁶ Mt 27,19.

⁶⁷ Mt 3,11.

Ustanovení eucharistie je jednoznačně vysloveno při poslední večeři. Ježíš požehná chlebu, láme ho a rozdává ostatním učedníkům. Potom požehná víno a dává pít ostatním. Jak to Ježíš ustanovil, tak si to připomínáme už po dva tisíce let. Přijetím jednoho či druhého získáváme Kristovu osobní přítomnost.

Svätost smíření ustanovil také sám Ježíš, když se na velikonoční neděli zjevil svým apoštolům a řekl jim: „*Přijměte Ducha svatého! Komu hříchy odpustíte, tomu jsou odpuštěny, komu je neodpustíte, tomu odpuštěny nejsou.*“⁶⁸ Jediný Bůh může odpouštět hříchy, a to prostřednictvím svých nástupců na zemi – biskupů a kněží.⁶⁹

Břmování

Křtem věřící získává nesmazatelné Kristovo znamení a dar Ducha svatého.⁷⁰ Přijetím svátosti břmování je rozvinut vztah s Bohem k osobní plnosti stávání se křesťanem. Křest a břmování jsou mezi sebou hluboce propojeny jako velikonoční svátosti, které uskutečňují jednu jedinou událost účasti na tajemství smrti a vzkříšení Krista a pomazání Duchem; ten nás provází dějinami až k jejich naplnění. „*Břmuváním se zviditelňuje jedno hledisko spásy, které je uskutečněno ve křtu: křesťanská spása jako dar Ducha.*“⁷¹

Při břmování je člověku vtisknuto nesmazatelné znamení a přijímá pečeť darů Ducha svatého – tj. dary třetí Božské osoby.⁷² Pevněji břmovance spojuje s církví a Bohem, rozmnožuje dary Ducha svatého a získává zvláštní sílu k šíření víry. „*Dar Ducha Svatého dokonaleji připodobňuje křesťany Ježíši Kristu a naplňuje je silou, aby mohli Kristu vydávat svědectví, a tak ve víře a lásce vytvářet jeho tajemné tělo.*“⁷³

Fyzické přijetí probíhá pomazáním posvátným olejem (křížmem) a vkládáním rukou. Svátost břmování uděluje biskup nebo jím pověřený kněz. Břmování společně se křtem a kněžstvím lze přijmout jen jednou za život.

Bible mluví o této svátosti na několika místech. Ježíš se zmiňuje v evangeliu podle Jana o příslibu seslání „*jiného Přímlovce*“⁷⁴. Ve Skutcích apoštolů se

⁶⁸ Jan 20,22-23.

⁶⁹ *YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8, s. 134–135.

⁷⁰ Sk 2,38.

⁷¹ *Obřady břmování č. 2, in Římský pontifikál*. Praha: ČBK, 2008, s. 55.

⁷² *YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8, s. 120–121.

⁷³ *Obřady břmování č. 2, in Římský pontifikál*. Praha: ČBK, 2008, 55.

⁷⁴ Jan 14,16.

apoštolové za jeho seslání modlí.⁷⁵ Ten přichází o Letnicích v hukotu a silném větru, který naplnil jejich dům. Nad hlavami se jim objevily ohnivé jazyky a začali mluvit nejrůznějšími cizími jazyky a chválit Boha za jeho veliké činy.⁷⁶ Učedníci dostali moc a pevnost ve víře. Vkládali ruce na věřící, aby přijali Ducha svatého.⁷⁷

Pomazání nemocných

Svätost pomazání nemocných je směřována na osoby zejména pokročilejšího věku nebo osoby, které se cítí v ohrožení smrti. Může se provádět hromadně v kostele i individuálním přístupem ke každému anebo osobní návštěvou kněze u nemocného. Předpokladem hromadného udělení je pro věřící lid žádající tuto svátost absolvování svátosti smíření. V případě soukromého udělení je zpověď provedena v součinnosti (je-li to možné). Vysluhovatelem může být jen kněz či biskup. Vloží při modlitbě na přijímajícího ruce a pomaže ho na rukou posvátným olejem.

Předobraz ustanovení svátosti nalzáme v Novém zákoně v listu Jakubově. Vyzývá společenství věřících v případě nemoci přivolat starší církve, aby se za něho modlili a potírali ho olejem ve jménu Páně. Kristus nemocného pozvedne a odpustí mu hříchy.⁷⁸

Manželství

Katolická církev uznává možnost udělení svátosti manželství mezi mužem a ženou. Udělení svátosti se odehrává zpravidla v kostele. Vysluhovatelem může být kněz nebo i jáhen. Přípravy situuje kněz na 2-10 (i více) setkání podle uvážení. Fyzicky pak buď ve vlastní režii, nebo předáním do jiné farnosti na to lépe zařízené. Jako jediná svátost je občas požadována i „nevěřícími“ lidmi. Církevní právo v těchto případech přesně definuje za jakých podmínek je tuto svátost možné přijmout.

Svätost manželství je podobně jako svátost kněžství nevratným přijetím druhého „člověka“. V případě manželství přijímá muž ženu a žena muže na celý život; v případě kněžství přijímá muž do svého života Boha. Manželstvím si oba dva mezi sebou slibují lásku, úctu a věrnost, že se nikdy navzájem neopustí a že budou

⁷⁵ Sk 8,14-7.

⁷⁶ Sk 2,1-4.

⁷⁷ Sk 8,17.

⁷⁸ Jak 5,14-15.

společně nést všechno dobré i zlé až do smrti. K tomu si vyprošují pomoc od Boha. Nyní už nejsou dva, ale jeden člověk. Co Bůh spojil, člověk nemůže rozloučit. Ve výjimečných případech lze přezkoumat právoplatnost slibu, zda byl uzavřen právoplatně.

Bible výslovně o manželství nikde nehovoří. Obsahuje ale mnohé předobrazy manželského soužití. Můžeme je nacházet už u prvních lidí – Adama a Evy. Vyplývá z toho i pokyn nezůstávat jen u společného soužití, ale aby do společenství rodiny přibývaly i děti.⁷⁹ Ježíš se pak v Novém zákoně odvolává na text první knihy Mojžíšovy a dodává: „*Proto opustí muž otce i matku a připojí se k své manželce, a budou ti dva jedno tělo.*“⁸⁰ Svatý Petr mluví ve svém listě Efezanům o potřebě milovat a žít v jednotě. Vztah muže a ženy spojené manželstvím připodobňuje ke vztahu Krista a církve.⁸¹

Kněžství

Pro úplnost uvádím i svátost kněžství, se kterou se můžeme setkat ve farnostech jen zprostředkovaně. Svátost kněžství má tři stupně – svěcení jáhenské, kněžské a biskupské. U jáhenského je za určitých okolností a po splnění daných pravidel možné přijmout i svátost manželství.⁸² Přijetí svátosti kněžství se kněz stává spoluúčastníkem na kněžství Kristově. Svátostné kněžství je dar Ducha svatého udělovaný Kristem prostřednictvím církve.⁸³

1.8.3 Hudební aktivity

Hudba má jednoznačně významné místo v liturgii. Přichází do liturgie v 6. století ve formě gregoriánského chorálu. Z jednohlasého zpěvu se kolem 15. století rozšiřuje zpěv vícehlasý. Hudební nástroje přicházejí až koncem 16. století. Ty přinášejí zprvu nelibost v porušení čistoty lidského hlasu, ale postupem času je změna více a více tolerována. Přidávají se další a další nástroje a vznikají velká díla pro mnohočetné orchestry i sbory. Některá svým rozsahem ani v liturgii uskutečnitelná být nemohou. Zůstávají tak jen koncertním dílem. Pro liturgii jsou vybírána díla vhodná svým obsahem, charakterem i rozsahem.

⁷⁹ Gen 1,28.

⁸⁰ Mt 19,5.

⁸¹ Ef 5,22-32.

⁸² Kanonickým právem je umožněno získat svátost kněžství nejnižšího jáhenského svěcení až po setrvání minimálně 5 let v manželství. Po svěcení již svátost manželství získat nelze.

⁸³ *YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8, s. 143.

Čím těsněji je hudba spjata s liturgií, tím se stává posvátnější. Dodává bohoslužbě slavnostnější ráz. Aktivně zapojuje věřící do dění a duchovně je povznáší. Kdo zpívá, dvakrát se modlí, jak říká lidová moudrost. Děje se tak zpravidla doprovodem liturgických písní varhanami. Slavnostnější formy liturgií použitím komponovaných skladeb nejsou vyloučeny, ale je nutné pamatovat na alespoň částečné zapojení lidu do liturgie. Ve farnostech můžeme nalézt nejrůznější formy a velikosti sborů nebo schol.⁸⁴

1.8.4 Vzdělávací aktivity

Vzdělávací aktivity ve farnosti vyplývají z přirozené evangelizační činnosti církve (martyria). Stojí jako svědectví učitelského úřadu církve společně se službou, společenstvím a slavením (diakonií, koinonií, liturgií). Ve všech oblastech svůj úřad uplatňuje ve formě prvního hlásání, svědectví, doprovázení, iniciace, kázání, katecheze, rozvoje, zapojení se do společnosti. Z pozice svého úřadu má farář za povinnost postarat se o vzdělávání a vyučování o pravdách víry. To se má dít především prostřednictvím homilie a katecheze.⁸⁵

Kázání

Tento vyučovací způsob můžeme dále rozdělit na homilii, která přibližuje a vykládá věřícím především při mši význam čteného Božího slova, a jiná kázání konaná mimo mši při zvláštních příležitostech. Jedná se o cíleně zaměřené vzdělávací aktivity ke konkrétnímu účelu.⁸⁶

Homilie

Společenství věřících je vzděláváno na základě čtených textů během liturgie ve výkladu tajemství víry a křesťanských pravidel prostřednictvím homilií. Vykonávání této činnosti je knězi více než doporučeno. V neděli a o zasvěcených svátcích až nařízeno.⁸⁷ Zvláště se to týká tří skupin liturgických dnů či příležitostí.

⁸⁴ PAVEL VI., *Sacrosanctum Concilium: Konstituce o posvátné liturgii* [online]. 4. prosince 1963 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html, kap. 112–121.

⁸⁵ GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 109.

⁸⁶ Tamtéž, s. 110.

⁸⁷ PAVEL VI., *Sacrosanctum Concilium: Konstituce o posvátné liturgii* [online]. 4. prosince 1963 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html, kapitola 52.

První skupinou jsou adventní a postní doba. Druhou jsou slavnosti a svátky nebo jiné farní události. A třetí rodinná výročí uzavření manželství nebo pohřeb či úmrtí.⁸⁸ Povinnosti tohoto nařízení vycházejí ze základního úkolu kněze zvěstovat Boží slovo věřícímu lidu. Ze své přirozenosti je to jeho prvním úkolem.⁸⁹ Významnost je také obsažena v propojenosti Božího slova a eucharistie. Nelze je od sebe oddělovat.⁹⁰ Oprávněným vykonavatelem je zpravidla kněz, popřípadě jáhen. Laici jsou z tohoto typu vzdělávání vyloučeni. Přípustný je jen charakter vloženého krátkého dialogického rozhovoru. Významnost této formy vzdělávání věřících je v příležitosti oslovit najednou co nejvíce věřících.⁹¹

Jiná kázání

Na rozdíl od homilie se kázání neodehrává jen v kostele, ale i mimo něj. Forma je určena pro zvláštní příležitosti, kdy je vhodné směřovat výklad i pro nevěřící členy farnosti. Je to vynikající příležitost přinést i ostatním lidem něco z učení křesťanské víry. Proto je vhodné dbát na správnou formu, obsah, ale i časový rozsah. Děje se to například při žehnání staveb, pohřbech mimo kostel aj. Vysluhovatel může být stejně jako u homilií kněz nebo jáhen.⁹² Ve výjimečných případech může kázání provádět laik. Užitečné to může být ve dnech modliteb za jednotu křesťanů, při mších pro děti, rekolekcích pro mládež či rodiče, kde je to považováno spíše za svědectví života. Nebo kázání katechety při křtu či bohoslužbě slova se svatým přijímáním bez kněze. A také při nedostatku kněží a jáhnů.⁹³

Pro věřící jsou jiná kázání využita zejména u exercicií, lidových misí či rekolekcí. Slouží k prohloubení víry, přípravě na spolupráci s knězem, aktivizaci

⁸⁸ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny : latinsko-české vyd. s věc. rejstř.* Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-082-6, kán. 515, § 767.

⁸⁹ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi.* Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 28.

⁹⁰ PAVEL VI., *Sacrosanctum Concilium: Konstituce o posvátné liturgii* [online]. 4. prosince 1963 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html, kap 56.

⁹¹ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 767.

⁹² GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky.* Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996, s. 111.

⁹³ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6, kán. 766.

laiků nebo až obrácení. Takovéto formy zvěstovatelské činnosti už nemohou být svěřeny jen do rukou místního kněze, ale podléhají diecéznímu biskupovi.⁹⁴

1.8.5 Katecheze

Definice katecheze

Původně řecké slovo katecheze znamená v překladu „*dělat ozvěnu*“ Božímu slovu. Tak jako ozvěně trvá nějakou dobu, než dojde k adresátovi, tak také vyslovené Boží slovo přichází s určitým zpožděním. I primární cíl je totožný – sluch. U Božího slova očekáváme, že zasáhne i srdce. Původně mělo slovo katecheze i význam „*dát něčemu zaznít, rozezvučet*“. V Novém zákoně se objevuje v přeneseném významu, a to jako vyučovat, vyprávět.⁹⁵ „*Kdo je vyučován v slovu, nechť se s vyučujícím dělí o všechno potřebné k životu.*“⁹⁶

Katecheze je předmětem vědní disciplíny nazývané katechetika. Mezi její dílčí projevy patří například „*výuka, společná reflexe zkušeností víry, iniciace ke svátostem, systematický doprovod na cestě víry*“. Katechetiku můžeme rozdělit na základní, která se zabývá studiem základních podmínek a předpokladů katecheze. Dále materiální, která se zabývá obsahem, který je katechezí sdělován a případně kritérii jejího sdělování. Jako poslední oblastí je část formální, která se zabývá tím, jak má být katecheze sdělována a aplikována. Někteří autoři ji ještě rozdělují na základní, obecnou a speciální zohledňující charakter adresátů a prostředí.⁹⁷

Katechezi předchází tzv. první evangelizace, která má napomoci k první konverzi, tedy k prvnímu osobnímu svobodnému rozhodnutí pro nový způsob života, bez něhož by katecheze neměla žádoucí účinek.⁹⁸ Účelem katecheze v procesu evangelizace je předávání hodnot víry a jejich zrání v člověku. Postupně přivádět jeho budoucí víru k plnosti a usilovat, aby lépe poznal Krista a jeho „*tajemství*“.⁹⁹

„*Souhrnně můžeme nazvat katechezí každou formu služby církve Božímu slovu, která je zaměřena na pomoc při zrání křesťanské víry, a to jak jednotlivců, tak*

⁹⁴ Tamtéž, kán. 770.

⁹⁵ ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 49.

⁹⁶ Gal 6,6.

⁹⁷ ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 8–9 a 51.

⁹⁸ Tamtéž, s. 47.

⁹⁹ Tamtéž, s. 47–51.

i celých společenství.“¹⁰⁰ Náplní katecheze je především služba slova, výchova víry a činnost církve. Předává obsah víry a vyučuje náboženským pravdám. Především ale zprostředkovává Boží slovo tak, aby člověk hlásanou víru nejen znal, ale také opravdu žil, rozvíjel a vychovával. Představuje to určitý typ formace či výchovy, která stojí ve službě evangelizace, která pomáhá vysvětlit, interpretovat a měnit život.¹⁰¹

Závěrem této podkapitoly krátce uvedu rozdíl mezi katechezí a náboženskou výchovou. První z nich je jen částí té druhé. Náboženská výchova zabírá mnohem širší oblast než katecheze. Do náboženské výchovy lze zahrnout oblasti jako např. katecheze, křesťanská iniciace a socializace, výuka náboženství ve škole, náboženská výchova v rodině, formační aktivity náboženských skupin a hnutí, formy pastorače, pořady s náboženským obsahem výchovného zaměření v médiích aj.¹⁰²

Výuka náboženství ve státní škole a katecheze mají mezi sebou vztah a vzájemně se i doplňují. Jedním z rozdílů je prostředí. Výuka náboženství se odehrává ve škole, oproti tomu katecheze v křesťanském společenství. Druhým rozdílem jsou adresáti. Do výuky náboženství ve škole mohou chodit žáci nejen katolického vyznání, ale i děti nevěřící, oproti tomu na katechezi se už předpokládá nějaká křesťanská formace. Třetím rozdílem je účel. V náboženství jde o seznámení se se základy křesťanské víry, pojednávání o Bibli, o Svaté zemi, o církvi a jejich dějinách či struktuře, o židovském i křesťanském slavení Velikonoc aj., dále o formaci a výchovu k soužití a dialogu. Oproti tomu katecheze je zaměřená na proces zrání a růstu ve víře a o výchovu vztahu k živému Kristu až ke zralosti. Přesto i náboženství má být pro žáky místem první evangelizace.¹⁰³

Katecheze v různých (farních) společenstvích

Z charakteru katecheze jako takové vyplývá, že je to činnost odehrávající se ve farním společenství. Pro farní obec je její hybnou silou a ústředním místem, kde se odehrává. Následkem přizpůsobování se životu v moderní době jsou tendence farnost odsouvat mezi již překonané objekty zájmu. Tomu tak ale není. Farnost zůstává stále středobodem, ve kterém se odehrává život společenství. Uskutečňující

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 50.

¹⁰¹ Tamtéž, s. 12–13, 47 a 82.

¹⁰² ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 53.

¹⁰³ DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze jako činnost společenství Církve*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7266-132-9, 22–26.

se katecheze spojuje všechny věřící a vytváří živou farní obec. Je třeba mít na paměti, že ne všechny farnosti a prostředí jsou stejná. Jiná forma katecheze se bude odehrávat v rodině, jiná ve farnosti a jiná ve škole či jen v kroužku. Je nutné zohlednit obsah i formu. Pro všechny katecheze, a zvláště ty, které se odehrávají o víkendech, je nezbytně nutné, aby směřovaly k téže víře, církevní poslušnosti a službě společnosti v identickém duchu evangelia:¹⁰⁴ „*Jeden Pán, jedna víra, jeden křest, jeden Bůh a Otec všech.*“¹⁰⁵

Obsah katecheze

Obsahem katecheze je Boží slovo, které se nám zjevuje především skrze Písmo svaté a nauku církve. Potřebujeme k tomu ale i předmět lidského sdělování – komunikaci, vnímat Boží slovo ve svém životě i v životě druhých.¹⁰⁶ Boží slovo k nám přichází prostřednictvím lidí.¹⁰⁷ Vtěleným Božím slovem je sám Ježíš Kristus. Při katechezi je středem Kristus jako živá osobnost. Katecheze nás vede k osobnímu setkání s ním.¹⁰⁸ To však neznamená, že jediným obsahem katecheze je hlásání Ježíše Krista.¹⁰⁹ K podstatným rysům patří též vypravování událostí dějin spásy. Duch svatý je ten, který vlévá do našich dějin vtělené Boží slovo. Také katecheze je dílem Ducha svatého, které pouze On může v církvi podněcovat a oživovat. Katecheze tak nalézá své místo především v dialogu Boha a člověka. Skrze Ducha svatého promlouvá nejen přes katechetu.¹¹⁰

Katecheze je kromě sdělování známých pravd i cestou hledání a nacházení pod vedením Ducha svatého. Služba Božího slova v církvi nevyklučuje nejasnosti a pochybnosti a počítá rovněž s námahou. Proto pokoncilní katecheze je více otevřená dialogu. Nechává místo Duchu svatému pro cestu k plnosti pravdy.¹¹¹ Při dialogu pobízíme k tomu, aby o tématu lidé více uvažovali, aby vytvářeli autentickou zkušenost.¹¹²

¹⁰⁴ JAN PAVEL II., papež. *Katecheze v církvi: Apoštolská exhorta Catechesi Tradendae*. Řím: Velehrad - Křesťanská akademie, 1982. 66, [2] s.

¹⁰⁵ Ef 4,5-6.

¹⁰⁶ ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 56.

¹⁰⁷ Tamtéž, s. 62.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 59.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 60–61.

¹¹⁰ Tamtéž, s. 63–64.

¹¹¹ Tamtéž, s. 65–67.

¹¹² Tamtéž, s. 83.

Při katechezi v dnešní době hledáme nové výrazové prostředky, které jsou nejen srozumitelné, ale také oslovují člověka v dnešních kulturách. Proto i katecheta by měl být spjat s místní kulturou, tzn. měl by být „místní“, aby mohl lépe porozumět problémům, starostem i radostem svých svěřenců. Využívat při katechezi vhodných metod, pomůcek a výrazových prostředků.¹¹³ Platí, že metoda je „cestou“ k obsahu a obsah je součástí metody.¹¹⁴

Obsah katecheze vychází především z živé tradice a z Písma. Dalšími zdroji může být liturgie, životy svatých, dějiny církve i výroky magisteria (papeže a biskupů), jimž je svěřen úkol autenticky vykládat Boží slovo, anebo z rozličných životních situací a problémů člověka.¹¹⁵ „*Během konkrétní katecheze je třeba mít na zřeteli originalitu i životní situace jednotlivých účastníků. Katecheze nesmí servírovat odpovědi na otázky.*“¹¹⁶

Katechetická metodologie

Postup při plánování organizace katecheze musí být pečlivě rozvržen. V první etapě pozorujeme a seznamujeme se s aktuální nebo výchozí situací a okolnostmi. Snažíme se zjistit, jestli zde probíhala nějaká předchozí katecheze, v jakém prostředí, s jakými osobami se zde setkáme, jaké jsou mezi nimi vztahy a jaké jsou vztahy v místě instituce. Ve druhé etapě analyzujeme a pokoušíme se o první formulaci problémů. Ve třetí etapě jde o navržení projektu a programů. Budeme se zabývat formulací cílů, volbou obsahu a typu katecheze, vypracování postupu, struktury, nástrojů a pomůcek. Zabýváme se také volbou a přípravou katechetů, stanovení časového plánu, přípravě prostředí, organizace a naplánování evaluace. Ve čtvrté etapě přichází na řadu realizace projektu. V páté etapě jej zhodnotíme a v šesté projekt aktualizujeme.¹¹⁷ Pro každou konkrétní katechezi je třeba vybrat ze široké škály nástrojů a pomůcek právě ty vhodné a přiměřené. Výběr pomůcek souvisí s volbou typu katecheze, cílem katecheze, množstvím času aj.¹¹⁸

¹¹³ Tamtéž, s. 71.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 179.

¹¹⁵ ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6, s. 84–85.

¹¹⁶ Tamtéž, s. 85.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 180–182.

¹¹⁸ Tamtéž, s. 185.

1.8.6 Duchovní aktivity

Důležitým prostředkem pro rozvíjení víry věřících jsou duchovní aktivity. Prohlubují víru a zároveň podporují setkávání věřících. Mohou být zaměřené na určitou skupinu věřících podle věku, pohlaví, rodinného zázemí či účasti při liturgii. Podle toho se pak odvíjí, jakým směrem se která skupina ubírá. Některé jsou čistě zaměřené na setrvávání v modlitbě či adoraci v kostele. Jiné se zase ubírají cestou modlitby v domácím prostředí.

Mezi duchovní aktivity můžeme zařadit bohoslužby a pobožnosti, kterým se věnují již výše, modlitby a modlitební společenství, církevní hnutí aj.

Modlitba

Modlitba je významnou součástí života všech křesťanů. Věřícímu uskutečňuje kontakt s Bohem, vyjadřování díky, proseb a možnost dialogu. Modliteb existuje nepřeberné množství. Ať už jen vlastními slovy, střelné, naučené, ustanovené modlitební soustavy složené z jednotlivých naučených modliteb nebo texty vytvářející harmonogram četby během celého dne. Nejčastější modlitební soustavou je svatý růženec a četba během dne – breviář. Smyslem modlitby je rozmlouvat s Bohem a mít s ním tak kontakt. Přivedením tohoto smyslu k dokonalosti je život setrvávající v soustavné modlitbě.

Modlitba růžence

Modlitba růžence je modlitbou k Panně Marii. Je významným prvkem farního společenství. Ve většině farnostech se modlí růženec přede mší svatou. I nejrůznější menší společenství nad touto modlitbou často rozjímají. Některá společenství jsou na tento typ modlitby přímo zaměřena.

Svatý růženec bývá zpravidla soustavou 55 kuliček navlečených na šňůrce náhrdelníku, ze kterého vybíhají další 4 kuličky zakončené křížem. Začíná se pokřížováním, vyznáním víry, modlitbou *Otče náš* a 3x *Zdrávas Maria*, přičemž se za slovo „*Ježíš*“ postupně vkládá „*v kterého věříme, doufáme a milujeme*“ zakončené *Sláva Otci*. Modlitba pokračuje jedním *Otče náš* a deseti *Zdrávas Maria*. Po slovu *Ježíš* se vkládají podle dní v týdnu růžencová tajemství. Pondělí a sobota je věnována radostnému tajemství: „*kterého jsi z Ducha Svatého počala, Alžbětu navštívila, v Betlémě porodila, v chrámě obětovala, v chrámě našla*“. Čtvrtek je věnován tajemství světla: „*který byl pokřtěn v Jordánu, zjevil v Káně svou božskou moc, hlásal Boží království a vyzýval k pokání, na hoře Proměnění zjevil svou slávu,*

ustanovil eucharistii“. Úterý a pátek tajemství bolestnému: „*který se pro nás krví potil, byl pro nás bičován, trním korunován, nesl těžký kříž, ukřižován*“. Středa a neděle pak tajemství slavnému: „*který z mrtvých vstal, na nebe vstoupil, Ducha svatého seslal, tě, Panno, do nebe vzal, tě v nebi korunoval*“. Tajemství jsou zařazena záměrně na konkrétní dny v týdnu podle velikonočních událostí. Zejména to lze vidět na čtvrtku, pátku a neděli. Sobota je zasvěcena Panně Marii.

Jednotlivé modlitby růžence jsou v církvi přítomny už od jejího vzniku. Modlili se je už apoštolové a vznikla tak jedna z prvních pobožností. Současnou podobu přinesla svatému Dominiku Panna Maria roku 1214 k obrácení hříšníků. Napříč staletími se ještě zjevila mnohokrát a často zmiňovala jeho důležitost. Svatý Augustin říká, že není nic důležitějšího než myslet na utrpení Ježíšovo. Podobně i svatý Albert Veliký se ve zjevení dozvídá důležitost rozjímání nebo rozpomínky na Kristovo utrpení. Takováto modlitba má u Boha větší význam než se celý rok v pátky postit nebo odříkat denně celý žaltář či se do krve každý týden bičovat. Blahoslavenému Alanovi de la Roche Maria zjevila důležitost modlitby růžence hned po přijímání eucharistické svátosti. Maria také prostřednictvím ctihodného Dominika koncem 15. století řekla, že každou modlitbou růžence s rozjímáním o umučení Krista a tajemstvích života ve stavu milosti získáváme plné odpuštění hříchů.¹¹⁹ O významu růžence se zmiňuje i ne jeden papež. Např. sv. Jan Pavel II. si ho velice oblíbil. Odrážejí se v něm nejdůležitější události Ježíšova života. Jsou v něm obsaženy všechny události běžného života jednotlivce, rodiny, národa, církve i celého lidstva. Je vyjádřením přirozeného rytmu lidského života.¹²⁰

Svatý Ludvík Maria Grignione z Montfortu přichází s novým pojetím růžence – korunkou k Panně Marii. Dává nám možnost modlit se k jejím dvanácti ctnostem: prosíme, aby v nás rozmnožila víru, posílila naději, roznítla lásku, udělila pravou zbožnost, ducha sebezáporu, pravou pokoru, svatou čistotu, božskou moudrost, darovala ctnost pravé poslušnosti, svaté trpělivosti, mírnosti, a setrvání v dobrém až

¹¹⁹ HUBÁČKOVÁ, Bohumila. *Fatym: tajemství svatého růžence* [online]. 2013 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.fatym.com/view.php?nazevclanku=tajemstvi-svateho-ruzence&cislocclanku=2013110023>

¹²⁰ *YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8, s. 265.

do konce.¹²¹ Modlitbou odpovídáme na Boží lásku. Je to naše odevzdání se do Boží vůle. Dáváme tak možnost Duchu svatému začít působit v našem životě.

1.8.7 Církevní hnutí a společenství

V církvi nalézáme kromě společenství věnujících se modlitbě, také apoštoláty či hnutí. Všechna uskupení se snaží žít hlouběji svůj život z víry. Pomáhají zástupcům Krista při plnění jejich úkolů. Uskutečňují to především modlitbou, osobní zbožností a živou láskou k bližnímu. Podílejí se na evangelizaci a výchově členů církve.

Vzdělávání je důležitým prvkem každého laika. Sdružení a hnutí má pro ni vyhrazeno „zvláštní období“.¹²² Není to jen jejich jedna z možností, jakým směrem se ubírat, ale podstatná součást.¹²³

Věřící sdružující se ve společenstvích tvoří ve farnosti důležité znamení živosti. Společně se setkávají a naslouchají Božímu slovu, modlitbě či vzdělávací aktivitě posilující je ve víře. Katecheze je významnou aktivitou společenství. Bez ní by se jen obtížně udrželo pohromadě. Pro nově příchozí do církve je to vhodné pokračování pro vývoj vztahu s ostatními věřícími a s Bohem.¹²⁴

Členové řeholního řádu jsou součástí společenství věřících, kteří se rozhodli na základě předepsané řehole následovat Krista dokonalejším způsobem než ostatní věřící laici. Jsou vázáni řeholními sliby, poslušností, chudobou a následováním Krista. Pro život církve jsou nenahraditelným prvkem a příkladem pro věřící. Přinášejí jim osobitý výraz života a svědectví zkušenosti s Bohem.¹²⁵ Svědectví společně s laiky ukazuje jedinou tvář církve, která představuje Království Boží.¹²⁶

Nyní podrobněji popíší společenství a hnutí, která se vyskytují ve farnostech Šlapanice a minoritské farnosti sv. Janů.

¹²¹ KODET. Vojtěch. *Vojtechkodet: Korunka ke dvanácti ctnostem a výsadám Panny Marie* [online]. 5.1.2012 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.vojtechkodet.cz/modlitby/marianske/ruzenec-litanie-a-pobožnosti/korunka-ke-dvanacti-ctnostem-a-vysadam-panny-marie.html>

¹²² JAN PAVEL II., papež. *Katecheze v církvi: Apoštolská exhorta Catechesi Tradendae*. Řím: Velehrad - Křesťanská akademie, 1982. 66, [2] s, čl. 67.

¹²³ *Všeobecné direktorium pro katechizaci*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 1998. 239 s., čl. 261.

¹²⁴ Tamtéž, čl. 263-264.

¹²⁵ *Všeobecné direktorium pro katechizaci*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 1998. 239 s., čl. 228.

¹²⁶ *Katechismus katolické církve*. Přeložil Josef KOLÁČEK. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1995. ISBN 80-7113-132-6, § 932.

Fatimský apoštolát

Asi nejznámějším apoštolátem je *Fatimský*. Základem tohoto apoštolátu je zjevení Panny Marie ve Fatimě 13. října 1917. Tehdy se Panna Maria zjevila Františkovi, Hyacintě a Lucii a odevzdala jim poselství. Zdůrazňovala v nich zejména modlitbu posvátného růžence, konání obětí, pokání a úctu k jejímu Neposkvrněnému srdci. Hlavním impulzem pro vznik apoštolátu byla návštěva papeže Jana Pavla II. ve Fatimě ve spojitosti se zveřejněním třetího fatimského poselství a blahořečením Františka a Hyacinty. Apoštolát není jen aktivita věřících v České republice, ale jedná se o mezinárodní záležitost rozšířenou do mnoha států Evropy i celého světa. Pro Česko je jejím centrem Českomoravská Fatima v Koclířově u Svitav založená v roce 1990 p. Pavlem Dokládalem. V diecézích a farnostech jsou zástupci, kteří vytvářejí kolem sebe skupiny věřících žijících podle spirituality apoštolátu. Pro členství je nutné složit zásvětný slib, být obeznámen s povinnostmi i privilegii a vyplnit přihlášku. Přijetím se věřící zavazuje přijímat každodenní oběti, modlit se růžencem, aj. Připomínat si nošením hnědého škapulíře nebo medailky Panny Marie Karmelské osobní zasvěcení Panně Marii.

Hlavním cílem apoštolátu je záchrana duší před zatracením. Věřící se o to snaží svojí modlitbou, pokáním, obrácením, úctou k Neposkvrněnému srdci Mariinu a eucharistickým očišťováním. Denní modlitbou růžence ji prosí o pomoc, pokáním za obrácení hříšníků, kteří svými činy urážejí Boha. Společně s oběťmi a modlitbami se snaží o usmíření. Úctu k Neposkvrněnému srdci Mariinu věřící vykonávají smírným svatým přijímáním po pět prvních sobot ve stavu milosti, modlitbou růžence s rozjímáním a úmyslem toto všechno věnovat Neposkvrněnému srdci Mariinu.¹²⁷

Rytířstvo Neposkvrněné (M. I.)

Rytířstvo Neposkvrněné je církevní hnutí, které se prostřednictvím úplného odevzdání do náruče Neposkvrněné Panny Marie snaží o vlastní obrácení. Úkolem je přinášení evangelia i jiným hříšníkům, odpadlíkům a také těm, kteří Ježíše ještě nepoznali. Vyrážejí tak jako rytíři do boje. Jedná se o silný misionářský úkol bojovat za vlastní víru i její šíření. V České republice se na tomto úsilí podílí minoritský

¹²⁷ *Českomoravská Fatima: Poutní místo v Koclířově u Svitav* [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz/m/fatimsky-apostolat-v-cr-24/zakladni-informace-42/>

časopis *Immaculata*¹²⁸, který vydává *Národní centrum Rytířstva Neposkvrněné Panny Marie* pod patronátem minoritů v ČR.¹²⁹

Rytířstvo bylo založeno svatým Maxmiliánem Maria Kolbem roku 1917. Nyní už je rozšířené do celého světa. Mottem hnutí je: „*Vést každého člověka skrze Pannu Marii k Božskému Srdci Pána Ježíše*“. Podmínkou členství je plné odevzdání se Panně Marii Neposkvrněné, nosit zázračnou medailku, splnit kanonické administrativní povinnosti. V praxi je denně nařízena jedna střelná modlitba: „*Ó Maria, beze hříchu počatá, oroduj za nás, kteří se k Tobě utíkáme, i za všechny, kteří se k Tobě neutíkají, zvláště za nepřátele Církve svaté a za ty, kdo jsou Ti svěřeni*.“ Dále pak využít všechny morálně dobré prostředky charakteru modlitby, pokání, svědectví křesťanského života a případně i šíření zázračné medailky.¹³⁰

Sekulární františkánský řád (SFŘ)

Jedná se o františkánský třetí řád. Členové nejsou řeholníky v pravém slova smyslu, ale běžnými věřícími, kteří se rozhodli žít podle vzoru svatého Františka a svaté Kláry. Úkolem je osvobodit se od závislosti na „bohatství“ tohoto světa, naučit se nelpět na pozemských radostech, ale nacházet pravé poklady v Kristu a v konání dobrých skutků pro bližní. Modlitbou si vyprošovat sílu k přinášení pokoje, odpuštění a naděje ostatním lidem.

Dva dokumenty obsažené v Generální konstituci františkánské rodiny, které se považují za primární pro SFŘ jsou „*Já jsem vykonal své*“ a „*Povolání a poslání františkánských věřících laiků v církvi a ve světě*“. Oba obsahují návody a směrnice pro život. Zvláště ten druhý popisuje zvláštní roli SFŘ. Základními prvky františkánské spirituality jsou život podle evangelia, kráčení ve stopách Ježíše Krista, život v přítomnosti Krista, život s církví a bratrství. Svatý František v evangeliu vidí samotného Ježíše, který od nás žádá, abychom milovali bližního svého jako sama sebe. To je základní úkol františkánské spirituality. Snažit se ho následovat na své životní cestě. Přijímáním eucharistie vnímáme skutečnou přítomnost Krista mezi námi. Pro františkány je to centrální aspekt života s Bohem, kolem kterého se všechno odehrává. Významné je také spojení s církví jako s matkou. Hlavním

¹²⁸ Název vychází z latinského *Militia Immaculatae – Rytířstvo Neposkvrněné*

¹²⁹ *Immaculata: Minorite* [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://immaculata.minorite.cz/rytirstvo-neposkvrnene/>

¹³⁰ *Immaculata: Minorite* [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://immaculata.minorite.cz/rytirstvo-neposkvrnene/>

smyslem františkánské spirituality je život ve vzájemném bratrství. Protože Bůh je náš otec, všichni musí být jeho syny a dcerami a mezi sebou bratry a sestrami. Všichni tak tvoří jednu rodinu pod ochranou jedné svaté církve římské.¹³¹

Škola Marie

Název *Škola Marie* je odvozen ze skutečné náplně společenství. Jedná se o *Školu křesťanského života a evangelizace svaté Marie z Nazaretu, Matky Církve*. Navštěvování školy je zaměřené na růst ve víře. Nejde jen o předávání informací, ale zejména uvedení do živého vztahu s Bohem. Členové jsou vedeni po dobu šesti let. Během setkání se v prvním roce dozvídají základy víry, v druhém se učí formovat svůj život, aby byli správnými učedníky Krista, ve třetím jsou vedeni ke svobodě od moci hříchů, zlovyků a slabostí. Čtvrtý rok procházejí oblastí pro animaci společenství s jejími principy, pátý rok oblastí pro řízení přímluvné modlitby, chval a evangelizace. Poslední rok probíhá upevňování a rozvoj teologie vnitřního života. Absolvent nezískává po projití formací teologické vzdělání. K učení náboženství, ale umožňuje formaci animátorů k biblickým hodinám, evangelizačním kurzům atp.¹³²

Společenství Pražského Jezulátka

Společenství uctívá sošku Pražského Jezulátka. Ta je umístěna v kostele Panny Marie Vítězné při klášteře bosých karmelitánů na Malé Straně. Soška je z poloviny 16. století, původem ze Španělska, ze kterého byla přivezena jako svatební dar nejvyššímu kancléři českého království Vratislavu II. z Pernštejna od jeho manželky. Vratislavova dcera ho pak darovala klášteru. Soška přežila zrušení kláštera i vpád Sasů, kdy byla téměř zničena a ztracena. Nalezením a opravou Jezulátka se začínají dít zázračná uzdravení. Následuje korunovace, šatičky i přesun na důstojný oltář. Společenství *Pražského Jezulátka* je rozšířené po celé České republice.¹³³

¹³¹ *Kapucíni: Identita SFŘ* [online]. 2019 [cit. 2019-03-4]. Dostupné z: <http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/nase-spiritualita/kapucinska-spiritualita/116-duchovni-potrava/sfr/623-identitasfr>

¹³² *Škola Marie: O nás* [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.skolamarie.cz/>

¹³³ *Pražské Jezulátko: Historie a úcta* [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.pragjesu.cz/historie-a-ucta/>

Společenství ctitelů Božího milosrdenství

Společenství věřících uctívající Boží milosrdenství vzdává úctu tajemství Božího milosrdenství. To očekává lásku k bližnímu, prokazování skutků milosrdenství. Jedná se tedy hlavně o životní postoj a důvěru v Boha.

Potřebnost úcty a slavení Božího milosrdenství nám předala polská řeholnice svatá Faustina. V minoritském kostele byl v roce 1997 přivezen a slavnostně posvěcen namalovaný obraz podle jejího vidění. V roce 2006 dovezeny z Polska ostatky této světice.¹³⁴

Služebníci Ježíšova velekněžského Srdce (SJVS)

Společenství uctívá Nejsvětější Srdce Ježíšovo. Základem je celoživotní touha voršilky Stanislavy Ernstové po úctě ke Kristovu velekněžskému úřadu. Duchovním otcem tohoto společenství se stal podle jejího prorockého poselství kardinál Tomáš Špidlík. Dalšími pilíři jsou svatí Pio z Pietrelciny, papež Jan Pavel II. a další. Společenství staví na ignaciánské spiritualitě vyjadřující úctu k Božskému srdci, přinášení obětí vlastního srdce za kněze a svého života do Ježíšova velekněžství.

¹³⁴ *Konvent minoritů v Brně: Přátelé Božího milosrdenství* [on-line]. [cit. 2019-03-29]. Dostupné z: <https://brno.minorite.cz/farnost/spolecenstvi/pratele-bozeho-milosrdenstvi/>

2 Farnost Šlapanice

Šlapanice jsou malým městem nacházejícím se východně od jihomoravské metropole Brno. Počet obyvatel je přibližně 8 tisíc. Nachází se zde mnoho památek i pietních míst. Střed města tvoří náměstí s kostelem a přilehlou zahrádkou. Naproti kostela stojí rozlehlá fara s dvorem. Do farnosti Šlapanice spadají nejen Šlapanice jako takové, ale taktéž městská část Bedřichovice a obce Jiříkovice, Ponětovice a Kobylnice. Všechny tyto obce společně s městskou částí mají jen kaple nebo zvoničky. Pro místní věřící je tedy jediný farní kostel ve Šlapanicích.

2.1 Historie města Šlapanice

První zmínka o Šlapanicích je z roku 1235 ve formě latinsky psané listiny týkající se desátků oslavanskému klášteru.¹³⁵ Jednalo se o osadu kolem potoka Říčky situovanou jihovýchodně od Brna. Vedla tudy kupecká stezka z jihu na sever a z východu na západ. Osada byla tedy významným místem pro obchod. Kromě hospodářských usedlostí zde byl kostel s bohatou farou, povětšinou v majetku olomouckého biskupství.¹³⁶ Na *listině* je uveden jako zástupce olomouckého biskupství „Jan, kněz ze Šlapanic“. To je však zavádějící název. Jan měl pouze nižší jáhenské svěcení a byl svobodný. Již ve stejném roce se stává olomouckým kanovníkem. Jednalo se o vysokou církevní hodnost. Pro biskupství představovali tito kanovníci centrální vedení diecéze. Měli zároveň přidělenou farnost jako prebendu či obročí, tzn. hmotné zabezpečení své osoby a úřadu. Kanovník Jan byl přidělen do šlapanické farnosti, aby se o něho takto starala. On si proto dával jméno obce Šlapanice jako přídomek ke svému jménu. Přibližně po 30 letech ho vystřídal kanovník Jindřich. Již z těchto několika indicií lze usuzovat, že Šlapanice s bohatou farou, kostelem a vesnicemi patřícími do farnosti už na počátku své písemné zmínky významně převyšovaly své okolí.¹³⁷

Kostel byl zasvěcen Nanebevzetí Panny Marie. V 15. století vypálen a obnoven do gotického slohu. Další velká pohroma pro kostel byl požár roku 1733, kdy vyhořelo skoro celé městečko. Za 22 let byl kostel obnoven do téměř původní podoby. Po dalším požáru za 7 let byl již gotický sloh porušen a kostel upraven

¹³⁵ KEBRLE, Milan, Miroslav STÁREK a Irena PÍŠOVÁ. *Šlapanice: cesty k dnešku*. Šlapanice: Městský národní výbor, 1985, s. 8.

¹³⁶ Tamtéž, s. 14.

¹³⁷ Tamtéž, s. 10.

do dnešní podoby. Stopy po původním slohu zůstaly jen v presbytáři. Nová věž vysoká 36 m byla vystavěna roku 1877. Začátkem 19. století byl ještě kolem kostela hřbitov. Avšak po epidemii cholery už nedostačoval, tak bylo nutné založit nový.¹³⁸ Původní hřbitov kolem kostela byl zrušen a ten nový byl už nyní dvakrát rozšiřovaný. Péči o majetek biskupství měl na starosti zde sídlící farář. Měl za úkol starat se zejména o kostel a pečovat o věřící.¹³⁹

Výhodná poloha v klidné oblasti blízko Brna přilákala guvernéra Blumenga z Brna. Ten si zde postavil letní sídlo v podobě zámečku v rokokovém slohu s přilehlým parkem. Po jeho smrti byl komplex prodán. Vystřídal několik majitelů, až se dostal do rukou olomoucké kapituly. Ta ho prodala roku 1781 francouzským řeholníkům Paulánům. Ti zdevastovaný zámeček i přilehlý park zrekonstruovali a vybudovali kapli i zámecký letohrádek. Avšak po 3 letech za vlády Josefa II. byl jejich řád zrušen, a tak se byli nuceni přesunout do Vranova u Brna. Z bývalého kláštera se po čase stala továrna. Vše, co Pauláni vybudovali, bylo postupně zničeno.¹⁴⁰ Neutěšený stav trval až do roku 1989, kdy byl objekt znovu zrekonstruován a přebudován na nynější osmileté gymnázium. Ze zámeckého parku vznikl park městský. Z letohrádku po požáru v 80. letech a následné demolici vznikl nový soukromý dům.

2.2 Historie farnosti

První zmínka o kostelu a faře ve Šlapanicích byla už ve 13. století. Olomoucké biskupství zde umísťovalo své duchovní, aby pečovali o svěřené statky. Kromě tohoto duchovního je zde jen na krátko mimo faru přítomen řád paulánů. Ti ale do farnosti spíše nezasahovali. Nemluvili česky a byli tak odděleni od farního života.¹⁴¹ Na přelomu 19. a 20. století je farnosti přidělen kooperátor a katecheta.

V 80. letech 20. století zde působil významný kněz Pavel Dokládal. Pořádal zde četné, na komunistický režim odvážné, mariánské přednášky v souvislosti se zjevením Panny Marie v Medjugorje 25. června 1981. Po založení *Fatimského apoštolátu* v České republice odchází v roce 1990 do Třebíče. Po něm ve Šlapanicích zastával službu salesiánský kněz p. Josef Brtník. Ten se po čtyřech letech služby

¹³⁸ UHLÍŘ, Blahoboj S. *Šlapanice u Brna*. Šlapanice u Brna, 1924, s. 22.

¹³⁹ Tamtéž, s. 20.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 10.

¹⁴¹ UHLÍŘ, Blahoboj S. *Šlapanice u Brna*. Šlapanice u Brna, 1924, s. 10.

přesunul do Brna ke sv. Augustinovi.¹⁴² Nyní vykonává kněžskou službu při salesiánském centru Brně v Žabovřeskách. Po něm do Šlapanic přišel p. Bohuslav Richter, který zde strávil také 4 roky. Nyní vykonává kněžskou službu v kostele sv. Mikuláše při českobudějovické katedrále. Dále do šlapanické farnosti přišel a zde strávil 5 let tehdejší ředitel katechetického centra p. Miroslav Šudoma. V polovině května roku 1999, zásluhou někdejšího dlouholetého faráře Pavla Dokládala, Šlapanice navštívilo posvátné vyobrazení Panny Marie z Nazareta při své pouti po.¹⁴³ Farnost měla tu čest zařadit se mezi významná místa, jako jsou Svatá Hora, Praha, Velehrad, Klokoty a Hostýn.¹⁴⁴ V letech 2003 a 2013 zde vykonával kněžskou službu p. Miloš Mičánek. Za jeho služby se začal více rozvíjet život farnosti. Oproti svým předchůdcům měl více času. Strávil zde deset let, a tak se mohl hlouběji věnovat budování farního společenství. Podle sčítání věřících se za jeho působení hlásilo ve Šlapanicích k římskokatolické církvi přibližně 900 občanů¹⁴⁵ z celkových 6763 (údaj z roku 2010).¹⁴⁶ Po něm převzal službu děkan modřického děkanství p. Jan Nekuda, který službu zaujímá doposud.

Během služby Miloše Mičánka se vrátil zpět do Šlapanic p. Josef Vlček. Narodil se zde a prožil své mládí. Po svém vysvěcení mu bylo svěřeno postupně několik farností na Znojemsku. Po dovršení kněžského důchodového věku se vrátil domů do Šlapanic jako výpomocný duchovní. Za stejného kněze přijímá svěcení i první trvalý jáhen farnosti Šlapanice pocházející z Jiříkovic.

Vlastnictví fary církví na Masarykově náměstí vydrželo s přestávkami do roku 1962. Ta byla zabavena státem a přebudována na zdravotní středisko s množstvím služeb, a k tomuto účelu bylo využíváno až do devadesátých let. Po výstavbě nového zdravotního střediska na ulici Karla Čapka byl zdravotnický personál přesunut a původní objekt se roku 1997 znovu vrátil zásluhou vedení města do rukou církve. Objekt byl upravený potřebám zdravotnických služeb a značně zdevastovaný. Silná farní základna a zásadní finanční dotace od města pomohla nevyhovující objekt zrekonstruovat a přizpůsobit potřebám pastorační. Je zde

¹⁴² *Databáze knih.cz*. [on-line]. [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-brtnik-51701>

¹⁴³ KOPECKÝ, Josef a Miroslav SEDLÁČEK. *Šlapanice 1990-2010: historie města a jeho obyvatel*. Šlapanice: Soliton.cz, 2010. ISBN 978-80-904059-8-1, s. 53.

¹⁴⁴ Míst bylo celkem 7.

¹⁴⁵ Tamtéž, s. 231.

¹⁴⁶ *MVCR.CZ: Počty obyvatel v obcích*. [on-line]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/pocet-obcane-leden2010-xls.aspx>

vybudován byt pro kněze, zázemí pro různé farní aktivity včetně kuchyňky, společenské místnosti či posezení u krbu. Za farou ve dvoře je vybudováno hřiště a také zrekonstruován přilehlý boční trakt s klubovny a technickým zázemím. Později jsou ještě v patře nově vybudovány pokojíky pro ubytování studentů.

Příchozí salesiánští kněží postupně obnovují pastorační aktivity. Hlavním smyslem salesiánského řádu je především docílení opravdové farní party mladých. Jejich řád vychází ze životní cesty Dona Boska, „otce a učitele mládeže.“ Měl zvláštní dar zaujmout mládež a získat si ji. Uměl s ní pracovat a dovést ji k dobrému životnímu stylu založenému na rozumu, víře a laskavosti. Jako svého ochránce si zvolil sv. Františka Saleského, a řád podle něj také pojmenoval. Již za jeho života získal mnoho následovníků. Před koncem svého života měl řád už 64 domů a více než tisíc členů na mnoha místech světa.¹⁴⁷

2.3 Aktivity ve farnosti Šlapanice

2.3.1 Pravidelné aktivity

Mše svaté a pobožnosti

Ve šlapanické farnosti jsou mše svaté slaveny ve farním kostele ve Šlapanicích i okolních obcích. Sloužení mši sv. je každý den kromě čtvrtka, který je vyhrazen pro okolní obce. V Ponětovicích je kaple, Jiříkovicích a Kobylnicích jen zvonička. Mše sv. a pobožnosti se tam odehrávají v orlovně nebo v zasedací místnosti obecního úřadu.

Pobožnosti se konají zejména na dušičky na hřbitově, v měsíci květnu k Panně Marii, v době postní dvakrát za týden křížové cesty, v době adventní rořáty aj. V Jiříkovicích se koná pobožnost každou první sobotu. Každý první pátek se koná přede mši sv. výstav Nejsvětější svátosti se svátostným požehnáním. Ta je také vystavena před koncem kalendářního roku na poděkování za uplynulý rok a prosbu za rok následující.

Pro zdárný průběh bohoslužeb se uskutečňuje pravidelně jednou za měsíc schůzka akolytů. Těch má šlapanická farnost deset. Někteří jsou aktivní podávající při mši, jiní zase plní svůj úkol donáškou nedělní eucharistie šlapanickým nemocným.

¹⁴⁷ *Salesiáni Dona Bosca*. [on-line]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.sdb.cz/kdo-jsme/don-bosco/>

Večery chval

Večery chval probíhají ve šlapanickém kostele asi pět let. Konají se pravidelně jednou za měsíc. Kromě chválení Boha zpěvem, který je hudebně doprovázen scholou, je zde i adorace před Nejsvětější svátostí, rozjímání nad Písmem a modlitby chval, díky a proseb.

Poutě

Hlavní pouť šlapanické farnosti se koná kolem slavnosti Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna, kterému je farní kostel zasvěcen. S tím jsou spojeny i hody s postavením máje, krojovaným průvodem a mší na veřejném prostranství v parku. V obci Bedřichovice, přiléhající ke Šlapanicím, se putuje koncem května do kaple Panny Marie Lurdské. Do Ponětovic se koná pouť začátkem května na svátek sv. Jana Nepomuckého, kterému je zasvěcena místní kaple.

Farnost dále pořádá každoročně pouť do Křtin, Vranova u Brna, Tuřan a Koclířova. Vždy je vypraven autobus, ale pro zájemce je i možnost jít pěšky (vyjma Koclířova).

V květnu bývá pouť od Křtin, do krásného kostela Jména Panny Marie postaveného slavným architektem J. B. Santinim. K velkému kostelu přiléhá malý ambit se zvonohrou a zámek.

Začátek školního roku patří pouti do tuřanského kostela Zvěstování Panny Marie. Již tradičně je tato pouť obětována za školáky, aby se jim dobře studovalo.

V půlce září farnost putuje na Vranov do kostela Narození Panny Marie, který je zasazený na úpatí Dražanské vrchoviny. Ke kostelu přiléhá hojně navštěvované duchovní centrum spravované řádem paulánů.

Poslední pouť mimo farnost je začátkem října do Koclířova u Svitav, do celorepublikového centra *Českomoravského Fatimského apoštolátu*.

Svátosti a přípravy na svátosti

Ve šlapanické farnosti se průběžně podle potřeby otevírají různé přípravy ať už dlouhodobého či krátkodobého charakteru. Z dlouhodobého například příprava na první sv. přijímání nebo biřmování. Z krátkodobého například příprava na křest nebo na manželství. U těchto příprav záleží na dispozici rodičů nebo katechumenů, případně snoubenců.

Křest

Ve farnosti Šlapanice se dětem tato svátost uděluje zejména na první neděli v měsíci nebo podle dohody s místním ordinářem – farářem. Příprava probíhá formou dvou až pěti příprav jeho rodičů podle uvážení duchovního. V případě dospělého absolvuje různé přípravy na všechny oblasti víry během celého roku. Postupně je dílčími obřady začleňován do společenství věřících, aby pak na Bílou sobotu byl začleněn i do církve. Před přijetím této svátosti stvrdí své rozhodnutí vyznáním víry.

První svaté přijímání a svátost smíření

Farnost Šlapanice směřuje přípravy na leden a pokračuje až do května. Výuku realizují dvě katechetky s občasnou návštěvou kněze. Udělení prvního svátého přijímání se koná při slavnostní mši sv. ve společenství věřících. Této svátosti předchází ještě svátost smíření. Aby mohly děti přijmout eucharistii, musí nejdříve smýt svůj hřích. Příprava probíhá zpravidla v rámci příprav na přijetí eucharistie. Fyzická zpověď je přibližně měsíc před přijetím eucharistie.

Přijímání svátosti oltářní probíhá při každé mši svaté a při některých pobožnostech. Svátost smíření je možno přijmout během celého roku přibližně půl hodiny před každou mší. S blízcími se svátky Vánoc, Velikonoc a Dušiček je možnost ještě rozšířena na hodinu přede mší svatou, případně vyhrazeno dopoledne některé soboty s více zpovídajícími.

Břmování

Ve farnosti Šlapanice probíhá příprava od listopadu do května prakticky každý rok. Vyučování probíhá na faře a je vedeno jáhnem, popřípadě knězem. Svátost je pak udělována buď ve farním kostele, nebo jsou břmovanci posíláni do katedrály sv. Petra a Pavla v Brně. Vysluhovatelem musí být biskup nebo pověřený kněz. Při udělování této svátosti ve farním kostele přijíždí buď biskup sám, nebo pověří svého vikáře.

Manželství

U manželských příprav může duchovní správce zvážit možnost předání snoubenců zavedeným týmům do Brna, např. ke sv. Jakubovi. Zde mají přípravy jasný program i koncepci. Vyučujícími jsou jak kněží, tak také vyškolení manželé. Přípravný cyklus probíhá třikrát do roka. I pro soukromě připravované manželé

místním knězem je snoubencům doporučeno navštívit některou z hromadně organizovaných příprav. Je to jiný charakter předmanželské formace.

Svátost pomazání nemocných

Duchovní ve farnosti Šlapanice uděluje tuto svátost jednou za rok hromadně při určené mši svaté kolem 11. února, kdy si připomínáme památku Panny Marie Lurdské a zároveň *Světový den nemocných*. Věřící splňující zadané předpoklady se seřadí do zástupu uprostřed kostela a kněz přistupuje individuálně k jednotlivým věřícím a tuto svátost jim udělí. Vše probíhá v rámci mše sv. po homilii. Pro ty, kteří se dostavit nemohou, je možnost si dohodnout soukromou návštěvu kněze doma.

Pro věřící, kteří se nemohou každou neděli dostavit do kostela na mši svatou, je zajištěna donáška eucharistie akolytou. Kněz navštěvuje tyto farníky také přibližně jednou za měsíc, aby si mohli vykonat také svátost smíření. Před Vánocemi a Velikonocemi jsou farníci knězem vyzváni, zda někdo v jejich okolí nepotřebuje návštěvu kněze.

Výuka náboženství

Výuka náboženství ve farnosti probíhá na prvním stupni na základních školách ve Šlapanicích, Jiříkovicích a Kobylnicích. Výuka žáků druhého stupně se vyučuje na faře či v přístavbě vedle kostela. Ve Šlapanicích je žáků dostatek, proto je každá třída vyučována zvlášť. V přilehlých obcích spadajících pod farnost Šlapanice jsou pak většinou vytvořeny dvě až tři skupiny na prvním stupni, Druhý stupeň je pak spojen s dětmi ze Šlapanic. Výuka náboženství je realizována týmem devíti katechetů během celého týdne. Třetí třídu učí pan farář. Během školního roku jsou pořádány víkendové výlety.

Katechetická základna ve farnosti Šlapanice se nezabývá jen vyučováním náboženství, ale také organizací farních aktivit zaměřených na nejrůznější věkové skupiny. Pravidelnou aktivitou je organizace mší zaměřených pro děti, adventní a postní snažení. Katecheté se scházejí jednou za měsíc spolu s knězem. Ve farnosti je zapojeno devět katechetů.

Společenství

Ministranti

Ministranti tvoří společenství mladších i starších chlapců, které vyplývá z jejich služby při bohoslužbách. V ministrantském úboru se k nim připojují i otcové

rodin, kteří vykonávají zpravidla službu akolyty. Celkový počet ministrantů se pohybuje ve farnosti Šlapanice mezi třiceti a čtyřiceti.

Mají vypsaný harmonogram služeb, do kterého se všichni zapisují, aby byly pokryty všechny mše, včetně pohřbů a svateb. Tím jednotliví ministranti sbírají pomyslné body a na konci roku jsou z každé věkové kategorie jeden až dva symbolicky odměněni. Zároveň jsou také noví chlapci uváděni do zkušební služby bez ministrantského úboru, a pak do plné služby s ministrantským úborem před celým společenstvím věřících při hlavní nedělní mši svaté.

Pro ministrující chlapce se konají jednou za týden schůzky na faře pod vedením některého ze starších ministrantů, případně kněze či jáhna. Náplní schůzek je vzdělávací přednáška související s jejich službou, ale i různé aktivity k utužení společenství ministrantů.

Přibližně jednou za rok probíhají družební aktivity s farností Pozořice, někdy i přespávání na faře nebo soutěž *Ministrantská olympiáda* a florbalový turnaj v Telnici. Vítězové těchto soutěží jsou pak náležitě odměněni. Šlapaničtí ministranti jsou v tomto ohledu poměrně úspěšní.

Berušky

V tomto roce byla na faře otevřena nová skupinka holčiček od 4 do 9 let nazvaná *Berušky*. Setkání probíhá jednou za týden. Vedení zajišťují tři starší děvčata. Náplní setkávání je především vyrábění, hry, krátká modlitba a katecheze.

Youngsters

Společenství náctiletých je ve farnosti Šlapanice poměrně mladou skupinou setkávající se od roku 2015. Pravidelně se schází jednou za měsíc. Programem setkání bývá modlitba, písně, přednáška většinou nějakého hosta s následnou diskuzí, a na závěr agapé – malé občerstvení. Někdy je i společná mše svatá, adorace či modlitba chval. Organizátorem je jedna z farních rodin, zajišťující také program. Informace jsou sdíleny převážně přes Facebook systémem uzavřené skupiny.

Společenství maminek s dětmi

Rodiče s dětmi mají ve farnosti Šlapanice také své místo. Zejména pak maminky na mateřské dovolené. Setkávají se jednou za týden ve dvou skupinách. Obsahem jsou, kromě výměny zážitků z péče o děti, také společné hry dětí. Návštěvnost je pět až osm maminek s jedním až dvěma dětmi.

Společenství rodin

Nejrůznější společenství sdružující rodiny farnosti nebo manželské páry jsou aktivní už více jak deset let. Jejich počet se pohybuje okolo pěti. Jsou přítomny nejen ve Šlapanicích, ale i v okolních obcích. Jedná se spíše o uzavřené skupiny, které mají mezi svými členy již vybudovanou důvěru. Scházení probíhá zpravidla v domácnostech členů společenství. Náplní bývá kromě setkávání i modlitba, četba z Písma, prosby a díky. Popřípadě po skončení diskuse na aktuální témata a agapé. Scházení probíhá většinou jednou nebo dvakrát do měsíce.

Modlitby otců

Aktivita zaměřená na duchovní setkávání otců. Probíhá jednou za měsíc na půl hodiny v kostele. Takováto forma setkávání se uskutečňuje od loňského září. Dříve se otcové setkávali postupně v jednotlivých domácnostech a bylo to spíše soukromého charakteru. Nyní je to veřejná záležitost zařazená do ohlášek otevírající prostor i pro nové příchozí. Setkání je formou modlitby z brožurky *Modlitby otců* původem z Nového Města na Moravě a Moravské Třebové. Mezinárodní vedení se nachází v městě Houten v Holandsku.

Modlitby matek

Aktivita zaměřená na duchovní setkávání matek. Probíhá jednou za čtrnáct dní střídavě v domácnostech členů společenství v Jiříkovicích. Scházejí se ke společné modlitbě vedené brožurkou *Modlitby matek* prokládané četbou z Písma a zakončené vlastními díky a prosbami. Následuje diskuse na volné téma.

Společenství seniorů

Aktivita zaměřená na setkávání dříve narozených věřících členů farnosti. Farnost má dvě takováto společenství. Jednu ve Šlapanicích a druhou v Bedřichovicích. Setkávání probíhá jednou až dvakrát za týden. Obsahem jsou modlitby, rozjímání nad Písmem aj. Každé setkání je vedené v duchu nějakého úmyslu. K němu pak na konci směřují i díky a prosby. V postní době pořádá bedřichovické společenství v kapli křížové cesty.

Farní divadelní soubor HerKA

Herecký Klub Amatérů (HerKA) vznikl při farnosti Šlapanice na jaře roku 2009. Sdružuje nadšené neprofesionální herce z řad nejen věřících farníků různého věku. Scházejí se jednou za týden v počtu pohybujícím se kolem dvaceti.

Odpovídající vedení má na starosti jedna z farnic pohybující se v tomto oboru profesionálně. Klub se nevěnuje divadelním představením s duchovní tematikou, ale spíše humorným inscenacím. Produkce probíhají několikrát za rok v kulturních domech, orlovnách, mateřských školách aj. i mimo naši obec.

V roce 2010 soubor uvedl první hru – celovečerní pohádku *Čarodějny bál*, v roce 2011 divadelní hru Jana Drdy *Dalskabáty, hříšná ves*, v roce 2012 dvě menší představení – *Josef a Marie trochu jinak* a krátkou pohádku pro mateřské školy *Kterak říční víly přelstily čerty*.

V letech 2012–2014 pro velký úspěch několikrát zopakoval Jiráskovu hru *Lucerna* a to nejen ve Šlapanicích a Bedřichovicích a okolních obcích, ale také např. v Babicích nad Svitavou, v Železném u Tišnova nebo v Hradci Králové.¹⁴⁸

Na podzim 2013 nacvičil menší pohádky *Jak se do království vrátilo štěstí*, v roce 2014 to byla divadelní hra Vlastimila Pešky *Babička v trenkách*¹⁴⁹, v roce 2017 hra Zdeňka Palusgy *Císařovna Rézi*, v roce 2018 hra J. Cimrmana v úpravě Z. Svěráka a L. Smoljaka *České nebe*.

Společenství živého růžence v Jiříkovicích

Ve farnosti Šlapanice funguje již více než 20 let společenství živého růžence. Aktivní jsou tímto směrem zejména farníci bydlící v obci Jiříkovice. Setkání probíhá vždy 1. sobotu v měsíci přede mší svatou v kostele při modlitbě růžence. Vždy na Nový rok se vydávají společně i s knězem do Louček na modlitbu růžence a na Velký pátek na křížovou cestu.

Další aktivitou je modlitba růžence v domácnostech členů. Pravidelně se ho neúčastní žádný z duchovních. Při setkání probíhá modlitba růžence a stanovení úmyslu, za který se budou členové daný měsíc modlit.

Fatimský apoštolát

Ve šlapanickém kostele se společenství *Fatimského apoštolátu* schází na první soboty na modlitbu růžence a mši svatou ve farním kostele. Po mši svaté jede společenství trolejbusem do Brna, odkud je speciálně vypravený autobus do Koclířova. Programem v Koclířově je kromě modliteb růženců, korunek k Božímu milosrdenství, pobožnosti ke sv. Filoméně a mše svaté také přednáška hosta na nejrůznější témata, společný oběd aj.

¹⁴⁸ *Okénko*. Šlapanice, 2013, 25(4).

¹⁴⁹ *Okénko*. Šlapanice, 2014, 26(2).

Hudební tělesa

Ve šlapanické farnosti existují dvě hudební tělesa – sbor a schola. Obě tělesa vznikla po roce 1989. Sbor existoval i dříve, ale v devadesátých letech byl znovu obnoven a navíc vznikla i skupinka mládeže a starších dětí v podobě scholy.

Sbor se věnuje produkci duchovních skladeb zejména při mších a koncertech na významné svátky. Zkoušky jsou na faře jednou za týden.

Schola slouží při liturgii také na velké svátky stejně jako sbor. Navíc se věnuje místo koncertů hlavně zpěvu při křestních bohoslužbách nebo jiných svátostech. Sdružuje zejména mladší děti a využívá více na duchovní hudbu netradičních nástrojů. Setkávají se také jednou za týden.

2.3.2 Pravidelné aktivity jednorázové

Misijní štrůdlování

Aktivita zaměřená na finanční podporu misií. Organizaci zastřešuje zpravidla jedna farnice a několik dalších se podílí na přípravě a výrobě předmětu prodeje. Upečené výrobky charakteru štrůdlů, koláčů nebo cukrovinek jsou připraveny den předem na tácky a prodávány na misijní neděli po dopoledních mších. Výtěžek je věnován na misie. Ve farnosti Šlapanice se misijní štrůdlování letos na podzim konalo teprve podruhé.

Adorační den

Aktivita zaměřená duchovním směrem k možnosti navštívit kostel a pohovořit si o svých radostech i těžkostech s Bohem. Jednou za rok koncem října připadá na šlapanickou farnost tzv. adorační den. Jedná se o výstav Nejsvětější svátosti od rána do večerní mše svaté. Zahájení probíhá ráno mší svatou a končí pobožností a mší večer podobně jako je tomu na první pátek v měsíci. Aby byla zajištěna stálá přítomnost minimálně jednoho člověka, je vyvěšen časový rozpis s možnostmi zápisu na jednotlivé půlhodiny.

Tříkrálová sbírka

Aktivita konaná na celostátní až mezinárodní úrovni. Pořadatelem je *Charita Česká republika*. Jejím posláním je pomáhat ve službě lidem v nouzi. Jedná se o největší dobrovolnickou akci u nás. Spočívá v putování koledníků na svátek Tří králů dům od domu, za zpěvu koledy *My tři králové*, a vybírání darů na charitativní

projekty. Na oplátku je jim vepsáno nade dveře K+M+B+letopočet.¹⁵⁰ Sbíрка má danou koncepci i pravidla. Společně s nezletilými koledníky musí jít dospělá osoba, mající průkaz koledníka a zapečetěnou pokladničku. Ta se po sbírce odevzdává. V roce 2019 se vydalo do českých ulic více jak 14 tisíc kolednických skupinek s více jak 50 tisíci koledníky.¹⁵¹

Ve Šlapanicích tuto aktivitu organizují katecheté. Putování koledníků předchází nedělní mše svatá s požehnáním koledníků. Koledníci se další sobotu nebo neděli vydávají do ulic a koledují. Několik týdnů po proběhnutí sbírky je v kostele při ohláškách oznámen výtěžek farnosti, diecéze i celé České republiky.

Farní ples

Aktivita zaměřená na setkávání věřících při společném večeru konaného v plesové sezóně. Organizaci má na svých bedrech tým organizátorů. Plesu vždy předchází při mši v ohláškách zveřejnění tématu, jak bude ples zaměřen, a plakátek s podrobnostmi ve farním časopise *Okénko*. V závislosti na tom je pak očekáváno, že návštěvníci přijdou patřičně tematicky oblečení. Ples zahajuje kněz modlitbou a požehnáním. Následuje předtančení a volná zábava. Ta je proložena dalšími nejrůznějšími zábavnými vstupy a týmovými hrami. Na konci plesu jsou hry vyhodnoceny stejně jako tombola.

První ples se uskutečnil v roce 2004. V roce 2008 organizátoři přišli s tematizací. Prvním tématem byl *Styl 60. let*. Následoval *Rytmus Latinské Ameriky*, *Zimní olympijské hry*, *Znamé dvojice a více anebo ve dvou se to lépe táhne*, *Všichni na palubu*, *V zámku a podzámčí*, *Hogo Fogo ples aneb 10. farní*, *Černobílý, 20. léta – první republika*, *Turistický ples*, *Na palubě Titaniku*, a letos v roce 2019 *Květinový ples*.

Farní den

Farní den je aktivita zaměřená na společné setkávání farníků. Koná se první červnové nedělní odpoledne na farním dvoře. Přípravu a vlastní průběh má na starosti přibližně desetičlenný tým organizátorů. Konání předchází informování

¹⁵⁰ Vepisovaná písmena K, M, B nade dveře nesouvisí přímo se jmény králů, ale s požehnáním konkrétnímu domu. Zkratka vyjadřuje latinské požehnání: *Christus mansionem benedicat = Kristus ať požehná tomuto domu*. Křížky pak nejsou jen propojujícími znaky, ale třemi božskými osobami žehnajícími po celý rok.

¹⁵¹ *Tříkrálová sbírka 2019*. [on-line]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/historie-sbirky/>

farníků dvě neděle předem při mši sv. v rámci ohlášek. Farní den je podobně jako ples vždy tematicky zaměřen. Od toho se pak odvíjejí skupinové vědomostně-pohybové hry a scénky. Na děti se také nezapomíná. Ty mají vlastní hry v parku.

První farní den se uskutečnil v roce 2004. V roce 2008 přišli organizátoři stejně jako u farního plesu s tematizací. Prvním tématem byl *Western*. Následovala *Itálie, Pohádka o hodném králi, Rok křtu, Olympijské hry, Cyril a Metoděj, V duchu dvou jihoamerických států – Argentiny (rodiště papeže Františka) a Brazílie (toho roku pořadatel MS v kopané), Klasicky*, a v roce 2018 *Puntíkový*.

Noc kostelů

Farnost Šlapanice se od roku 2011 (vyjma jednoho roku) pravidelně zapojuje do akce Noc kostelů. Ta vznikla v roce 2001 v Německu. K nám se dostala až za osm let v roce 2009. Smyslem je přiblížit všem lidem sakrální prostředí. Člověk se může dozvědět něco o kostele, mít kulturní zážitek či nahlédnout do míst, kam se běžně nedostane. Ve farnosti Šlapanice je program zahájen mší. Následují komentované prohlídky, je otevřená věž i celý kostel. V programu je též i varhanní koncert aj. Toto vše zabezpečuje tým organizátorů.

Farní tábor

Aktivita zaměřená na setkání a vyžití dětí a mládeže v přírodě bez přítomnosti rodičů. Organizátorem je skupina starší mládeže pod dohledem několika dospělých. Jezdí se do chatk s předepsaným zázemím kuchyně, toalet, atd. Do roku 2009 byly navštěvované různé lokality, ale po tomto roce už se jezdí jen k Pozďatínu.

Témata programu nejsou zaměřena duchovně (i když jsou součástí modlitby, mše sv. apod.), ale spíše pro zábavu: *Řecko, Noe, Indiáni u Pozďatína, Cesta do středověku, Pravěk, Western, Asterix a Obelix, Záchrana pohádkové říše, Výzkumný ústav Pozďatín, Rio 2016, Piráti* a v roce 2018 *Rytíři*.

Lidové misie

Farnost Šlapanice pořádala v roce 2016 lidové misie. Po 80 letech tak navázala na jejich konání v roce 1936. Pro věřícího je to důvod pro zastavení a zamyšlení se nad sebou a svým životem. Jsou určeny pro všechny věřící, aby svoji víru oživil a prohloubil. Misie probíhaly sedm dní a vedli je dva řeholníci.

Uspořádání lidových misí bylo oznámeno farníkům už půl roku před konáním. Tři měsíce před začátkem farář vybízel k aktivnímu či pasivnímu zapojení

farníků, vývěsku plakátů, kontaktování vedení města. Měsíc před začátkem vyzýval farníky k zesílení společné modlitby v rodinách a případně pozvání i nepraktikujících křesťanů. Podle tradice se na misionáře nekonají sbírky během přípravy ani jejich konání, ale až poslední den v neděli.

Vlastní lidové misie proběhly od neděle 21. 2. 2016 do neděle 28. 2. 2016. Na programu byly mše svaté, příležitost ke svátosti smíření, modlitba růžence, adorace, škola modlitby, misijní promluvy, přednášky, katecheze a besedy s misionáři, pouť ke Svaté bráně do brněnské katedrály, návštěva pensionu pro důchodce, pobožnost za zesnulé na hřbitově, venkovní křížová cesta, světelný průvod po městě za život a mír ve světě, cesta manželů nebo žehnání a uctění misijního kříže aj.

V následujícím roce 2017 proběhla ve šlapanické farnosti misijní obnova. Program obnovy misií se dotýkal základních pravd křesťanské víry. „*Obnova misií má za úkol připomenout farníkům událost, jež ve farnosti proběhla, a utvrdit ovoce misií. Nezřídka to bývá příležitost k obrácení pro ty, kteří se během konaných misií neodhodlali ke změně života.*“¹⁵²

V roce 2018 proběhla víkendová duchovní obnova s otci misionáři, v dalších letech je plánovaná už jen akce na sobotu, aby vzpomínka na misie z roku 2016 pomalu dohořivala a zároveň farníkům misie začaly chybět a pomalu rostla jejich touha po misiích v roce 2026.¹⁵³

Posezení v Čejkovicích

Ve farnosti se nejčastěji mluví o knězi, katechetech, akolytech, lektorech. Zjednodušeně o těch, kteří jsou stále vidět. Jenže ve farnosti jsou i osoby, které moc vidět není a bez nich by to nešlo. Typickým příkladem jsou kostelníci, údržbáři, uklízečky, atd. Ve farnosti Šlapanice je pět kostelníků, čtyři týmy uklízeček a několik údržbářů. Především jim farář organizuje jednou za rok výlet do království čaje *Sonnetor* v Čejkovicích a pak do vinného sklípku. Samozřejmě všichni ostatní pracovníci a spolupracovníci farnosti jsou také vítáni.

Žehnání

Pravidelnou aktivitou je také žehnání. Kromě běžných žehnání se v kostele žehnají např. na Velikonoce velikonoční beránci, před adventní dobou obecní

¹⁵² *Okénko: Mimořádné vydání u příležitosti Svatých misií 2016.* Šlapanice, 2016.

¹⁵³ *Okénko.* Šlapanice, 2017, 24(1).

vánoční strom na náměstí s následným průvodem a na Vánoce se žehná na náměstí betlém.

2.3.3 Další aktivity

Další nespočet drobných aktivit kněze či farníků během celého roku dokresluje každodenní život farnosti. Pomáhají setkávání a sdružování věřících během celého roku.

Přednášky a duchovní obnovy

Vzdělávání farníků prostřednictvím občasných přednášek je pro podporu vzdělanosti a informovanosti věřících užitečné. Ve farnosti Šlapanice není tato aktivita příliš častá. Nicméně několikrát za rok přichází možnost něco takového navštívit. Koncem listopadu roku 2018 byla možnost si vyslechnout přednášku na téma *Katolická antropologie versus ideologie gender* od p. Jana Balíka. Farnost na podzim navštívil také p. Pavel Hověz z duchovního centra ctihodného Martina Středy z Brna-Lesné s přednáškou ohledně vývoje stavby jejich nového kostela.

Přednášky s duchovním zaměřením se konají v postní době formou duchovní obnovy. Na jeden pátek večer a sobotu dopoledne je pozván farářem vybraný kněz a vede cyklus dvou přednášek na dané téma. Začíná to páteční večerní mší, při které během kázání uvede celou duchovní obnovu. Následuje přednáška po mši. Duchovní obnova pokračuje v sobotu ranní mší a dalším přednáškovým blokem. Obnova končí před polednem.

Koncem října zde bývá také rekolekce pro katechety.

Cyklus biblických přednášek

Bible je nejvydávanější knihou celé planety. Avšak ne všichni ji znají. I pro věřícího člověka není jednoduché odpovědět na některé její otázky. Pro zodpovězení otázek i k prohloubení znalostí ve farnosti Šlapanice vznikla v únoru 2019 nová aktivita zaměřená na vzdělávání v této oblasti. Místní farář využil dispozice nového faráře p. Petra Marečka ze sousední farnosti Podolí, aby si s ním jednou za měsíc na jeden den vyměnil farnosti. Odsloužil mši, dal možnost farníkům jít ke svaté zpovědi i k někomu jinému a potom uspořádal přednášku na biblické téma.

Hudební produkce

Hudba je významnou součástí liturgie. Farní kostel disponuje barokním varhanním nástrojem zrekonstruovaným před pěti lety. Z původní čistě pneumatické koncepce se přešlo na kombinaci elektroniky a pneumatiky.

Při kostele je uskupení více jak dvacetičlenného sboru a stejně obsazené scholy. Hudební produkce těchto těles jsou převážně při mších, výjimečně mají ale i koncert mimo mši. Příkladem je vánoční koncert sboru. Několikrát do roka je do šlapanického kostela pozváno i jiné hudební těleso ať už sbor nebo komorní hudební uskupení či varhaník.

Farní kavárna

Farníci ve Šlapanicích mají možnost navštívit farní kavárnu každou neděli po deváté mši svaté. Otevřená je do jedenácti hodin. Výběr je z běžného sortimentu malé kavárny. Návštěvníci objednanou kávu a zákusky zaplatí při odchodu domů do připravené ošatky. Na svatého Martina kněz uspořádává svatomartinské hody s nabídkou vína a pečené husy. Podobně je tomu na Velikonoční vigílii. Po sobotní slavnostní mši je na faře uspořádána drobnější hostina. Organizaci farní kavárny zajišťuje skupina asi 10 farníků s občasnou spoluprací kněze.

Farní knihovna

Stejně jako farní kavárnu mohou farníci navštívit každou neděli po deváté mši svaté i farní knihovnu. Výběr je z omezeného výběru titulů místní knihovny, ale pro běžné farníky není problém si vybrat. Službu zajišťuje několik střídajících se knihovnic.

Farní časopis Okénko

Časopis *Okénko* farnosti Šlapanice je nejstarším vydávaným časopisem v naší diecézi. U zrodu časopisu stál p. Pavel Dokládal spolu s několika dalšími farníky. První časopis vyšel hned po revoluci v roce 1989 na Vánoce. Nejmenoval se tehdy *Okénko*, ale *Radost pro všechny*.¹⁵⁴ „Farní časopis má reprezentovat aktuální dění ve farnosti, čtenáře pobavit i zaujmout a také by neměl zapomínat na žádnou věkovou skupinu svých příznivců.“¹⁵⁵

¹⁵⁴ *Okénko*. Šlapanice, 2014, 26(4).

¹⁵⁵ *Okénko*. Šlapanice, 2012, 24(1).

Časopis *Okénko* nyní vychází čtyřikrát ročně. Redakční rada se skládá z šesti až osmi členů.

Sběr poštovních známek a pohlednic

Od roku 2010 probíhá ve šlapanickém kostele sbírka použitých poštovních známek na podporu misí. Od roku 2011 také sbírka pohlednic. Znamky a pohlednice jsou pak prodávány po Evropě a do misijních zemí putují přímo peníze.¹⁵⁶

¹⁵⁶ *Okénko*. Šlapanice, 2011, 23(4).

3 Minoritská farnost sv. Janů v Brně

Minoritská farnost je součástí brněnského historického středu. Zaujímá zvláštní místo mezi ostatními kostely, na které dohlíží z návrší Biskupství brněnské a katedrála sv. Petra a Pavla na Petrově. Minoritská farnost zahrnuje ulice *Benešova*, *Bratislavská sudá č. 2-34*, *Cejl mimo č. 8-36 sudá, 37-40, 125 a v.*, *Divadelní*, *Františkánská*, *Jánská*, *Josefská*, *Kobližná sudá*, *Koliště č. 1-29*, *Körnerova č. 2-10*, *Malinovského náměstí*, *Masarykova lichá č. 1-37*, *Měnínská*, *Minoritská*, *náměstí Svobody č. 7-12*, *Novobranská*, *Orlí*, *Pohořelec*, *Ponávka*, *Poštovská*, *Rooseveltova lichá č.*, *kromě č. 1*, *Vlhká č. 1-20, 22, 24, 26. a Za Divadlem*.¹⁵⁷ Vlivem umístění v centru města společně s dalšími neméně významnými kostely, např. sv. Jakuba, sv. Michala a sv. Tomáše, není skladba farníků dána striktně uliční spádovostí, ale příklonu každého brněnského farníka k té či oné farnosti. Běžně i do jiných brněnských kostelů dojíždějí farníci z druhého konce Brna či periferií. Nahrazují tak počty věřících, kteří ve farnosti chybí. Některé přidělené ulice jsou po desítky let postupně přebudovávány na kolonie kanceláří. Taktéž se mění složení návštěvníků mši sv. ve všední dny a neděle či svátky. Poloha v centru města dává například příležitost si během oběda nebo po práci cestou domů odskočit do kostela.

3.1 Historie města Brna

Podle archeologických nálezů je zřejmé, že tuto oblast osídlil člověk už někdy v 5. až 7. století. Vybral si lokalitu mezi řekami Svatava a Svitava.¹⁵⁸ První zmínka o Brnu pochází z Kosmovy kroniky z roku 1091. Postupně se rozšiřuje a přibližně ve stejném roce, jako se objevuje zmínka o Šlapanicích, získává Brno městská práva. V polovině 13. století je založen hrad Špilberk, později využívaný jako obávané vězení. Dvojnásobná královna Eliška Rejčka zakládá v roce 1324 gotický kostel Nanebevzetí Panny Marie. Za třicetileté války se švédská vojska dvakrát pokusila dobýt Brno, ale ani jednou se jim to nepodařilo. Vítězství je podle legendy připisováno obrazu Panny Marie Svatotomské, tehdy z bezpečnostních důvodů přesunutá z kostela sv. Tomáše na Staré Brno. Tvoří tak známé *Palladium Moravy*. Jeho historie sahá až ke sv. Metodějovi, který ho věnoval svatě

¹⁵⁷ *Konvent minoritů v Brně: Farnost* [on-line]. [cit. 2019-01-12]. Dostupné z: <https://brno.minorite.cz/farnost/>

¹⁵⁸ KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6, s. 13–15.

Ludmile po jejím křtu.¹⁵⁹ Dnes je tento kostel povýšený na baziliku minor. V roce 1777 přichází do Brna biskup Matyáš František, hrabě Chorinský, svobodný pán z Ledské, a zakládá s pověřením papeže Pia VI. brněnské biskupství.¹⁶⁰

Kromě biskupského kostela na Petrovském návrší v Brně postupně vznikají další kostely. Ve 13. století románsko-gotický kostel svatých Janů, sv. Michala, sv. Tomáše a sv. Jakuba. Ve 14. století dochází u čtyř velkých kostelů ke gotickým přestavbám. Katedrála svatého Petra a Pavla dostává novou formu podobně jako bazilika na Starém Brně. Kostel sv. Jakuba je taktéž přestavěn.¹⁶¹ Postupně přibývají další kostely i v návaznosti na připojování městských částí. V současné době má Brno jednu baziliku, jednu katedrálu, 42 kostelů a chrámů, 32 kaplí a desítky klášterů.¹⁶²

3.2 Historie minoritského kostela

Řád menších bratří k nám přišel na základě pozvání krále Přemysla Otakara I. roku 1225. Svůj řeholní život zde minorité začínají organizovat v prvním klášteře v Praze u sv. Jakuba. Zásluhou Anežky Přemyslovny vzniká druhý klášter na Františku s kostelem sv. Barbory.¹⁶³ Odtud se rozcházejí do celé naší vlasti a zakládají nové kláštery. Aktuálně je řád minoritů přítomen v Praze, Jihlavě, Brně, Opavě a Krnově. Do Brna přišel roku 1230. Král Václav I. jim staví klášter i kostel sv. Janů.¹⁶⁴ Zakrátko ale kostel vyhořel a musel být obnoven. Opět to byl rod Přemyslovců, který jim pomohl. Král Václav II. klášter opravil. Za nedlouhý čas klášter vyhořel znovu, ale Přemyslovci vymřeli po meči. Minoritů se ujímá kníže Mikuláš z Opavy a opravuje klášter.¹⁶⁵ Po něm rod pánů z Boskovic. Kostel byl opraven do gotického slohu. Posvěcen byl roku 1320 p. Martinem z Brna, minoritou

¹⁵⁹ *Severní Morava: Pamětní mince uctí korunovaci Palladia země české* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://severnimorava.regiony24.cz/47-202788-pametni-mince-ucti-koronovaci-palladia-zemeceske>

¹⁶⁰ *Biskupství brněnské: Brněnští biskupové* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.biskupstvi.cz/brnensti-biskupove#1>

¹⁶¹ *Internetová encyklopedie dějin Brna: Kostel sv. Janů a klášter minoritů* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=982

¹⁶² *Biskupství brněnské: Telefonní seznam* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://www.biskupstvi.cz/katalog/telefonny.php>

¹⁶³ KOPECKÁ, Dagmar a Pavel MAREŠ. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice. 2., přeprac. vyd.* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-231-2, s. 80.

¹⁶⁴ *Brno.minorite.cz: Z historie minoritského kláštera sv. Janů v Brně* [online]. 9. 1. 2011 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://brno.minorite.cz/z-historie-minoriskeho-klastera-sv-janu-v-brne/>

¹⁶⁵ ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti.* V Brně: [s.n.], 1942, s. 6.

a biskupem nikopolským a sufragánem olomouckým. Za vlivu rodu pánů z Boskovic vznikla také minoritská hrobka. V kostele si nechali zbudovat mauzoleum. To bylo při přestavbě kostela rozebráno a včleněno do oltáře i výzdoby.¹⁶⁶

Dalším významným okamžikem byla stavba vedlejší lorety na tehdejších hřbitově začátkem roku 1716. Byla obehnána ambitem a za ní byly přistavěny dvě kaple (sv. Jana a sv. Josefa).¹⁶⁷ Po několika letech byl celý areál zastřešen a připojen ke kostelu. Mezi kaplemi byly vybudovány svaté schody. Dílo bylo vysvěceno 19. května 1726 kardinálem Wolfgangem Hannibalem Schrattenbachem, biskupem olomouckým. O rok později byl na loretský oltář slavnostně položen svatý Justin, který je tam dodnes.¹⁶⁸

Roku 1726 byl položen základní kámen pro generální opravu. Kostel byl přestavěn do barokního slohu a slavnostně vysvěcen dne 20. 6. 1733. Minoritský klášter, zejména kněz p. Gabriel Lammel, získal prosbami vzácné svaté ostatky ze všech nástrojů umučení Ježíše Krista. Jsou umístěny v monstranci vystavované v loretě při zvláštních příležitostech. Postupem času se tak staly Svaté schody významným místem pro úctu k Nejsvětějšímu srdci Ježíšovu. Zároveň je minoritský kostel místem úcty k Panně Marii.¹⁶⁹ Spojuje se tak zvláštním způsobem úcta ke Kristu s úctou k jeho matce Marii. „*Jakou bázeň vzbuzuje toto místo! Není tu nic jiného než dům Boží a brána nebeská.*“¹⁷⁰

Jak již bylo řečeno, vlevo od kostela byla vystavěna loreta. Sám název je jméno italské vesnice a značí místo, kam byl zázračně přenesen dům Panny Marie, umístěný původně v Nazaretu. Toto místo tak stále posvěcuje Panna Maria, která se tu narodila a přijala zvěstování od archanděla Gabriela o narození Ježíše. Zde také Svatá rodina prožila většinu svého života.¹⁷¹ Není proto náhodou umístění Svatých schodů v blízkosti kaple a tím umocnění duchovního významu tohoto místa.

Posvátné schody byly podle tradice převezeny roku 326 svatou Helenou do Říma. Byla jim vystavěna krásná kaple *Scala Sancta*. Hned od počátku byly

¹⁶⁶ ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942, s. 8.

¹⁶⁷ KRYŠTOVSKÝ, Vladimír. *O stavbách brněnských minoritů*. Olomouc, 1939. Práce z historického semináře Cyrilo-Methodějské fakulty bohoslovecké v Olomouci, s. 6.

¹⁶⁸ ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942, s. 9.

¹⁶⁹ Tamtéž, s. 11.

¹⁷⁰ Gen 28,17.

¹⁷¹ ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942, s. 57.

ve velké vážnosti. Papežové v Římě sami lidu ukazovali, jaká úcta těmto schodům náleží. Po kolenou s modlitbou stoupali vzhůru.

Význam Svatých schodů vychází z událostí umučení Krista a jsou tou nejvýznamnější památkou. Jedná se o schody, jež byly původně umístěné v Pilátově paláci.¹⁷² Během Ježíšova procesu po nich šel poprvé k Pilátovi. Ten na něm neshledal vinu, a tak po nich šel podruhé k soudu Herodovu. Ten ho zesměšnil a poslal ho zpět k Pilátovi. To po nich jde potřetí. Pilát ho odevzdává do rukou katanům, aby byl zbičován. To po nich kráčí počtvrté. Katané vykonali, co dostali příkazem, a ještě si z něho ztropili posměch. Oblékli ho do purpurového pláště, dali mu trnovou korunu na hlavu a předstupovali před něho, klekali před ním, bili ho do obličeje a říkali: „*Bud' pozdraven, králi židovský!*“¹⁷³ Až se mu dost naposmívali, tak ho odvedli zpět k Pilátovi. To Ježíš kráčí po schodech popáté. Během výstupu na tři schody kápne Kristova krev. Vystoupal na místo zvané Gabbatha. Ukázal se Pilátovi i davu. Ten za mocného křiku chce po Pilátovi, aby ho odsoudil na potupnou smrt.

Schodů je 28, přičemž druhý, jedenáctý a osmadvacátý je označen křížem.¹⁷⁴ Minoritský kostel dostal zvláštní výsadu, že mohl vystavět kopii a zpřístupnit tak vzácnou památku i pro místní obyvatele. V Brně jsou ve druhém schodu umístěny ostatky jesliček, v jedenáctém ostatky z Božího hrobu a v osmadvacátém ze svatého kříže. Dále je pod každým schodem umístěna dvojice ostatků svatých (viz příloha 1). V soše umučeného Krista je částička z dűtek, jimiž byl Kristus bičován, a v soše svaté Veroniky kousek ze stolu poslední večeře.¹⁷⁵ Vystoupaním po kolenou s modlitbou a splněním několika dalších podmínek je takto možné získat plnomocné odpustky během prakticky celého roku (maximálně však čtyřikrát za rok).¹⁷⁶

Významnou součástí minoritského kostela jsou také varhany. Jedny se nacházejí na kůru kostela a druhé mezi Svatými schody a Loreta. V ještě původním gotickém kostele byl osazen nástroj z let 1677-1690. Během přestavby počátkem 18. století byl původní nástroj rozebrán a některé z píšťal použity do nástroje nového,

¹⁷² ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942, s. 15.

¹⁷³ Jan 19,3.

¹⁷⁴ ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942, s. 16.

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 23.

¹⁷⁶ Tamtéž, s. 17.

vybudovaného v barokním stylu. Varhany disponovaly dvěma manuály a 24 rejstříky. Po mnoha letech provozu v roce 1847 byla provedena generální oprava a v roce 1928 hlasová přestavba. Ta nebyla příliš šťastná a přinesla při hraní spíše obtíže. V roce 1993 došlo k nápravě a tak se hra stala méně náročnou. Nyní je nástroj ve funkčním stavu a běžně používán. Druhé menší varhany, nacházející se mezi Svatými schody a Loretou, pocházejí z roku 1732 a jsou nejstarším nástrojem v Brně. Obsahují 10 rejstříků. Roky používání si postupně začaly vybírat svoji daň a vzácný nástroj začal vypovídat službu. Postupně se dostal do nefunkčního stavu úplně. V roce 2017 byly varhany kompletně zrekonstruovány a uvedeny do původního stavu.¹⁷⁷

3.3 Historie minoritského řádu

Spiritualita řádu minoritů vychází z učení svatého Františka z Assisi. Jeho život se datuje mezi roky 1182-1226. Narodil se v italském Assisi, kde také žil. Začátek jeho života se nelišil od jiných bohatších mladíků té doby. Během dobývání svého města upadl do zajetí a strávil v něm asi rok. Začalo se mu často snívat o Božím vyvolení, že jeho cílem života bude chudoba a služba Ježíši Kristu. Po návštěvě Říma byl znechucen přepychem a zahodil vše, co měl. Vyměnil si oděv a začal žebrot u vchodu do baziliky. Pak se toulal krajem a pomáhal chudým. Vstoupil do kláštera v Gubbio a opravoval kostel v Porciunkuli. Začínají k němu přicházet stejně smýšlející žáci. To vede Františka k sepsání řeholních pravidel. Po prvním odmítnutí je papež Inocenc III. schvaluje, a tak vzniká roku 1209 *Řád menších bratří*.

František bývá často spojován s láskou ke zvířatům. Pochází to z legendy, že když nenalezl posluchače u lidí, tak se odebral do lesa a kázal zvířatům. Ta mu poslušně naslouchala. Jeho odevzdanost Bohu nepřitahovala jen muže, ale i ženy. První z nich byla roku 1212 svatá Klára. To vedlo k založení řádu klarisek. Jejich členkou byla například svatá Anežka. O šest let později František zakládá třetí řád pro ty, jež nemohou vstoupit do řeholního života. Členem tohoto řádu byl například francouzský král Ludvík IX. nebo německá šlechtična Alžběta Durynská. Svou touhou a aktivní účastí se stal František prakticky původcem misijní činnosti. Stálá aktivita si ale na něm vybírala svoji daň. Jeho zdravotní stav se neustále zhoršoval.

¹⁷⁷ BEJČEK, Martin. *Brněnské varhany*. [Díl] 1. 2. rozš. vyd. Brno: Český hudební fond, 1994, s. 12–14.

Dne 17. září 1224 se na jeho těle objevila stigmata. Umírá 3. října roku 1226 v Porciunkuli.¹⁷⁸ Svatořečený byl již po necelých dvou letech papežem Řehořem IX.

Už za života měl svatý František rozpory se svými žáky. Tyto rozpory vyústily ve štěpení. Roku 1350 se v Umbrii vyčlenilo hnutí observantů ve snaze navrátit se k původní Františkově ideji. Docházelo k narušování jednoty, a po čase i vztahů. Proto se papež Lev X. rozhodl svolat kapitolu a roku 1517 spor definitivně vyřešit. To se mu však nepodařilo a řád musel být rozdělen na observanty a konventuály (minorité). Ti se dále dělili na několik menších řádů (observanté, reformaté, alkantaristé, rekolektové, riformella a později řád kapucínů). V roce 1897 papež Lev XIII. celý řád reformoval a utvořily se tak tři větve františkánské rodiny – *Řád menších bratří neboli františkáni*, *Řád menších bratří konventuálů* neboli minorité a *Řád menších bratří kapucínů*.¹⁷⁹ Kromě svatého Františka byli velkými osobnostmi minoritského řádu například Antonín Paduánský či sv. Bonaventura nebo Jan z Fidanzy. Z doby baroka Jan Kopertinský a z doby německé okupace mučedník Maxmilián Maria Kolbe.¹⁸⁰

Brněnští minorité začali své působení v Brně až roku 1230, kdy jim Václav I. staví klášter s kostelem. Začátkem 16. století vzniká samostatná Česká provincie s patronem svatým Václavem. O 15 let později také moravská provincie s patrony Cyrilem a Metodějem. Avšak po příchodu josefínských reforem jsou obě provincie sloučeny pod jednu. Po vzniku Československého státu je řád spojen i se slovenskými kláštéry a roku 1925 je vytvořena Československá provincie s moravskými patrony Cyrilem a Metodějem. Nelehká doba komunismu značně ztěžovala kontakt mezi českými a slovenskými kláštéry. Tento stav dal vzniknout kontaktu s polskými provinciemi. Po rozdělení Československa je Slovensko začleněno do Krakovské provincie. Česko zůstává provincií samostatnou.¹⁸¹ Řeholníci během své služby v minoritském řádu běžně nesetrvávají v jednom klášteře po celý život, ale přesouvají se mezi kláštéry nebo případně do misijních oblastí.

¹⁷⁸ SCHAUBER, Vera; SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. 702 s. ISBN 80-7192-304-4.

¹⁷⁹ *Provincie řádu minoritů: Dějiny řádu*. [on-line]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <http://www.minorite.cz/rad-minoritu/dejiny-radu/>

¹⁸⁰ VLČEK, Pavel, Dušan FOLTÝN a Petr SOMMER. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri, 1997. ISBN 80-85983-17-6, s. 143–145.

¹⁸¹ KOPECKÁ, Dagmar a Pavel MAREŠ. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. 2., přeprac. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-231-2, s. 81.

Minoritský řád je rozšířen prakticky do celého světa. Má své misie v Evropě, v Africe, Jižní Americe, na Dálném východě i v bývalém Sovětském svazu. Misie jsou rozděleny na provincie a dále na kustodie. Ty se pak spojují do větších zeměpisných celků. Nejvyšší představený řádu sídlí při římské kurii a je nazýván generální ministr. Dále jsou provinční ministři s poradním sborem definitorem a níže pak představení jednotlivých klášterů, nazývání kvardiáni.¹⁸²

Hlavním vzorem minoritů je jejich zakladatel svatý František z Assisi. Žít podle evangelia a oslavovat Krista každý den. Nestarat se o věci pozemské a pomíjivé, ale o věci Božské a věčné. Toto všechno vyjadřuje jejich opasek se třemi uzly – čistota, chudoba a poslušnost. Podle řehole schválené papežem Honoriem III. roku 1223 jsou řeholníci vázáni dvanácti kapitolami. Slibují tím poslušnost papeži, vůli přijímat nové řeholníky, pravidelně setrávat v modlitbě a postu, žít v chudobě, svědomitě pracovat, vytvářet řeholní rodinu, šířit evangelium, vzdělávat se ke službě kazatele i duchovního podporovatele a vyvarovat se hříchu. Je jim zapovězeno vstupovat do ženských klášterů jakožto také vykonávat roli kmotrů.¹⁸³ Bratři se věnují službě ve farnosti, práci se společenstvími. Pořádají misie, exercicie, přednášky na duchovní témata aj. V České republice pečují o poutní místo Panny Marie Sedmibolestné na Cvilíně, vydávají mariánsky zaměřený časopis *Immaculata*, pořádají poutě, akce pro mládež, podporují společenství a rozvíjejí život farnosti.¹⁸⁴

3.4 Aktivity v minoritské farnosti sv. Janů v Brně

3.4.1 Pravidelné aktivity

Mše svaté a pobožnosti

V minoritské farnosti jsou mše sv. slaveny ve farním kostele sv. Janů. Mše sv. jsou slouženy každý den a to i několikrát. V úterý je navíc mše sv. studentská a v pátek dětská. V sobotu je sloužena jedna mše sv. v kostele nebo v letním období v přílehlé loretě. V centru města je vysoká konkurence sloužených mší sv., tak se potencionální věřící toužící po návštěvě bohoslužby rozptýlí. U minoritů mají ale

¹⁸² VLČEK, Pavel, Dušan FOLTÝN a Petr SOMMER. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri, 1997. ISBN 80-85983-17-6, s. 144.

¹⁸³ *Provincie řádu minoritů. Řehole*. [on-line]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <http://www.minorite.cz/sv-frantisek/rehole/>

¹⁸⁴ KOPECKÁ, Dagmar a Pavel MAREŠ. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společenosti apoštolského života v České republice*. 2., přeprac. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-231-2, s. 82.

stanovenou desátou a půl čtvrtou, které nikde jinde nejsou. Skladba věřících navštěvujících bohoslužby ve všední den a v neděli je odlišná. V přílehlém klášteře přebývají obvykle tři minoritští kněží a dva bratři.

Každý den se modlí před odpolední mší sv. růženec a korunka k Božímu milosrdenství. Každou sobotu po mši svaté se modlí litanie k Panně Marii.

Další pobožnosti se konají na Dušičky v kostele s návštěvou krypty, lorety a náhrobků různě po kostele zabudovaných v podlaze. V době postní se pravidelně konají jednou za týden křížové cesty a pobožnosti na Svatých schodech. Jednou za týden se koná pobožnost ke sv. Antonínovi a jednou za měsíc pobožnost k Nejsvětějšímu srdci Ježíšovu a Mariánské večeřadlo. V měsíci květnu v kostele probíhají májové pobožnosti po každé odpolední mši svaté ve všední den, v době adventní roráty každé ráno od pondělí do soboty.

Každý den se koná hodinu před odpolední mší svatou výstav Nejsvětější svátosti. Ta je vystavena na hodinu i v pátek večer po mši sv. pro děti a v úterý po studentské mši sv.. Navíc každý první pátek je výstav Nejsvětější svátosti přibližně od 18 až do 21 hodin s následným požehnáním, někdy je i výstav celonoční až do ranní mše svaté.

Jedenkrát za měsíc se v kostele koná také adorace s modlitbou za uzdravení sv. Šarbela s následným pomazáním olejem sv. Šarbela z Libanonu a možnost uctění jeho ostatků.

Večery chval

Jednou za měsíc probíhají v kostele sv. Janů večery chval. Jedná se o modlitební setkání s písněmi chval. Písně zajišťuje schola tvořená nejen běžnými věřícími, ale i několika řádovými sestrami. Slova písní jsou promítána na plátno. Během chval mohou lidé chválit Pána nejen modlitbou a písní, ale také gesty, jako např. rukama nebo vlaječkami. Někdy je v průběhu i výstav Nejsvětější svátosti.

Poutě

Poutě v minoritské farnosti jsou odvozené od dvou patronů kostela sv. Janů, připojené lorety a přítomnosti minoritského řádu. Jsou rozprostřeny prakticky do celého roku.

Hlavní pout' minoritské farnosti se koná po hlavních vánočních svátcích 27. prosince. Na svátek svatého Jana apoštola, jednoho z patronů minoritského

kostela. Je sloužena slavnostní mše za doprovodu *Scholy brněnské mládeže*. Po mši bývá v kapitulní síni připraveno drobné pohoštění.

Druhý patron kostela svatý Jan Křtitel je slaven 24. června. Loreta slaví hlavní svátek 10. prosince na den Panny Marie Loretské a 25. března na slavnost Zvěstování Páně.

Další slavnosti jsou slaveny na svátky patronů minoritského řádu - svatého Františka z Assisi (4. října), svatého Josefa (19. března) a Panny Marie počaté bez poskvrny prvotního hříchu (8. prosince). Ještě se slaví svátek Panny Marie Andělské (2. srpna), nazývané Porciunkule.

Farnost dále pořádá každoročně 1. května pouť pro rodiny na Cvilín. Jedná se o poutní místo s kostelíkem Panny Marie Sedmibolestné nedaleko města Krnova, kde také sídlí minoritští řeholníci.

Svátosti a přípravy na svátosti

V minoritské farnosti se pořádají přípravy na svátosti podle zájmu farníků. Některé pravidelně každý rok, jiné podle potřeby a některé, jako například manželství, jen výjimečně.

Křest

V minoritské farnosti se dětem uděluje svátost křtu podle dohody s farářem. Vlastnímu křtu předchází cyklus příprav podle uvážení kněze. Udělení pak probíhá většinou při vybrané mši sv.. V případě dospělého prochází katechumen formací, při které se seznamuje s vírou a církví. Ta probíhá od začátku školního roku do dalších Velikonoc; tzn. jeden a půl roku. Vlastní křest probíhá ve společenství věřících společně s biřmováním a prvním svatým přijímáním na Bílou sobotu. Svůj souhlas s přijetím Krista potvrdí katechumen vyslovením vyznání víry. Jak děti, tak dospělí, jsou v přípravě svěřeni do péče kněze.

První svaté přijímání a svátost smíření

Minoritská farnost připravuje děti na první svaté přijímání a svátost smíření od Velikonoc a pokračuje až do června. Podmínkou k přípravování je navštěvování náboženství ve farnosti. Jednotlivé přípravy musí absolvovat rodič s dítětem. Výuka se odehrává na faře a realizuje ji jedna řádová sestra ve spolupráci s knězem anebo kněz sám. Udělení pak probíhá při slavnostní mši svaté.

Brněnské centrum má stanovenou stálou zpovědní službu od 9 do 16.30 v kostele u sv. Maří Magdaleny. Stálá zpovědní služba je plně využívána, tak je to více než přínosné. V kostele sv. Janů se zpovídá půl hodiny před každou bohoslužbou, před svátky jsou hlášeny mimořádné zpovědní služby. Ve zpovědnici se střídají místní minoritští kněží.

Biřmování

V minoritské farnosti probíhá příprava od září do konce velikonoční doby. Otevírá se každý rok nebo dle potřeby. Je přístupná i pro jiné než minoritské farníky. Vyučování probíhá na faře a je vedeno knězem. Udělování svátosti pak probíhá ve farním kostele anebo jsou biřmovanci posíláni do katedrály sv. Petra a Pavla. Při udělování svátosti ve farním kostele bývá přítomen většinou biskup osobně.

Manželství

V minoritské farnosti se přípravy na svátosti manželství dělají jen na výslovné požádání snoubenců. Při běžné praxi jsou odesíláni ke svatému Jakubovi na již zavedený systém formace snoubenců. Tam přípravy probíhají třikrát do roka. Školiteli jsou nejen kněží, ale i vyškolení manželé.

Svátost pomazání nemocných

Udělování svátosti pomazání nemocných probíhá ve farnosti minorité dvakrát za rok hromadně při mši sv., a to v adventní a postní době. Věřící, kteří splnili dané podmínky, se seřadí do fronty a přistupují po dvojicích ke dvěma kněžím stojícím vpředu kostela. Vše probíhá v rámci mše sv. po tematické homilii. Pravidelné osobní návštěvy kněží u nemocných doma neprobíhají. V případě zájmu lze o návštěvu požádat a je mu vyhověno.

Výuka náboženství

V minoritské farnosti probíhá výuka náboženství na faře. Vyučuje ji kněz nebo řeholní sestra. Děti jsou rozděleny do tří skupin podle věku. Výuka probíhá jednou za týden.

3.4.2 Společenství

Ministranti

Ministranti jsou společenstvím mladších i starších chlapců pomáhajících knězi při bohoslužbách. Je otevřené pro všechny kluky, kteří slouží v minoritském kostele. V minoritském kostele je asi 20 ministrantů stálých a tři dospělí akolyté. Setkávání probíhá pod ochranou patrona ministrantů svatého Dominika Sávio.

Setkání probíhá každý pátek po dětské mši svaté od roku 2002. Program společenství je založen na modlitbě a hrách pod vedením jednoho ze starších ministrantů. Ministranti spolu někdy vyráží také do kina nebo na lasergame. Jednou za rok přespávají na staré faře.

Společenství dětí

Aktivita zaměřená na setkávání dětí a přeneseně i jejich rodičů. Ti se, v závislosti na tomto společenství, začali také setkávat, (viz společenství rodin). Společenství dětí je určeno pro děti od asi 4 do 10 let. Pravidelně probíhá jednou za týden v pátek po dětské mši svaté už od prosince roku 1995. Tehdy při první návštěvě Mikuláše v tomto kostele 5. 12. 1995 děti dostaly balíčky s pozváním na první setkání. Společenství založil minoritský kněz, který zde tenkrát působil. Prvního setkání se účastnilo pouhých pět dětí, náplní byl především zpěv. Protože dětí bylo málo, začaly si říkat *Scholka*. Postupně dětí přibývalo a děti se rozdělily na *Scholku* a *Minoritáčky*. Program *Minoritáček* byl náboženský pod vedením bratrů minoritů a plný nejrůznějších her pod vedením někoho z „mládeže“. O dva roky později (v roce 1997) se pravidelně scházelo kolem 30 dětí, které byly rozděleny na mladší (3 – 7 let) a starší (7 – 12 let). Program mladších dětí plně převzala mládež. V roce 1998 byl poprvé uskutečněn letní pobyt pro děti na Cvilíně u Krnova. Kolem roku 2002 se skupina rozdělila na ministranty a děti (malí chlapci i děvčata a starší děvčata).

Dnes vede děti jedna maminka. Ve společenství společně něco vyrábějí a rodiče mezitím mají čas na adoraci. Duchovní zaměření by možné bylo, ale děti chodí již velice málo (starší děti odrostly a mladší nepřišly). V neděli je návštěvnost mši sv. dětmi hojná, ale nedaří se je získat i pro pátek. Setkání končí společným příchodem do kostela a zakončením adorace s požehnáním.

Společenství pro náctileté

Aktivita zaměřená na setkávání mládeže. Společenství se schází každý pátek po dětské mši svaté. Začíná modlitbou s pomocí kartiček z *Dixitu*. Následuje hraní her a volná konverzace. Společenství končí svátostným požehnáním v kostele. Na začátku školního roku si všichni společně vytvoří harmonogram, čím bude nadcházející rok naplněn. Jednou za měsíc mají společnou večeři a jednou za rok přespávání na staré faře. Už dvakrát pořádali divadlo o svatém Mikulášovi.

Dříve společenství vedl jeden z minoritů společně s řádovou sestrou. Nyní má vedení na starosti mladá dívka, za občasné přítomnosti jednoho z minoritů.

Společenství studentů

Aktivita zaměřená na setkávání vysokoškolských studentů. Společenství je určeno pro studující, ale i pracující mládež. Setkávání probíhá pravidelně již od roku 1992, kdy jej založil tehdejší minoritský novokněz. Probíhá jednou za týden po studentské mši svaté a následné adoraci. Vedení a organizaci má na starosti stejně jako v době založení vždy jeden z minoritů. Minoritští řeholníci nesetrvávají celý život na jednom místě. Je běžné, že se po letech různě střídají v rámci klášterů České republiky i Polska. Jako vedoucí společenství se jich už vystřídaloby minimálně devět. Setkání začíná vždy přípravou čaje a případně přichystáním drobného občerstvení, které připraví samotná mládež. Poté následuje vlastní program charakteru *Lectio divina*, přednáška minoritského řeholníka či jiného hosta. Na základě vyslechnutého výkladu probíhá sdílení, povídání, diskuze aj. Předvánoční setkání je oživeno rozdáváním dárečků, v postní době se dělá tradiční křížová cesta po centru Brna. Mimo pravidelná setkávání jezdí mládež na společné víkendy nebo si domluví s vybraným knězem exercicie, či o prázdninách jedou na putovní výlet.

Společenství rodin a manželů

Aktivita zaměřená na setkávání rodin. Společenství se setkává jednou za týden v neděli po mši sv.. Obsahem není duchovní tematika, ale volná konverzace nad kávou a zákuskem. Několikrát za rok pořádá společný výlet, adorace pro rodiny s dětmi či dětskou křížovou cestu.

První takovéto společenství vzniklo v roce 1996 v závislosti na existenci programu pro děti. Rodiče se mezitím společně pomodlili a potom vzájemně vyměnili novinky. Skupina jezdila společně na výlety a setkávala se na první soboty. O prázdninách společně navštívili poutní místo Cvilín, kde dětem připravili spoustu

zábavy charakteru tábora. Organizaci přenechali mládeži a sami se věnovali režijním činnostem. Za odměnu pak odpoledne někam vyrazili na výlet. Večer následovala mše svatá a pro rodiče duchovní program a pak zábava.

Od doby devadesátých let se mnohé změnilo. Rodiče i děti postupně odcházeli a noví nepřicházeli. I když se minoritská farnost snaží o propagaci, tak toto společenství už není tak živé jako tenkrát. Nicméně pravidelná „kavárna“ pro rodiny s dětmi vznikla teprve nedávno. Pravidelné páteční adorace jsou zachovány, ale jsou málo navštěvované. Rodiny společně nyní jezdí na výlety a svátky oslavují společným obědem.

Modlitby otců

Aktivita zaměřená na setkávání otců s duchovním zaměřením. Společenství se setkává jedenkrát za měsíc. Náplní je adorace v kapli v minoritské klausuře s doprovodnou slovní modlitbou prokládanou zpěvem. Adoraci vede jeden z minoritských řeholníků či jeden z otců. Po skončení se muži sejdou u stolu a probíhá volná konverzace nad hrnkem čaje a buchtou.

Rytířstvo Neposkvrněné (M. I.) – Brněnská skupinka

Aktivita zaměřená na vlastní posilu víry i její šíření mezi nevěřící. Společenství se setkává jednou za měsíc při korunce k Božímu milosrdenství. Následuje mše sv. a pobožnost k uctění svatého Maxmiliána Maria Kolbeho. Po něm je vlastní setkání složené z modliteb k Panně Marii. Brněnská skupinka má přibližně 20 členů. Organizací se zabývá jeden aktivní manželský pár s podporou jednoho z minoritů.

Sekulární františkánský řád

Aktivita zaměřená na posilování víry a následování Ježíše Krista. Brněnské společenství se setkává jednou za měsíc. Náplní je mše svatá, modlitba, formace a diskuse o aktuálních tématech. Společenství pořádá společné výlety, poutě, exercicie. Organizátorem je jedna z aktivních rodin pod vedením jednoho z minoritů. Společenství tohoto řádu u minoritů sdružuje okolo dvaceti, převážně mladých, věřících. V brněnské skupince zatím nemá nikdo věčné sliby, ale devět lidí je v noviciátu, ostatní jsou jen sympatizanti. Většina z nich tvoří manželské páry, avšak společenství je otevřené všem.

Škola Marie

Aktivita zaměřená na růst ve víře. Setkávání probíhá jednou za týden. Náplní je mše svatá, adorace a přednášky. Jedenkrát za rok pořádají desetidenní společné soustředění a třikrát za rok exercicie na Petrinu v Brně. Organizátorem je řád kapucínů. Přednášející jsou kněží z řad kapucínů, dominikánů, františkánů, palatýnů, paulánů a i kněží řeckokatolické církve. Jedná se nejen o celorepublikovou aktivitu odehrávající se v jednotlivých větších městech, ale i s mezinárodním rozsahem do Polska, Ukrajiny či Ruska. Minoritskou skupinu tvoří asi 80 lidí.

Společenství Pražského Jezulátka

Aktivita zaměřená na prosby o obrácení českého národa a návrat ke kořenům svaté víry skrze Dítě Ježíše. Setkávání probíhá dvakrát za měsíc. Náplní je modlitba podle příručky. Skupinu tvoří přibližně deset lidí. Organizátorem je jeden ze členů za účasti jednoho z minoritů.

Společenství ctitelů Božího milosrdenství

Aktivita zaměřená na šíření úcty k Božímu milosrdenství. Setkávání probíhá jednou za měsíc. Náplní je růženec, litanie, korunka k Božímu milosrdenství, mše sv. a setkání. Během roku společenství koná poutě na místa spojená s Božím milosrdenstvím. Členové jsou formováni k životu podle spirituality svaté Faustiny. Organizátorem je jeden ze členů za dohledu jednoho z minoritů.

Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce (SJVS)

Aktivita zaměřená na podporu kněží prostřednictvím modlitby. Setkávání probíhá jednou za měsíc. Náplní je adorace, modlitba podle knížky a za hnutí. Třikrát za rok je přednáška a drobné pohoštění. Organizátorem je jeden ze členů. Setkání je vždy přítomen i minoritský řeholník. Společenství má přibližně 20 členů.

Schola brněnské mládeže

Aktivita zaměřená na hudební povýšení liturgie. Setkávání probíhá jednou za týden. Dříve se setkávali v minoritském klášteře, ale ta je jim už dva roky malá, tak zkoušky nyní probíhají ve větších prostorách. Náplní je nácvik hudebních skladeb určených pro zařazení do liturgie. Konají kromě hudebních produkcí při mších také večery chval, zpěvy *Taizé* nebo větší koncerty. Organizátorem je místní sbormistr a varhaník. Schola má přibližně 50 členů.

Schola se zabývá chrámovou hudbou scholového i sborového charakteru. Začala se scházet od roku 1998 v kostele u sv. Jakuba. První produkcí v katedrále sv. Petra a Pavla na biřmování se stala právoplatným hudebním uskupením a přesunula se k minoritům. Následovala účast na Středoevropských katolických dnech v roce 2004 v Kolíně na několika celostátních setkáních mládeže a celosvětovém setkání mládeže v Krakově v roce 2016 aj.

Minoritská a studentská schola

Minoritská schola vznikla proto, aby mohla doprovázet dětské mše svaté v pátek a v neděli. Z počátku vedl scholu jeden z minoritských bratří, který hrál na kytaru, a k němu se přidalo několik zpěváků. Dnes scholu vede několik otců z farnosti. Scházejí se jednou za týden. Při mších hrají na kytary, bubny, ale i na pro kostel netradiční nástroje – klarinet nebo saxofon. U toho zpívá několik lidí z řad mládeže či starších dětí společně s několika rodiči.

Studentská schola se aktivně účastní studentských mší sv. jednou za týden. Schází se hodinu přede mší sv. na zkoušku. Zpívání doprovázejí nástroje jako např. klávesy, housle a kytara.

3.4.3 Pravidelné aktivity jednorázové

Noc kostelů

Farnost minorité je zapojena do akce *Noci kostelů* již od začátku pořádání v roce 2009. Smyslem je zatraaktivnit i nevěřícím lidem prostředí kostelů. Je možné se dozvědět něco o kostele, mít kulturní zážitek či nahlédnout do běžně skrytých míst. V minoritské farnosti je program zahájen mší sv.. Následují komentované prohlídky interiéru kostela i kláštera, je otevřená loreta. Vrcholem programu je koncert *Scholy brněnské mládeže*, kterého se účastní mnoho nejen mladých lidí. Dalším tradičním programem je koncert po půlnočním žehnání *Svatomichalské gregoriánské scholy* nebo varhanní koncert. V programu minorité nezapomenou ani na děti, kterým mládež každoročně připravuje bohatý program formou stanovišť na různých místech kláštera i kostela.

Misijní koláč

Na misijní neděli v říjnu je pořádána tradiční sbírka na podporu papežského misijního díla. Ženy z farnosti pečou koláče, které jsou prodávány před kostelem. Svým darem za misijní koláč lidé v loňském roce podpořili projekt *Mary's meals*,

jehož význam spočívá v nasycení dětí z nejhudších zemí světa a zároveň jejich vzdělávání. V předchozích letech peníze putovaly do minoritských misí v Paraguay.

Františkánské setkání mládeže (FSM)

Františkánské setkání mládeže organizuje *Česká provincie* řádu minoritů. Setkání se koná na kopci Cvilín u Krnova, na kterém stojí poutní kostel Panny Marie Sedmibolestné. První *FSM* se konalo v roce 1997. Má za cíl shromáždění mládeže, která chce po vzoru sv. Františka hledat živého Boha ve svém životě. Celé setkání trvá několik dní. Mládež spí v krnovské škole pod kopcem. Každý den tedy musí udělat malou pouť – vyjít prudký kopec.

Program *FSM* tvoří eucharistie, společná modlitba, chvály, tematické přednášky, večer smíření. Jsou pozváni hosté, kteří dávají svědectví o tom, jak prožívají svou víru. Účastníci se sdílejí s ostatními v malých skupinkách. Je možnost celodenní adorace, probíhají koncerty křesťanské hudby.¹⁸⁵

Mikulášská besídka

Jako dnes už asi v každém kostele, také do minoritského kostela zavítá každým rokem svatý Mikuláš. Tradičně chodíval v pátek po dětské mši svaté. Od loňského roku však přichází v neděli po dětské mši svaté z důvodu malé návštěvnosti dětí v pátky.

Před vlastním příchodem sv. Mikuláše děti zhlédnou scénku, připravenou společenstvím studentů nebo společenstvím náctiletých.

Farní setkávání

Farníci se setkávají pravidelně jednou za rok na zahradě minoritského kláštera, aby si společně pohovořili o aktuálních tématech a zhodnotili uplynulý rok. Zatímco si rodiče povídají, děti si společně hrají. Během večera je možnost si pochutnat na grilovaných klobásách.

Žehnání aktovek a žehnání rodičům a učitelům

Pravidelně každým rokem na první zářijovou neděli se zde při mši svaté žehnají aktovky a také se žehná rodičům a učitelům a vyprošují se potřebné milosti pro nový školní rok.

¹⁸⁵ FSM - Co to je?. *Fsm.minorite.cz: 22. františkánské setkání mládeže* [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <http://fsm.minorite.cz/about/>

3.4.4 Další aktivity

Přednášky a duchovní obnovy

Vzdělávání a formování farníků ve víře prostřednictvím občasných přednášek je pro podporu duchovního růstu a informovanosti věřících potřebné. V minoritské farnosti se tato aktivita vyskytuje několikrát za rok. Organizátorem jsou brněnští minorité a zejména faráři. V loňském roce proběhla např. přednáška s Rodem Dreherem, autorem knihy *Benediktova cesta*.

V postní době se pravidelně konají duchovní obnovy. V loňském roce to byla dvoudenní postní duchovní obnova s p. Eliasem Vellou OFMConv. V roce 2019 postní duchovní obnova s p. Vojtěchem Kodetem, O.Carm. Zahájení je v pátek odpoledne mší svatou a první přednáškou. Po ní probíhá adorace. V sobotu dopoledne je program zahájen také mší svatou. Následuje druhá přednáška, adorace, příležitost ke svátosti smíření, třetí a poslední přednáška. Po ní následuje další možnost si o nabitých vědomostech promluvit s Bohem v adoraci.

Hudební produkce

Kromě produkcí *Scholy brněnské mládeže* a *Minoritské* či *Studentské scholy* probíhají v minoritském kostele také varhanní koncerty (varhany jsou zde již z barokní doby), koncerty komorního orchestru či koncerty jiných sborů. V loňském roce zde proběhl např. koncert *Requiem* od W. A. Mozarta v podání *Brněnského komorního sboru* a *Brněnského akademického orchestru*, koncert *Requiem* od A. Dvořáka v podání *Moravské filharmonie Olomouc* a *Českého filharmonického sboru Brno* nebo *Večer milosrdenství s chválami a zpěvem* s komunitou *Emmanuel*. Tradičně je kostel zařazený do *Brněnského varhanního festivalu*. Příležitostně jsou zde i produkce divadelní. V loňském roce to byla např. Zpěvohra Davida Ambrože *Pojďte k jesličkám* v podání dětí a mládeže od sv. Jakuba v Brně.

Časopis Immaculata

Časopis *Immaculata* (v překladu *Neposkvrněná*) vydává *Národní centrum Rytířstva Neposkvrněné Panny Marie* pod patronátem řádu minoritů v ČR se sídlem v *Konventu minoritů* v Brně. Odpovědným redaktorem je již dlouhé roky jeden z minoritů. Časopis podobného zaměření je vydáván nejen v Polsku, ale také v Indii, Portugalsku, Brazílii, Japonsku nebo v USA. V České republice začal tento časopis vycházet v roce 1992. U příležitosti 75. výročí zjevení Panny Marie ve Fatimě,

75. výročí založení *Rytířstva neposkvrněné*, 70. výročí vydání prvního časopisu *Neposkvrněné*. Náplní je probouzení touhy po Bohu prostřednictvím Neposkvrněné Panny Marie a ukazovat krásu života založeného na vztahu s ní. Popsána byla svatým Ludvíkem Maria Grignionem z Montfortu a později prohloubena svatým Maxmiliánem Maria Kolbem. Cílem je odevzdání našeho jednotlivého srdce do rukou Panny Marie, aby se stala jeho královnou.¹⁸⁶

V minoritské farnosti je v návaznosti na tento časopis společenství *Rytířstva Neposkvrněné*. Také se minorité snaží posílit aktivitu mezi lidmi tím, že pořádají kurz pro animátory, aby se více šířila úcta k Neposkvrněné po vzoru sv. Maxmiliána Maria Kolbeho. Účastníci se schází asi šestkrát do roka na celý víkend. Náplní jsou duchovní přednášky, sdílení, diskuze a společná adorace. Součástí kurzu bude i předání dovedností k tomu, jak mluvit s lidmi o víře.

¹⁸⁶ *Immaculata*. Český Těšín Brno: Cor Jesu Konvent minoritů, 1992. ISSN 1210-5732.

4 Vyhodnocení aktivit dvou farností

Cílem mé diplomové práce je zjistit, jakými aktivitami jednotlivé farnosti žijí. Postavit je vedle sebe a vyhodnotit, jak se jim daří naplňovat misijní duch církve nebo zvládat pastorační výzvy plynoucí z života farního společenství.

4.1 Charakteristika farností

Do farnosti Šlapanice spadá město Šlapanice a několik okolních obcí, které nemají vlastní kostel. V Bedřichovicích je kaple Panny Marie Lurdké, v Ponětovicích je kaple sv. Jana Nepomuckého a v Jiřikovcích a Kobylnicích je jen zvonička. Pro pastorační potřeby je využívána místní orlovna. Fara je umístěna naproti kostela ve Šlapanicích. V prvním patře má místní farář byt. Ostatní zázemí je přizpůsobeno jak pastoračním, tak volnočasovým účelům.

Minoritská farnost patří do nejužšího centra Brna. Biskupstvím má určené ulice náležející do jejich správy. Jedná se o území v bezprostřední blízkosti kostela a částečně vybíhající na východ. Farní kostel je jen jeden, a to sv. Janů. Při kostele je minoritský klášter se zázemím pro pastorační práci.

Jak je zřejmé, obě farnosti jsou odlišné. Jedna se nachází v malém městě zahrnující jeden kostel a několik obcí v okolí s jedním běžným duchovním správcem a výpomocným knězem ve výslužbě. Naproti tomu druhá se nachází v centru velkého města, kde je farnost tvořena jen spádovými ulicemi. V okolí je množství kostelů včetně katedrál. Duchovní správce není jen kněz, ale zároveň člen minoritského řádu. Na farnost není sám. Klášter obývá společně s minoritskými bratry.

Obě farnosti mají různé možnosti i omezení – výhody i nevýhody. Od svobody výběru času návštěvy kostela k bohoslužbě po různost skladby příchozích věřících i nevěřících. Nespornou / výhodou, nevýhodou je také doprava. Do Šlapanic se dá bez obtíží dopravit autem. Naopak k minoritům je nejlepší volbou městská hromadná doprava.

4.2 Analýza dvou farností podle pastoračních úkolů

4.2.1 Naplňování pastoračních úkolů obecně

Povinnosti nebo také úkoly farnosti se dají chápat z různých pohledů. Jeden pohled může být ze strany farnosti – farář. Ten slouží bohoslužby, přednáší kázání, vzdělává farníky, atd. Ale to by byl jen jednostranný pohled. Druhý pohled je více objektivní. Farnost – společenství farníků v čele s farářem. Povinnosti nebo také

úkoly nespočívají jen na bedrech faráře, ale celého společenství věřících. Tím se ale farář nezbavuje povinnosti věnovat se potřebným aktivitám. Dalo by se to chápat možností delegovat některé činnosti na farníky laiky, a tak je efektivně zapojit do dění. K tomu nabádají církevní dokumenty¹⁸⁷ i církevní právo¹⁸⁸. Kněz je však zodpovědný za jejich uskutečňování a rozvíjení.

Farnost jako místní církev má ze svého postavení čtyři úkoly – slavení (liturgie) hlásání (martyrie), společenství (koinonie) a služba (diakonie). Pod první z úkolů si lze zařadit slavení liturgie a posvěcování věřících přijetím eucharistie. Důležitým prvkem je také modlitba věřících konaná ve společenstvích.

Druhým úkolem je zvěstování. Uskutečňuje se především vykládání Božího slova v homiliích či systematické katecheze. Důležitým prvkem je vzdělávání rodičů před přistoupením jejich dětí ke křtu, před prvním přijetím eucharistie, svátosti smíření, mládeže před biřmováním a snoubenců před uzavřením manželství. Zde je aktivní jak kněz při mši sv. svojí homilií, tak laik v rámci přípravy dětí na svátosti.

Třetím úkolem je vytvářet společenství věřících. Církev se v něm uskutečňuje. Farnost tento úkol plní nejrůznějšími setkáváními ať už v kostele, na faře nebo v domácnostech v kruhu od čistě rodinného po veřejné přístupné všem.

Čtvrtým úkolem je služba věřících. Představuje pomoc druhým, zejména těm, kteří jsou v těžkých životních situacích. Podporovat sociální spravedlnost ku prospěchu míru ve společnosti. Plní tak Kristův příkaz o jeho následování. Uskutečňuje se pořádáním sbírek nebo fyzickou či duchovní pomocí.

4.2.2 Naplňování pastoračních úkolů ve dvou farnostech

Farnost Šlapanice naplňuje úkol slavení konáním bohoslužeb jak ve všední den, tak v neděli. Probíhají zde pobožnosti křížové cesty, májové pobožnosti i výstav Nejsvětější svátosti. Minoritská farnost sv. Janů koná tyto úkoly také, ať už v míře stejné nebo větší. Mší je během týdne i v neděli více, stejně tak výstav Nejsvětější svátosti. Pobožnosti jsou také četnější a i některé, které farnost ve Šlapanicích nemá. Mše sv. ve farnosti Šlapanice jsou v neděli navštěvovány mírně nad počet míst k sezení. Ve všední den je návštěvnost o něco menší. O svátcích je kostel prakticky plný. Minoritská farnost sv. Janů se těší v neděli větší návštěvnosti, stejně tak

¹⁸⁷ *Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi*. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X, kap. 4.

¹⁸⁸ JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny: latinsko-české vyd. s věc. rejstř.* Praha: Zvon, 1994. ISBN 80-7113-082-6, kán. 204.

ve všední dny. O svátcích je také kostel prakticky plný. Pobožnosti ve farnosti Šlapanice zaplní kostel podobně jako ve všední den. V minoritské farnosti sv. Janů je tomu podobně. V obou farnostech je většina pobožností nějak vázána na budoucí nebo již proběhlou mši sv. Věřící tak přijdou dříve nebo zůstanou i na pobožnost.

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících aktivit plnicích úkol posvěcování.

Aktivita	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Mše sv. v neděli	Dvě dopoledne a jedna večer	Tři ráno-dopoledne a jedna odpoledne; cca jednou za měsíc večerní polská
Mše sv. ve všední dny	Jedna večer kromě soboty a pondělí; ve čtvrtek je mše v okolní obci	Jedna ráno a jedna odpoledne kromě soboty, kdy je jen ráno a úterý a pátku, kdy je třetí mše sv. i večer
Pobožnosti pravidelné denní	Nejsou	Korunka k Božímu milosrdenství a růženec kromě soboty, kdy jsou mariánské litanie; výstav Nejsvětější svátosti kromě víkendu, májové pobožnosti každý všední den v květnu, roráty každý den v adventu kromě neděle
Pobožnosti pravidelné týdenní	Křížová cesta v postní době a májové pobožnosti v květnu vždy v neděli a v pátek večer	V úterý ke sv. Antonínovi, v postní době v pátek odpoledne křížová cesta a ve středu odpoledne a v pátek dopoledne pobožnost na Sv. schodech

Aktivita	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Pobožnosti pravidelné měsíční	První pátek výstav Nejsvětější svátosti	První úterý Mariánské večeřadlo, první pátek k Nejsvětějšímu srdci Ježíšovu, třetí čtvrtek za uzdravení ke sv. Šarbelovi, první sobota pobožnost k uctění Neposkvrněného srdce Panny Marie
Večery chval	Jednou za měsíc	Jednou za měsíc
Poutě hlavní	Polovina srpna	Konec prosince
Poutě (slavnosti) vedlejší	Během roku 4 poutě na poutní místa	Během roku 7 poutí a slavností
Adorace	Jednou za měsíc na hodinu + jednou za rok adorační den	Jednou (i dvakrát) za den na hodinu, celovečerní jednou za měsíc

Farnost Šlapanice i minoritská farnost sv. Janů naplňují úkol hlásání Božího slova pravidelně při bohoslužbách, ale i mimo ně. Pořádají pravidelně duchovní obnovy i přednášky pro různé věkové skupiny.

Obě farnosti vydávají časopis. Farnost Šlapanice vydává farní časopis *Okénko*, zatímco minoritská farnost má časopis *Immaculata* tematicky zaměřený na Pannu Marii. Je vydávaný jako celorepublikové periodikum související se společenstvím *Rytířstva Neposkvrněné*.

Ve farnosti Šlapanice je návštěvnost duchovních obnov o něco větší než návštěvnost pátečních mší. Přednášky navštěvuje přibližně 50 věřících; ať už se jedná o přednášku pro mladé nebo tu biblickou. Naopak v minoritské farnosti jsou duchovní obnovy navštěvovány výrazně více. Není výjimkou plný kostel. Zvláště když ji vede např. p. Vojtěch Kodet. Přednášky v rámci *Školy Marie* jsou taktéž hojně navštěvované. Nově je otevřen kurz pro animátory spojený s přednáškami.

Pro úplnost příkládám přehlednou tabulku existujících aktivit plnicích úkol zvěstování.

Aktivita	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Duchovní obnova	Ano v postní době	Ano v postní době
Přednášky	Biblická jednou za měsíc a dvakrát během roku na aktuální téma	V rámci společenství Škola Marie dvakrát za rok, kurz pro animátory
Lidové misie	Ano	Ne
Farní časopis	Ano	Ne (ale časopis <i>Immaculata</i> , vydávaný u minoritů v Brně ano)

Farnost Šlapanice i minoritská farnost sv. Janů naplňují úkol rozvoje společenství bezmála plně. Obě farnosti mají mnoho společenství různých věkových kategorií. Farnost Šlapanice je má více situované na domácí prostředí věřících. Naproti tomu v minoritské farnosti se je ústředním místem pro setkávání kostel nebo v přílehlý klášter. Tam má větší možnost je navštívit i duchovní, což se u minoritů děje pravidelně. Ve Šlapanicích to ale není pravidlem. S místem konání souvisí také možnosti a zaměření. U minoritů má přibližně polovina společenství nějaké celostátní směřování. Ve Šlapanicích je to jen jedno. Všechna společenství v obou farnostech jsou více či méně navštěvovaná. Někde se schází jen několik věřících (např. modlitby otců či matek) a někde se účast počítá na desítky členů (*Fatimský apoštolát, Škola Marie*).

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících aktivit plnicích úkol vytvářet společenství.

Aktivita	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Společenství pro děti	Ne	Ano
Společenství pro malé dívky	Ano	Ne
Ministranti a ministrantské schůzky	Ano	Ano
Náctiletí	Ano	Ano
Studenti	Ne	Ano
<i>Františkánské setkání mládeže</i>	Ne	Ano
Schola	Ano	Ano tři
Sbor	Ano	Ne
Živý růženec	Ano dvě	Ne
<i>Fatimský apoštolát</i>	Ano	Ne (dříve ano)
<i>Rytířstvo Neposkvrněné</i>	Ne	Ano
<i>Sekulární fr. řád</i>	Ne	Ano
<i>Škola Marie</i>	Ne	Ano
<i>Společenství Pražského Jezulátka</i>	Ne	Ano
<i>Společenství Ctitelů Božího milosrdenství</i>	Ne	Ano
<i>Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce</i>	Ne	Ano
Společenství seniorů	Ano dvě	Ne
Společenství rodin	Ano pět	Ano jedno (a setkávání rodin i jednotlivců v rámci <i>Sekulárního řádu</i>)
Maminky s dětmi	Ano dvě	Ne
Modlitby matek	Ano	Ne (dříve ano)
Modlitby otců	Ano	Ano
Farní den/setkávání	Ano	Ano

Farnost Šlapanice i minoritská farnost naplňují úkol služby každá svým osobitým způsobem. Obě farnosti se věnují misijní činnosti prodejem misijního koláče. Z nepřímo duchovních aktivit se účastní akce *Noc kostelů* či pořádají hudební produkce. Také se schází při farním dni či setkání. Farnost Šlapanice má další aktivity zaměřené více na službu věřících věřícím, např. pořádáním farního plesu, tábora nebo posezení, kterého se mohou zúčastnit i nevěřící.

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících aktivit plnících úkol služby.

Aktivita	Farnost Šlapanice	Minorit. farnost sv. Janů
Misijní štrůdlování či misijní koláč	Ano	Ano
Tříkrálová sbírka po domácnostech	Ano	Ne
Farní ples	Ano	Ne (dříve byl)
Farní tábor	Ano	Ne
Noc kostelů	Ano	Ano
Posezení v Čejkovicích	Ano	Ne
Hudební produkce během roku	Ano	Ano
Kavárna	Ano	Ano
Farní knihovna	Ano	Ne
Divadelní soubor	Ano	Ne
Charitativní sběr	Známky a pohlednice	Ne

4.3 Analýza aktivit dvou farností

V další části analýzy aktivit farností se zaměřím na jednotlivé věkové skupiny. Nejdříve zhodnotím aktivity zaměřené na děti, mládež, dospělé včetně seniorů, rodiny. Postavím vedle sebe aktivity jednotlivých farností, které přinášejí rozvoj společenství anebo naopak jsou slabinou. Zde se také pokusím vzájemným porovnáním nalézt příležitosti k rozvoji a přítomná rizika.

4.3.1 Aktivity zaměřené na děti

Děti, zvláště v útlém věku, nelze považovat za samostatné. Během plánování jejich aktivit je nutné myslet i na jejich rodiče. Malé dítě se samo nepřepraví na větší vzdálenost. S ohledem na farnost Šlapanice jednoduše přesun z druhého konce města nebo z okolní obce. V minoritské farnosti fyzická skutečnost jízdy veřejnou dopravou do centra Brna. Dalším aspektem je nutnost vést dítě k návštěvě mše sv. či jiné aktivitě. Dítě v tom vidí příklad a pak i případně oporu, např. při postním snažení.

Obě farnosti mají přibližně polovinu aktivit společnou. Pořádají mše svaté pro děti včetně tematického kázání, taktéž adventní a postní snažení je dobrou motivací. Přípravují děti na svátosti, mají na faře zázemí pro zabavení dětí např. při nedělní kavárně. Vyučování náboženství se věnuje katechetka i farář. Děti mají taktéž možnost navštěvovat dětské skupinky nebo se ve vyšším věku dívčí část účastnit mše sv. zpěvem ve schole. Pro chlapce je možnost vykonávat službu ministranta. V postní době se mohou účastnit dětské křížové cesty. Začátkem září šlapanická farnost putuje na pouť do Tuřan, kde děti dostávají požehnání k nadcházejícímu školnímu roku. Ve farnosti minorité se již tradičně žehnají aktovky.

Odlíšné aktivity jsou charakteru většího zapojení dětí do farních aktivit. Ve farnosti Šlapanice nacházíme zábavné aktivity při farních dnech či pořádané tábory zaměřené na děti.

Minoritská farnost trpí odlišnou skladbou věřících navštěvující mše svaté v neděli a ve všední den. Nejvíce tímto trpí páteční mše vyhrazená dětem, kde mají po ní děti připravený program, na které navazuje svátostné požehnání. Jedná se o aktivitu pro menší děti za doprovodu rodičů. Farnost Šlapanice má podobné společenství pro malá děvčata nazvaná *Berušky*, na které pak nepřímo navazuje páteční mše svatá. Minoritská farnost se snaží děti do liturgie více zapojit třeba

obětním průvodem, společným kruhem kolem oltáře při modlitbě *Otče náš* či přímluvami. Ve šlapanické farnosti zase čtou děti čtení a přímluvy.

Další stránkou jsou možnosti maminek se dostat do kostela s kočárkem. Farnost minorité tuto možnost nabídnout může. Následný přesun do zázemí fary už ale je obtížnější. Farnost Šlapanice toto přizpůsobení nemá ani na jednom umístění. Do kostela je několik schodů a stejně tak na faře. Jediné místo, kam se lze bez pomoci dostat, je přístavba. Nabízí se tak možnost buď celou mši sv. strávit v přístavbě, kde je pouze přenos obrazu a zvuku pomocí televize a reproduktorů, nebo zde kočárek zanechat a přijít do kostela s dítětem v korbíčce nebo v náručí.

Je zřejmé, že obě farnosti mají aktivity, které jsou určeny přímo pro děti. Dávají dětem možnost se zábavně vzdělávat, setkávat se stejně starými dětmi i mít nějakou tu formu motivace. Jako vedlejší produkt je i účast rodičů na aktivitách s možností vzájemného sdílení, a případně potenciál pro vznik dalších společenství.

Příležitostmi pro farnost Šlapanice je vytvořit společenství pro školní děti, zvláště děvčata, která nemohou chodit jako chlapci na ministrantské schůzky. Dále pak lépe vyřešený přístup malých dětí do kostela (např. aby děti viděly přímo na oltář, mohly by mít přístup do boční kaple či být účastni v kostele tak, aby se na ně druzí nedívali pohoršeně atp.) a bezbariérový přístup do kostela či na faru. Rizikem je nezájem školních dětí o společenství, když už „musí“ ještě chodit do náboženství.

Pro minoritskou farnost je příležitost nalákat více rodin s dětmi na páteční dětskou mši sv. s následným programem. Rizikem je pak nedostatek motivace, proč páteční dětskou mši sv. nezrušit z důvodu malé účasti.

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících společenství určených dětem.

Společenství – děti		
	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Společenství pro děti	Ne	Ano
Společenství pro malé dívky	Ano	Ne
Ministranti a ministrantské schůzky	Ano	Ano
Schola (nejenom pro děti)	Ano	Ano

4.3.2 Aktivity zaměřené na mládež

Od určitého věku se již dítě stává relativně samostatným. Není pro něho problém se dopravit z obce do města nebo se přesunout městskou hromadnou dopravou. Příchodem pubescence až adolescence je doprovod rodiče i na obtíž. Aktivity jsou proto zaměřovány na samostatnou mládež vytvářející společenství.

Všechny uskutečňované aktivity obou farností cílí na mládež mají hodně podobné zaměření. Příprava na svátost biřmování je v obou farnostech uskutečňována knězem nebo jáhnem. Společenství mají obě farnosti zaměřené i na vzdělávání.

Ve farnosti Šlapanice jde o skupinku náctiletých řízenou dospělým, která se koná jednou za měsíc. Zájem o tuto aktivitu je poměrně vysoký. Naopak minoritské společenství náctiletých vede dívka z řad mládeže a probíhá na rozdíl od šlapanické skupinky jednou za týden, avšak spíše v rodinném duchu (do 10 členů). Program je spíše volnější, propojen různými hrami, nácvikem divadla, ale i modlitbou a jednou za měsíc má společenství společnou večeři. V obou farnostech se mládež podílí na pomoci s organizací aktivit zaměřených na děti.

Minoritská farnost má na rozdíl od šlapanické navíc společenství pro vysokoškolskou (i pracující) mládež. Členové společenství se často obměňují, jelikož tato mládež dost často nepatří spádově do minoritské farnosti, a často chodí k minoritům jen na studentské mše svaté. Po ukončení studia na vysoké škole v Brně často odcházejí zpět do svých farností.

Další významnou aktivitou v obou farnostech je hudební těleso složené z mládeže. Farnost minorité má malé uskupení převážně mladých obohacující páteční a nedělní dětské mše sv., dále scholu, která hraje na studentských mších sv. a *Scholu brněnské mládeže* účinkující při významných svátcích. Farnost Šlapanice má scholu účinkující při křtech a významných svátcích střídající se se sborem. Ta sdružuje ale jen dívky. Chlapcům je dána výsadní možnost sloužit ministrantskou službu u oltáře. Oběma skupinám je dána možnost se účastnit večera chval. U minoritů je to záležitostí mládeže, ale ve Šlapanicích se touto aktivitou zabývají spíše dospělí.

Obě farnosti jsou též zapojeny více či méně do divadelních aktivit. Mládež farnosti Šlapanice má možnost být členem divadelního uskupení *HerKA*. V minoritské farnosti hraje společenství náctiletých (dříve studentů) divadlo ke svatému Mikulášovi. Co se týče neduchovních aktivit, tak obě farnosti jsou

zapojeny do akce *Noc kostelů*. Mládež se zde účastní organizace a případně přípravy programu atd.

Mládež má v obou farnostech možnost se zapojit do slavení eucharistie, vzdělávat se ve společenstvích nebo se účastnit nejrůznějších aktivit i neduchovně zaměřených sdružujících věřící mládež. Aktivně se zapojuje také do celostátních akcí spojených s aktivitami souvisejícími s farností.

Příležitostí pro farnost Šlapanice je vytvořit společenství pro vysokoškoláky, kteří jsou sice aktivní při různých aktivitách, ale nemají vlastní společenství. Rizikem je pak přesun těchto vysokoškoláků do Brna či jiných měst, kde mají velký výběr různých společenství v různých kostelech.

Mladí v minoritské farnosti mají spoustu příležitostí, jakou aktivitu či společenství navštěvovat. Rizikem se může stát to, že náctiletí odrostou a noví do společenství nezačnou chodit.

Pro úplnost příkládám přehlednou tabulku existujících společenství určených mládeži.

Společenství – mládež		
	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Náctiletí	Ano	Ano
Studenti	Ne	Ano
Divadelní soubor	Ano	Ne (ale v rámci společenství náctiletých nácvik divadla na mikulášskou besídku)
Schola	Ano	Ano tři

4.3.3 Aktivity zaměřené na dospělé (včetně seniorů)

Společenství i jiné aktivity pro dospělé jsou v obou farnostech hojně zastoupeny. Obě farnosti pořádají pro dospělé přípravy na křest i biřmování dospělých. Přípravy na svátost manželství jsou u obou farností preferovány odesláním na hromadnou přípravu ke sv. Jakubovi v Brně. Je však možnost i na přání snoubenců mít přípravu soukromou v dané farnosti.

Charakter společenství pro dospělé mají obě farnosti podobný. Ve šlapanické farnosti je *Fatimský apoštolát* či společenství živého růžence v Jiříkovicích. V minoritské farnosti je společenství více. Je tu možnost patřit do společenství *Rytířstva Neposkvrněné, Sekulárního františkánského řádu, Školy Marie* (která pořádá mimo jiné i pravidelné přednášky), *Společenství Pražského Jezulátka, Společenství Ctitelů Božího milosrdenství* nebo do *Společenství Služebníků Ježíšova Velekněžského srdce*. Obě farnosti mají hudební tělesa pro slavnostnější slavení bohoslužeb.

Dospělí v obou farnostech mají možnost navštívit duchovní obnovy či přednášky. Šlapanická farnost má od letošního roku také možnost navštěvovat cyklus biblických přednášek, minoritská farnost zase možnost účastnit se animátorského kurzu, jehož náplní jsou mimo jiné i přednášky.

V obou farnostech probíhá po nedělní mši svaté farní kavárna. Ve Šlapanicích je otevřena v podstatě všem věkovým skupinám, zatímco u minoritů je to spíše aktivita rodin. Ve Šlapanické farnosti je navíc příležitost si při nedělní kavárně jít vypůjčit knížku do farní knihovny. Obě farnosti se také zapojují do *Noci kostelů* a misijního štrůdlování či akce *Misijní koláč*.

Farnost Šlapanice pořádá lidové misie pro posilování duchovní stránky věřících. Dále pak i několik společenských aktivit pro podporu sdružování celé farnosti, jako je např. farní ples a farní den. Jako poděkování lidem vykonávajícím službu ve farnosti posezení v Čejkovicích. Minoritská farnost zase má farní setkávání spojeno s grilováním na farní zahradě.

Aktivitu zaměřenou na dříve narozené věřící můžeme nalézt ve farnosti Šlapanice ve formě setkávání se k modlitbě. Dalším prvkem je pravidelná návštěva akolytů v domácnostech starých lidí (každou neděli) a také návštěva kněze přibližně jednou za dva měsíce. V minoritské farnosti toto navštěvování není běžné. Avšak lze si ho individuálně domluvit. V obou farnostech probíhá hromadné pomazání nemocných v kostele. Ve šlapanické farnosti je to jednou za rok, v minoritské dvakrát ročně. Dále probíhá pomazání nemocných v domácnostech seniorů (či ohrožených smrtí) soukromě dle domluvy.

U obou farností je k dispozici několik aktivit, ze kterých si dospělí mohou vybrat. Farnost minoritů jich má sice o něco více, ale prakticky všechny jsou uskupení vytvářející místní buňku nějakého širšího společenství či hnutí působící i v jiných částech republiky. Duchovní podpora u obou farností je zastoupena také

stejně jako misijní aktivita nebo služba při veřejných akcích. Farnost Šlapanice má několik aktivit podporujících setkávání farníků, které minorité nemají v takovém rozsahu.

Příležitostí pro šlapanickou farnost je stále nadšení dospělých pro zapojování ve farnosti, dále vytvoření společenství seniorů, které bude otevřené všem farníkům seniorům (např. pozvánka do společenství v ohláškách). Rizikem je pak rozpad skupinky seniorů, protože staří zemřou a noví nepřijdou.

Příležitostí pro minoritskou farnost je pořádat více farních aktivit na sdružení farníků, jako je např. farní ples, který zde dříve probíhal. Příležitost je tu i pro seniory – vytvořit aktivní otevřené společenství.

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících společenství určených dospělým (včetně seniorů).

Společenství – dospělí (včetně seniorů)		
	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Živý růženec	Ano dvě	Ne
<i>Fatimský apoštolát</i>	Ano	Ne
<i>Rytířstvo Neposkvrněné</i>	Ne	Ano
<i>Sekulární františkánský. řád</i>	Ne	Ano
<i>Škola Marie</i>	Ne	Ano
<i>Společenství Pražského Jezulátka</i>	Ne	Ano
<i>Společenství Ctitelů Božího milosrdenství</i>	Ne	Ano
<i>Služebníci Ježíšova Velekněžského Srdce</i>	Ne	Ano
Sbor	Ano	Ne
Společenství seniorů	Ano dvě	Ne

4.3.4 Aktivity zaměřené na rodiny

Rodina je ve farnosti důležitým prvkem a má nezastupitelné místo. Sdružuje v sobě nejen dospělé, ale také děti různého věku či množství. Vytvářet pro ně vhodné aktivity není jednoduché. Můžeme obě skupiny oddělit, ale to není vždy dost dobře

možné. Na druhou stranu ani stálá přítomnost rodičů není nejlepším řešením. Určitě ale je potřeba nechat děti občas sdružovat samostatně. Nejlepší řešení je tedy asi někde uprostřed.

Ve farnosti Šlapanice i v minoritské farnosti existuje společenství rodin. Ve šlapanické farnosti se jedná o pět uzavřených společenství rodin. Jde zejména o setkávání manželských párů někdy i s dětmi přibližně jedenkrát až dvakrát za měsíc v domácnostech jednotlivých členů. V minoritské farnosti je společenství rodin otevřeno všem – a to zejména při nedělní kavárně. Pořádají ale i společné výlety, na svátky jdou na společný oběd aj. Také zde funguje společenství *Sekulárního řádu*, do kterého je zapojeno několik mladých rodin.

V obou farnostech probíhají modlitby otců, ve šlapanické farnosti navíc i modlitby matek. Na faře je také společenství maminek s dětmi. Pro rodiny s dětmi je ve šlapanické farnosti určená dětská mše sv. ve všední den. Podobně je to i v minoritské farnosti, kde je páteční dětská mše sv., ovšem s menší účastí rodin, ale zato se společným svátostným požehnáním pro rodiny s dětmi. Také je zde nedělní dětská mše sv., kterou rodiny hojně navštěvují.

Pro rodiny s dětmi je v obou farnostech spoustu dalších aktivit, jako např. dětská křížová cesta, hry při *Noci kostelů*, hry na farním dnu ve Šlapanicích aj.

Farnost Šlapanice i minorité se snaží o vyvážené propojení aktivit rodičů i dětí. Společné setkávání rodin přináší vytváření vazeb mezi členy. Rodiče mají možnost prožít soukromé chvíle nejen ve společné modlitbě. Dětské mše zase přinášejí rodině společnou účast na slavení eucharistie a ještě pro děti drobnou motivaci zábavným způsobem. V obou farnostech je znát zájem o rodiny, děti i jednotlivé manžele. Všechny aktivity jsou buď stejného, nebo podobného charakteru.

Příležitostí pro šlapanickou farnost je větší otevřenost společenství rodin (manželů) či společenství pro maminky s dětmi. Rizikem je pak rozpad společenství z důvodu uzavřenosti. V případě maminek s dětmi rostoucí věk dětí.

Příležitostmi pro minoritskou farnost je pravidelné setkávání rodin v oficiálním duchu, nejen v rámci farní kavárny, a vytvoření společenství pro maminky s dětmi, zejména pro ty, které jsou na mateřské dovolené či obnovit společenství modlitby matek, které ve farnosti dříve existovalo.

Pro úplnost přikládám přehlednou tabulku existujících společenství určených rodinám.

Společenství - rodiny		
	Farnost Šlapanice	Minoritská farnost sv. Janů
Společenství rodin	Ano pět	Ano (a setkávání rodin i jednotlivců v rámci <i>Sekulárního řádu</i>)
Maminky s dětmi	Ano dvě	Ne
Modlitby matek	Ano	Ne (dříve ano)
Modlitby otců	Ano	Ano

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabýval analýzou aktivit farnosti Šlapanice a minoritské farnosti sv. Janů v Brně. V první kapitole jsem zmínil definici farnosti, postavení v církvi i farnost jako společenství věřících. Charakterizoval jsem také důležitost služby kněze, jáhna i laika, povinnosti věřících i farnosti samé.

V druhé kapitole jsem popsal první ze zkoumaných farností - šlapanickou. Začal jsem obecnou historií a pokračoval až k popisu jednotlivých aktivit. Ve třetí kapitole jsem se zaměřil na druhou zkoumanou farnost – minoritskou. Taktéž jsem začal náhledem na historii města Brna i kostela s přílehlým klášterem. Dále jsem krátce uvedl i něco k historii řeholního řádu spravujícího místní farnost. Potom následoval podobně jako u první farnosti popis jednotlivých aktivit.

Ve čtvrté kapitole jsem provedl analýzu. Postavil jsem vedle sebe obě farnosti a zhodnotil jsem, co mají společné a v čem jsou rozdílné. Na každou z nich jsem se podíval z různých pohledů. Nejprve z pohledu úkolů pastorace a to, jak se staví ke slavení hlásání, vytváření společenství a službě. Dalším pohledem byly věkové skupiny věřících. Jak se farnosti věnují skupinám dětí, mládeže, dospělých (včetně seniorů) a rodin.

Zjistil jsem, že jedním z hlavních aspektů rozdílnosti šlapanické a minoritské farnosti je charakter věřících. Do minoritské farnosti je spádovost spíše formální, protože skutečně farníků bydlících ve farnosti je minimum. Většina lidí, kteří se za farníky považují, bydlí někde jinde. Farnost si vybrali z mnoha důvodů – především z dostupnosti ve středu města, volbou času mší sv. aj. Na to je navázána skladba společenství farnosti. Ve Šlapanicích se jedná o zcela uzavřenou společnost, kdy na mše sv. i na jednotlivé farní aktivity docházejí stále stejní lidé (tedy farníci v pravém slova smyslu), zatímco v minoritské farnosti si lidé jednotlivé mše sv. nebo farní aktivity většinou vybírají podle svých preferencí. Od této skladby věřících se odvíjí směřování pastorace i nabídka farních aktivit. Farnost Šlapanice má více aktivit sdružující celé farní společenství, jako např. farní ples. Oproti tomu minoritská farnost je více zaměřena na duchovní stránku věřících (více mší, pobožností aj.)

Dalším výrazným rozdílem je charakter společenství. Ve Šlapanicích jednotlivé farní společenství vede často některý z členů tohoto společenství a část aktivit farnosti probíhá v domácnostech farníků. Společenství jsou zde často

uzavřená. Lidé se zde ale mohou lépe sdílet a řešit problémy. Naproti tomu v minoritské farnosti téměř všechny aktivity probíhají pod přímým vedením některého kněze či bratra řádu, a to v kostele nebo v prostorách přilehlého kláštera. Tím je zaručena jistá duchovní formace.

Hlavními příležitostmi pro farnost Šlapanice je vytvořit společenství pro děti, které navštěvují první stupeň ZŠ a společenství vysokoškoláků, které zde chybí. Děti by měly mít do kostela také lepší přístup, aby měly možnost se účastnit mše nejen v přístavbě kostela. Výzvou je i větší otevřenost různých společenství, jako např. společenství rodin (manželů), maminek s dětmi nebo společenství seniorů. Zvýšila by se tak možnost připojit se ke společenství například nově nastěhovaným lidem.

Hlavními příležitostmi pro minoritskou farnost sv. Janů v Brně je nalákat rodiny s dětmi na páteční dětskou mši svatou, nebo pravidelné setkávání rodin s určeným programem. Výzvou je ale také vytvoření společenství pro maminky s dětmi či modlitby matek a společenství přímo určené pro seniory. Dále pořádání aktivit, které sdružují farní společenství, jako např. farní ples, karneval aj., které u minoritů dříve byly.

Jako příležitost vidím pro obě farnosti nevyužitou věkovou oblast mladých rodin, do kterých přicházejí děti. Období to není jednoduché a i pro rodiče hodně časově náročné. Avšak právě zde se rodí noví křesťané a jsou vychováváni. Vznikem takovýchto skupin je do budoucna podpořen vývoj nových společenství. Další příležitostí je využití potenciálu mládeže k vedení společenství stejně starých věřících, ale i těch mladších. Ve farnosti Šlapanice je tato výzva již částečně naplňována, např. ve formě organizace vedení schůzek ministrantů nebo podílení se na některých aktivitách.

Obě farnosti naplňují úkoly vyplývající z pastorače i přes nejrůznější obtíže velmi dobře. Všem věkovým skupinám je věnována zvláštní pozornost. Mým skrytým cílem bylo také vzájemné obohacení obou farností o náhled do aktivit té druhé. Taktéž případná inspirace pro jiné farnosti může být nezanedbatelným přínosem. „*Neztrácejte proto odvahu, neboť bude bohatě odměněna.*“¹⁸⁹

¹⁸⁹ Žid 10,35.

Použité prameny a odborná literatura

A. Seznam pramenů

Dekret "Apostolicam actuositatem" o apoštolátu laiků. České Budějovice: Biskupství českobudějovické, 1990.

JAN PAVEL II., papež. *Christifideles Laici: posynodní apoštolský list Jana Pavla II. O povolání a poslání laiků v církvi a ve světě z 30. prosince 1988.* Praha: [s.n.], 1990. 69 s.

JAN PAVEL II., papež. *Katecheze v církvi: Apoštolská exhorta Catechesi Tradendae.* Řím: Velehrad - Křesťanská akademie, 1982. 66, [2] s.

JAN PAVEL II., papež. *Kodex kanonického práva: úřední znění textu a překlad do češtiny. Latinsko-české vydání s věcným rejstříkem.* 1. vyd. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství a vydavatelství, 1994. 812, [3] s. ISBN 80-7113-082-6.

Lumen gentium: věroučná konstituce o církvi. Praha: Scriptum, 1992. Církevní dokumenty (Scriptum). ISBN 80-85528-07-X.

Obřady biřmování č. 2, in Římský pontifikál. Praha: ČBK, 2008, s. 55.

PAVEL VI. *Mense maio* [online]. April 29, 1965 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://w2.vatican.va/content/paul-vi/en/encyclicals/documents/hf_p-vi_enc_29041965_mense-maio.html

PAVEL VI. *Sacrosanctum Concilium: Konstituce o posvátné liturgii* [online]. 4. prosince 1963 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: http://www.vatican.va/archive/hist_councils/ii_vatican_council/documents/vat-ii_const_19631204_sacrosanctum-concilium_cs.html.

Všeobecné direktorium pro katechizaci. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 1998. 239 s.

B. Seznam literatury

ALBERICH, Emilio a Ludvík DŘÍMAL. *Katechetika.* Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-382-6.

BEJČEK, Martin. *Brněnské varhany*. [Díl] 1. 2. rozš. vyd. Brno: Český hudební fond, 1994.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : (včetně deuterokanonických knih): český ekumenický překlad. 12. vyd., (3. opr. vyd.). Přeložil Miloš BIČ, Josef Bohumil SOUČEK a Jindřich MÁNEK. Praha: Česká biblická společnost, 2006. ISBN 80-85-810-42-5.

DŘÍMAL, Ludvík. *Katecheze jako činnost společenství Církve*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2003. ISBN 80-7266-132-9.

FILKA, Jaroslav. *Křížová cesta začala jako pouť do Jeruzaléma*. Katolický týdeník. Březen 2013, roč. 24, čís. 10. ISSN 0862-5557.

GÓRECKI, Edward. *Církev se uskutečňuje ve farnosti: kanonicko-pastorační příručka pro duchovní a laiky*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1996.

KAŠNÝ, Jiří. *Život a poslání křesťanů v církvi a ve světě: závěrečný dokument Plenárního sněmu katolické církve v ČR*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2007, 123 s. ISBN 978-80-7195-162-9.

Katechismus katolické církve. Přeložil Josef KOLÁČEK. Praha: Zvon, české katolické nakladatelství, 1995. ISBN 80-7113-132-6.

KEBRLE, Milan, Miroslav STÁREK a Irena PÍŠOVÁ. *Šlapanice: cesty k dnešku*. Šlapanice: Městský národní výbor, 1985.

KOPECKÁ, Dagmar a Pavel MAREŠ. *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice*. 2., přeprac. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2014. ISBN 978-80-7195-231-2.

KOPECKÝ, Josef a Jaroslav KOTULÁN. *Naše Šlapanice*. Šlapanice: Gymnázium Šlapanice, 2006. ISBN 80-239-7442-4.

KOPECKÝ, Josef a Miroslav SEDLÁČEK. *Šlapanice 1990-2010: historie města a jeho obyvatel*. Šlapanice: Soliton.cz, 2010. ISBN 978-80-904059-8-1.

KRYŠTOVSKÝ, Vladimír. *O stavbách brněnských minoritů*. Olomouc, 1939. Práce z historického semináře Cyrilo-Methodějské fakulty bohoslovecké v Olomouci.

KUČA, Karel. *Brno: vývoj města, předměstí a připojených vesnic*. Praha: Baset, 2000. ISBN 80-86223-11-6.

OPATRNÝ, Aleš. *Cesty pastorační v pluralitní společnosti*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). ISBN 80-7192-930-1.

SCHAUBER, Vera; SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. 2. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997. 702 s. ISBN 80-7192-304-4.

ŠKRDLÍK, Norbert František. *Minoritský kostel u sv. Janů, Loreta a Svaté schody v Brně: dějepisný nástin a pobožnosti*. V Brně: [s.n.], 1942.

UHLÍŘ, Blahoboj S. *Šlapanice u Brna*. Šlapanice u Brna, 1924.

VLČEK, Pavel, Dušan FOLTÝN a Petr SOMMER. *Encyklopedie českých klášterů*. Praha: Libri, 1997. ISBN 80-85983-17-6.

YOUCAT: česky: katechismus katolické církve pro mladé. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2011. ISBN 978-80-7195-495-8.

C. Periodika

Milujte se! : Časopis pro novou evangelizaci. 2018(45). ISSN 1802-4327.

Okénko. Šlapanice, 2011, 23(4).

Okénko. Šlapanice, 2012, 24(1).

Okénko. Šlapanice, 2013, 25(4).

Okénko. Šlapanice, 2014, 26(2).

Okénko. Šlapanice, 2014, 26(4).

Okénko. Šlapanice, 2017, 24(1).

Okénko: Mimořádné vydání u příležitosti Svatých misí 2016. Šlapanice, 2016.

Immaculata. Český Těšín Brno: Cor Jesu Konvent minoritů, 1992. ISSN 1210-5732.

Immaculata: Minorite [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z:
<https://immaculata.minorite.cz/rytirstvo-neposkvrnena/>

D. Internetové odkazy

Biskupství brněnské: Brněňští biskupové [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z:
<http://www.biskupstvi.cz/brnensti-biskupove#1>

Biskupství brněnské: Telefonní seznam [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z:
<https://www.biskupstvi.cz/katalog/telefony.php>

Konvent minoritů v Brně: Farnost [on-line]. [cit. 2019-01-12]. Dostupné z:
<https://brno.minorite.cz/farnost/>

Konvent minoritů v Brně: Z historie minoritského kláštera sv. Janů v Brně [online].
9.1. 2011 [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://brno.minorite.cz/z-historie-minoriskeho-klastera-sv-janu-v-brne/>

Konvent minoritů v Brně: Přátelé Božího milosrdenství [on-line]. [cit. 2019-03-29].
Dostupné z: <https://brno.minorite.cz/farnost/spolecenstvi/pratele-bozeho-milosrdenstvi/>

Českomoravská Fatima: Poutní místo v Koclířově u Svitav [online]. 2019 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.cm-fatima.cz/m/fatimsky-apostolat-v-cr-24/zakladni-informace-42/>

DANE, CHRISTOPHER. *Tedeum: Původ svátku Božího těla* [online]. Únor 2018 [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.tedeum.cz/2018/05/31/puvod-svatku-bozeho-tela/>.

Databáze knih.cz. [on-line]. [cit. 2019-01-12]. Dostupné z:
<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/josef-brtnik-51701>

FSM - Co to je?. *Fsm.minorite.cz: 22. františkánské setkání mládeže* [online]. [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <http://fsm.minorite.cz/about/>

GRASSO, Antonio. *Jak vznikly májové pobožnosti?* [online]. 3. května 2018 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <https://www.vaticannews.va/cs/cirkev/news/2018-05/jak-vznikly-majove-poboznosti.html>

HUBÁČKOVÁ, Bohumila. *Fatym: tajemství svatého ruzence* [online]. 2013 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.fatym.com/view.php?navezclanku=tajemstvi-svateho-ruzenec&cislocclanku=2013110023>

Internetová encyklopedie dějin Brna: Kostel sv. Janů a klášter minoritů [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=982

Kapucíni: Identita SFŘ [online]. 2019 [cit. 2019-03-4]. Dostupné z: <http://www.kapucini.cz/domains/kapucini.cz/index.php/nase-spiritualita/kapucinska-spiritualita/116-duchovni-potrava/sfr/623-identitasfr>

KODET, Vojtěch. *Vojtechkodet: Korunka ke dvanácti ctnostem a výsadám Panny Marie* [online]. 5.1.2012 [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <http://www.vojtechkodet.cz/modlitby/marianske/ruzenec-litanie-a-poboznosti/korunka-ke-dvanacti-ctnostem-a-vysadam-panny-marie.html>

MVCR.CZ: Počty obyvatel v obcích. [on-line]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/informativni-pocet-obcanu-cr-k-1-1-2019-xls.aspx>

Pražské Jezulátko: Historie a ucta [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <https://www.pragjesu.cz/historie-a-ucta/>

PREININGER, Miloslav. *Revue 8 3/97: Farnost* [on-line]. [cit. 2018-07-19]. Dostupné z: <http://spcp.prf.cuni.cz/1-10/farnost.htm>

Provincie řádu minoritů. Řehole. [on-line]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <http://www.minorite.cz/sv-frantisek/rehole/>

Provincie řádu minoritů: Dějiny řádu. [on-line]. [cit. 2019-01-22]. Dostupné z: <http://www.minorite.cz/rad-minoritu/dejiny-radu/>

RUTH, BAKER. *10-surprising-things-that-happen-when-you-go-to-adoration-more-often* [online]. July 10, 2017. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <https://catholic-link.org/10-surprising-things-that-happen-when-you-go-to-adoration-more-often/>

Salesiáni Dona Bosca. [on-line]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.sdb.cz/kdo-jsme/don-bosco/>

Salesiáni Dona Bosca. [on-line]. [cit. 2019-01-28]. Dostupné z: <https://www.sdb.cz/co-delame/>

Severní Morava: Pamětní mince uctí korunovaci Palladia země české [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://severnimorava.regiony24.cz/47-202788-pametni-mince-ucti-korunovaci-palladia-zemeceske>

Slovník cizích slov: Pojem farnost [on-line]. [cit. 2018-07-19]. Dostupné z: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/farnost>

Škola Marie: O nás [online]. 2019 [cit. 2019-02-27]. Dostupné z: <http://www.skolamarie.cz/>

Tříkrálová sbírka 2019. [on-line]. [cit. 2019-02-22]. Dostupné z: <https://www.trikralovasbirka.cz/o-sbirce/historie-sbirky/>

Seznam příloh

Příloha 1 - Seznam ostatků svatých umístěných ve Svatých schodech..... - 94 -

Příloha 1 - Seznam ostatků svatých umístěných ve Svatých schodech

1. Sv. Primus	Sv. Pius
2. Sv. Juliána	Sv. Marcionilla
3. Sv. Maurus	Sv. Klement
4. Sv. Udalrika	Sv. Markéta
5. Sv. Kvirin	Sv. Tiburcius
6. Sv. Kandida	Sv. Justa
7. Sv. Valentin	Sv. Felicissimus
8. Sv. Leonina	Sv. Evženie
9. Sv. Agapit	Sv. Bonifác
10. Sv. Celestina	Sv. Lucida
11. Sv. Severin	Sv. Maxim
12. Sv. Modesta	Sv. Fortuna
13. Sv. Emilián	Sv. Liberát
14. Sv. Deodata	Sv. Innocencie
15. Sv. Kostancius	Sv. Vitális
16. Sv. Sekundina	Sv. Aurelie
17. Sv. Honorát	Sv. Bonin
18. Sv. Eufrasié	Sv. Eufrosina
19. Sv. Eusebius	Sv. Mágus
20. Sv. Sabina	Sv. Imarda
21. Sv. Feliciát	Sv. Florián
22. Sv. Perpetua	Sv. Viktorie
23. Sv. Kadidus	Sv. Kolumb
24. Sv. Redempta	Sv. Vincencie
25. Sv. Valent	Sv. Fruktuos
26. Sv. Konstantina	Sv. Gaudiosa
27. Sv. Desiderius	Sv. Protus
28. Sv. Ludmila	Sv. Flora